

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

MESTA **VRÁBLE**

na obdobie rokov

2025 – 2031

verzia 1.0

Dielo: Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta
Vráble na obdobie rokov 2025-2031

Objednávateľ: Mesto Vráble
Hlavná 1221
952 01 Vráble

Zhotoviteľ: Ing. Iveta Kostková
Vígľašská 1282/34
951 93 Topoľčianky

Spracovateľský kolektív: Ing. Barbora Babjaková, PhD.
Ing. Iveta Kostková
doc. Ing. Viera Papcunová, PhD.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) mesta Vráble na obdobie rokov 2025 - 2031 je nezávislý strategický dokument schválený Mestským zastupiteľstvom mesta Vráble

dňa

Uznesením č.

Obsah

ÚVOD.....	5
1 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ.....	6
1.1 Administratívne začlenenie a geografická poloha mesta a väzby mesta na dôležité póly rozvoja	6
1.2 História mesta a jeho rozvoj	7
1.3 Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií.....	12
1.4 Analýza rozvojových faktorov	12
1.4.1 Prírodné zdroje.....	12
1.4.2 Demografický potenciál	22
1.4.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj.....	32
1.5 Ekonomika miestnej samosprávy	38
1.6 Sociálna infraštruktúra.....	45
1.6.1 Technická infraštruktúra	60
1.7 Zhodnotenie dotazníkového prieskumu	64
1.8 Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala.....	73
1.9 Identifikácia potenciálov, výziev, limitov a problémov	74
1.10 Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie.....	76
1.11 Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia	78
1.12 Identifikácia disparít a faktorov rozvoja.....	81
1.13 Strom výziev a problémov	81
2 Rozvojová stratégia.....	83
2.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ	83
2.2 Štruktúra priorít a ich väzby	84
2.2.1 PRIORITA 1 Zdravé, bezpečné a inkluzívne mesto.....	84
2.2.2 PRIORITA 2 Rozumné a solidárne mesto pre život.....	84
2.2.3 PRIORITA 3 Inovatívne mesto spolupráce	84
2.3 Strategický rámec	86
2.3.1 Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR.....	87
2.3.2 Väzby na nadradené a sektorálne stratégie	95
3 Implementačný plán a plán monitorovania.....	96
3.1 Nástroje na implementáciu stratégie	96
3.2 Inštitucionálny rámec, riadenie implementácie	103
3.3 Systém monitorovania hodnotenia stratégie	103
3.4 Plán využitia zdrojov vrátane finančného plánu	106

3.5 Riziká implementácie a ich prevencia.....	107
Záverečná správa.....	109
Zoznam príloh	111

ÚVOD

Potreba tvorby Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) mesta vyplýva zo Zákona č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ktorý ukladá mestám povinnosť vypracovávať a aktualizovať PHRSR mesta podľa potreby. PHRSR predstavuje strednodobý programový dokument, ktorý vychádza z podrobnej socio-ekonomickej analýzy a stanovuje smer ďalšieho rozvoja mesta, ciele a prvoradé potreby a úlohy v zabezpečení všestranného rozvoja. Výsledkom je stratégia rozvoja mesta a akčný plán, ktorý transformuje definované strategické ciele do konkrétnych realizačných krokov. Vypracovanie tohto programového dokumentu je takisto podmienkou pre využitie finančných zdrojov EÚ.

Stratégia rozvoja vyjadruje predstavu mesta o svojom budúcom rozvoji, ktorý sa bude snažiť dosahovať. Definovanie takejto stratégie, teda stanovenie *„kam sa chce mesto dostať v období nasledujúcich 7 rokov“*, dáva mestu, jej obyvateľom, podnikateľom a ďalším aktérom možnosť rozhodovať o svojom budúcom rozvoji. Mesto je živý organizmus. Jednotlivé články žijú vlastným životom, avšak ovplyvňujú aj životy druhých, a takisto ovplyvňujú aj život mesta ako celku. Obyvatelia mesta menia priestor, v ktorom žijú rôznymi aktivitami, čo môže viesť k pozitívnemu rozvoju. Často však občania vytvárajú svojimi nekoordinovanými aktivitami bariéry, ktoré brzdia rozvoj celého mesta. Práve Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble pre roky 2025 – 2031 vytvára dôležitý priestor pre koordinovanie aktivít realizovaných v meste, ktoré prinesú synergický úžitok celému mestu.

Ak však má takýto dokument spĺňať svoju úlohu, je nevyhnutné, aby sa jeho prípravy ako aj realizácie zúčastnili všetky záujmové skupiny (obyvatelia, podnikatelia, samospráva, spolky, združenia, ďalší dôležití aktéri). Diskusia všetkých záujmových skupín ponúka príležitosť dozvedieť sa o rozdielnych pohľadoch na problémy v meste, o možnostiach ich riešenia ako aj dozvedieť sa o plánoch jednotlivcov. Preto aj pri príprave tejto stratégie boli realizované workshopy so zástupcami rôznych aktérov a dotazníkový prieskum. Spoločné plánovanie sa zároveň môže stať priestorom pre začatie spolupráce, pre vytváranie inovatívnych riešení medzi rôznymi aktérmi.

Mesto v podobe programu rozvoja získava nielen nástroj na proaktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiadúcich zmien, ale predstavuje aj určitý kontrolný nástroj naplňovania stanovených aktivít. Z tohto hľadiska ho možno vnímať ako dôležitý nástroj marketingovej komunikácie. Mesto vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj.

1 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

Analytické východiská predstavujú zhodnotenie toho, čo v meste je. Je to základný pilier, na ktorom je možné stavať stratégie rozvoja. Pre rozhodovanie o tom, ako ďalej rozvíjať mesto, je nutné najskôr vyhodnotiť viacero aspektov, ako:

- jeho zasadenie do priestoru, historické míľniky
- ako sa napĺňali predošlé plány rozvoja
- rozvojové faktory, ktorými sú prírodné zdroje, krajínovtvorba, environmentálne podmienky, demografický potenciál, ekonomika regiónu
- rozvojové faktory špecifické pre rozvoj cestovného ruchu.

1.1 ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA MESTA A VÄZBY MESTA NA DÔLEŽITÉ PÓLY ROZVOJA

Mesto Vráble predstavuje jedno z formujúcich sa centier sociálno – ekonomického rozvoja Nitrianskeho kraja v podmienkach intenzívne využívanéj poľnohospodárskej krajiny. Vhodné fyzikogeografické podmienky a priaznivá poloha na prepone trojuholníka tvoreného zo západu krajským mestom Nitra a okresnými mestami Zlaté Moravce na severe a Levice z východu ako aj prirodzene gravitujúcim územím vytvárajú priaznivé podmienky a potenciál pre pozitívne rozvojové zámery mesta a príslušného regiónu. V kontexte Európskeho dohovoru o krajine je potrebné, aby na všetkých úrovniach riadenia bola krajina integrovaná do regionálnych a územnoplánovacích koncepcií, ako aj ďalších koncepcií, ktoré sa týkajú kultúrneho, environmentálneho, hospodárskeho a sociálneho rozvoja s možnými priamymi alebo nepriamymi vplyvmi na krajinu. Katastrálne územie mesta Vráble s mestskými časťami Dyčka a Horný Ohaj, je ohraničené socio – ekonomickou hranicou katastrálneho územia obcí. Kataster mesta má rozlohu 3 831,4 ha a žije v ňom k 31.12. 2023 8 323 obyvateľov.

Z hľadiska administratívneho členenia je mesto začlenené do Nitrianskeho samosprávneho kraja (NUTS III) a NUTS II Západné Slovensko.

Dopravná poloha mesta je vo väzbe na región veľmi dobrá. Mesto leží len 20 km od krajského mesta Nitra, 20 km od okresných miest Levice a Zlaté Moravce.

Mesto Vráble je vo vzťahu k pólom ekonomického rozvoja regionálneho i nadregionálneho významu alokované dobre.

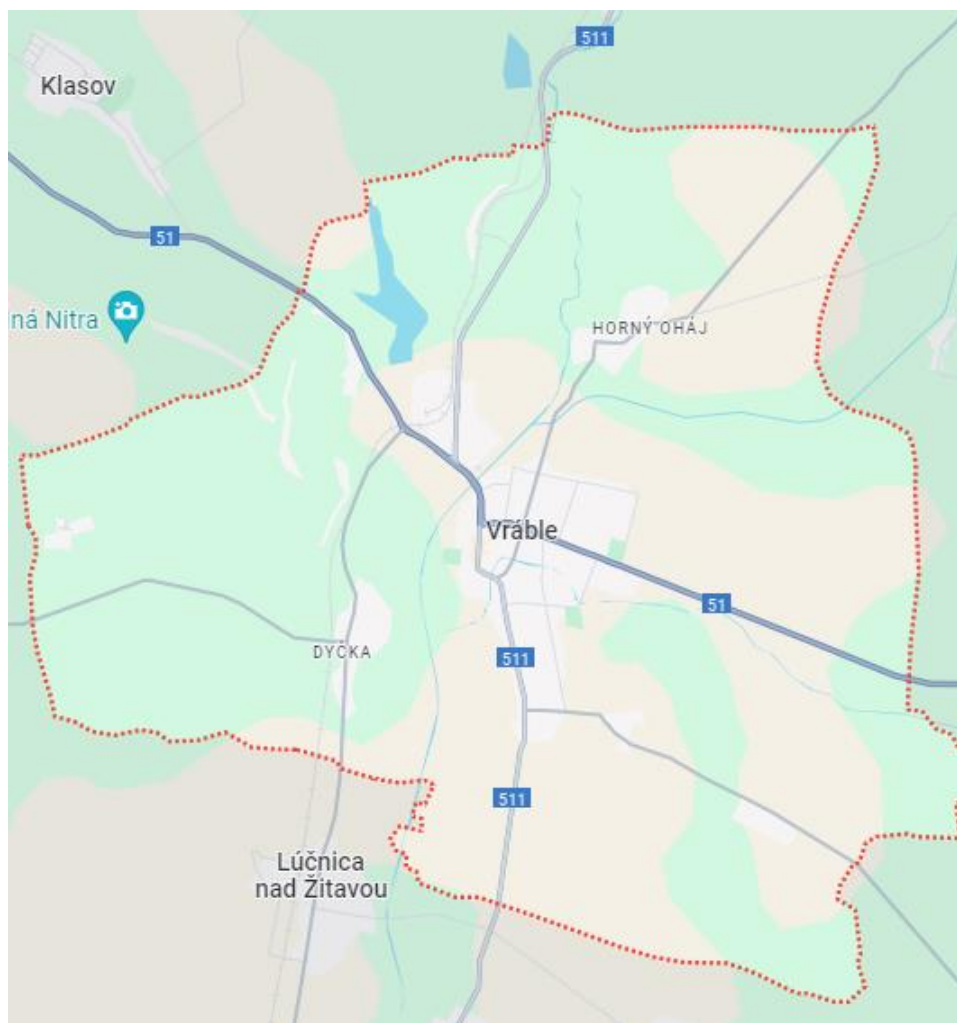
Od pólov ekonomického rozvoja národného i nadnárodného významu je vzdialené nasledovne:

- Bratislava 125 km
- Budapešť 150 km
- Viedeň 201 km

Od pólov ekonomického rozvoja širšieho regionálneho významu je vzdialená nasledovne :

- Nitra 20 km
- Levice 20 km
- Zvolen 93 km
- Banská Bystrica 110 km
- Trnava 79 km

Pólmi ekonomického rozvoja regionálneho významu sú mestá Levice a Nitra.

Obrázok 1 Geografická poloha mesta Vráble

Zdroj: <https://www.google.sk/maps>

1.2 HISTÓRIA MESTA A JEHO ROZVOJ

Najstaršie dôkazy o osídlení Vrábel' pochádzajú z obdobia neolitu (6000 - 2000 pred Kristom). Dôkazom toho sú objavené vykopávky v lokalite Zemný hrad (Fidvár). Hrad Fidvár mal štyri nárožné bašty a na nádvorí kamennú vežu, z ktorej sa odovzdávali signály na nitriansky a gýmešský hrad počas tureckých nájazdov. Prvá písomná zmienka o Vrábľoch (Verebel) je z roku 1265. Trhy sa tu konali už v roku 1294 a od začiatku 15. storočia až do roku 1848 boli Vráble sídlom stolice predialistov ostrihomskeho arcibiskupstva. V 17. storočí vznikajú cechy mlynárov, mäsiarov, čižmárov a kožušníkov. Kostol s farou sú písomne doložené v roku 1359. Vo Vrábľoch bola najstaršia poštová stanica v Tekovskej župe. V rokoch 1787 - 1848 ešte v období pred revolúciou bolo v meste sídlo soľného úradu a skladu, z ktorého sa pravidelne zásobovala soľou väčšia časť Tekovskej, Nitrianskej a Novohradskej župy. Mesto si udržalo svoj poľnohospodársky charakter i na prelome 19. a 20. storočia. Octáreň tu pracovala od roku 1872. Hospodársky a ekonomický rozvoj sa prejavil i v architektúre mesta. Koncom 18. storočia bol postavený neskorobarokový kaštieľ (teraz farský úrad). Za finančnej pomoci arcibiskupa Alexandra Rudnaia bol roku 1821 postavený Stoličný dom. V centre mesta, po oboch stranách Hlavnej ulice, vznikla na prelome 19. - 20. storočia

súvislá zástavba meštianskych domov, ktoré majú časť svojich priestorov určenú na obchodnú a podnikateľskú činnosť.

Z umelecko - historického hľadiska sú zaujímavé budovy bývalej octárne, Ľudovej banky, Agrárnej banky, stoličného domu, bývalej meštianskej školy, okresného úradu a mnohé ďalšie. Medzi významné kultúrno - historické pamiatky v meste patrí rímsko-katolícky kostol Preblahoslavennej Panny Márie. Je to neorománska trojlodňová bazilika postavená v rokoch 1898 - 1901. Jeho výstavbu inicioval a finančne podporoval ostrihomský arcibiskup František Klaudius Vasari, autorom figurálnych nástenných malieb je nitriansky umelec Edmund Massáni. Obrazy na hlavnom a bočných oltároch maľoval Ján Vasari. V rokoch 1993 a 1994 sa uskutočnila kompletná obnova interiéru a vonkajšej architektúry tohoto pamiatkového objektu. Hovorievalo sa, že veža vrábeľského kostola sa odkláňa od svojej zvislej osi o 150 centimetrov, čo ju radí na druhé miesto na Slovensku - najnovšie merania však dokázali opak: patrí k jedným z najrovnejších! Pred kostolom sa nachádza kalvária. Kostolné námestie patrí medzi najstaršie zastavané územie v meste Vrábľach. Za zmienku stojí aj klasicistická kaplnka zasvätená sv. Urbanovi - patrónovi a ochrancovi vinohradov postavená vo vinohradoch v roku 1813 a kaplnka, v ktorej sú pochovaní členovia rodiny Néčei. V roku 1910 ju dal postaviť vrábeľský poštmajster Jozef Néčei, významný zberateľ umeleckých predmetov a starožitností. Jeho bohatá zbierka bola základom pre vznik Tekovského múzea v Leviciach .

Z hľadiska historického a kultúrneho významu sú objekty v meste rozdelené:

- na pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu
- na pamiatky miestneho významu
- objekty dotvárajúce charakter kultúrno – historického územia

V zmysle Zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu (tzv. Pamiatkový zákon) Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v riešenom území eviduje nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

- Božia muka
- Pilier s podstavcom a reliéfom
- Súsošie,
- Kostol Panny Márie
- Sídliisko opevnené

Obrázok 2 Farský kostol Preblahoslavennej Panny Márie vo Vrábľoch

Ostatné zaujímavé objekty nie sú z hľadiska Pamiatkového zákona chránené:

- súsošie Kalvárie
- fara rímsko-katolícka neskorobaroková, postavená v 70. tých rokoch 18. storočia
- bývalý Okresný úrad, postavený v r. 1926 (arch. M. HARMINC)
- pevnosť, baroková – FIDVÁR – Zemný hrad, vybudovaná v r. 1624 – 1625 a 1650 – 1653
- kaplnka, klasicistická, postavená v r. 1873 severozápadne od Vrábľa v skupine vinohradníckych pivničných domov - prícestná kaplnka, neskorobaroková z polovice 19. storočia
- pamätná tabuľa na dome č. 32 na Hlavnej ulici, pripomínajúca štrajk robotníkov z 17. 12. 1920
- Sochy sv. Petra a sv. Pavla
- Socha sv. Jána Nepomuckého
- Socha sv. Urbana
- Kaplnka sv. Urbana
- Pohrebná kaplnka rod. Nécsey
- Pohrebná kaplnka rod. Godin
- náhrobník na miestnom cintoríne pri hrobe účastníkov maďarskej komúny r. 1919
- pomník pri kostole na pamäť bojovníkov padlých v II. svetovej vojne
- budova lekárne a objekty octárne vo dvorovej časti, ktoré sú technickou pamiatkou
- vila s aprkovou úpravou, Hlavná ulica č. 34
- vrbá košíkárska, obvod 330 cm, výška 15 m, vek 80 rokov, pri ceste do Lúčnice
- agát biely, obvod 240 cm, výška 20 m, vek 120 rokov, pri ceste do Meleku

Na rohu ulíc Cintorínskej a Družstevnej sa nachádza židovský cintorín. Židovskí občania bývali v meste od roku 1837, kedy tu začala podnikať prvá židovská rodina. V polovici 19. storočia rodina Polakovcov postavila octáreň, ktorá kvaseným octom zásobovala celé západné Slovensko. V roku 1897 sa do mesta prisťahovala rodina Leopolda Schicka. Postavila tu kaštieľ, pálenicu, parný mlyn, založila veľkostatok a vysadila vinohrad. Výrobky Schickovej likérky poznali dokonca vo Viedni i Budapešti. Židovská obec vrábeľská mala svojho rabína a ďalších členov náboženskej obce. V roku 1847 bola postavená synagóga na Žitavskej ulici. V rokoch 1895-1932 slúžil pre mesto a okolie veľký rabín, učiteľ Lev Schwarstein. Tento posledný vrábeľský rabín je pochovaný na židovskom cintoríne vo Vrábľoch. Po obsadení južného Slovenska horthyovským Maďarskom boli židovskí občania odvezení do táborov smrti v Poľsku. Z 280 sa ich vrátilo iba 80. Po roku 1949 sa 40 Židov odsťahovalo do Izraela. Najstaršie hroby na Vrábeľskom mestskom cintoríne pochádzajú z roku 1910. Sú tu pochované mnohé osobnosti nielen vrábeľského spoločenského života. Cintorínu dominuje kaplnka dekana Mateja Bučeka a kaplnka operného speváka Doc. Imricha Godina.¹

Oblasť Vrábľa je známa aj pestovaním viníc. Vrábeľské víno má neodolateľnú vôňu, skvelú farbu a chuť, ktorou ohromí nejedného návštevníka mesta. Má výbornú kvalitu, už v minulých storočiach bolo žiadaným tovarom na jarmokoch, veď ho predávali až do Budapešti. V roku 1946 vznikla súkromná spoločnosť, ktorá sa zaoberala výkupom hrozna a vo svojom areáli začala budovať rozsiahle pivničné priestory. Od roku 1971 Vinárske závody Bratislava

¹ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vrábľa. Programovacie obdobie 2015-2024

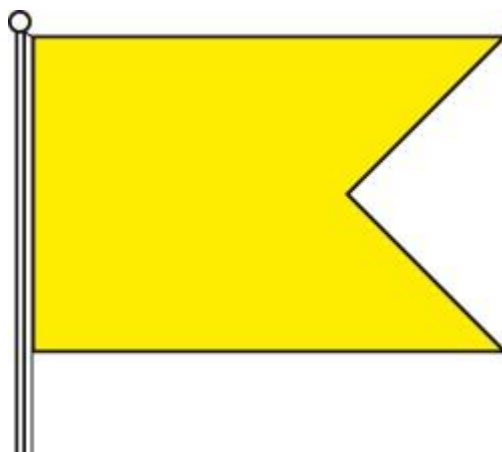
v prevádzkarni Vráble pripravovali vína obľúbených značiek ako Venušino čaro, Rizling vlašský, Vrábeľský Sauvignon, Müller Thurgau a ďalšie. Vrábeľské víno sa podávalo napríklad pri inaugurácii prezidenta Slovenskej republiky, kde bolo prítomných niekoľko prezidentov strednej Európy a ďalších významných osobností kultúrneho, politického a spoločenského života. Do budúcnosti mesto uvažuje o vybudovaní náučného vinohradníckeho chodníka. V lokalite vinohradov vo Vrábľoch sa nachádza aj budova bývalého národného archívu vín, ktorý má v súčasnosti od mesta ako jeho vlastníka prenajatý podnikateľ poskytujúci služby v gastronómii. Mesto do budúcnosti uvažuje aj o väčšej podpore lokálnych vín. V meste sa uskutočňujú pravidelné akcie spojené s vínom: Víno Vráble, Otvorené Vrábeľské pivnice a Vinobranie.

Po vzniku Československej republiky sa Vráble stali okresným mestom (a boli ním až do roku 1960). Po vzniku Slovenskej republiky sa Vráble dostali na územie, ktoré zabralo Maďarsko. Po II. svetovej vojne sa vybudovali priemyselné podniky ako TESLA, AUTOBRZDY. Od 1. januára 1975 boli k mestu pričlenené obce Dyčka a Horný Ohaj. V sedemdesiatych rokoch sa začala rozvíjať bytová výstavba a vznikli tiež sídliská Kaška, Lúky a Žitava. Po roku 1989 začali v meste pribúdať podniky so zahraničnou účasťou, ktoré zamestnávajú väčšinu obyvateľov.²

Symbolmi mesta sú erb, vlajka a pečať. Erbové znamenie má svoj pôvod v historickej pečati mestečka Vráble. V jej pečatnom poli bola umiestnená postava stojaceho svätca - svätého Vojtecha držiaceho v pravej ruke biskupskú berlu a v ľavej ruke tri kopije, ktoré symbolizujú spôsob jeho mučeníckej smrti. V rámci heraldických pravidiel boli tieto atribúty svätca umiestnené na heraldický štít. Mesto Vráble používa svoj erb v tejto podobe od roku 1989. V druhej polovici 20. storočia, kedy za komunistického režimu sa tvorili tzv. erbové patvary, Vráble síce mali svoj symbol sv. Vojtecha, ale nevlastnili mestský erb. A tak sa stalo, že istý čas mali Vráble v erbe Zemný hrad, klasy, postavu svätca s klasmi a dokonca vrábeľskí futbalisti nosili na svojich dresoch erb Tekovskej župy v nádeji, že je to erb Vrábeľ³.

Obrázok 3 Erb mesta Vráble

Obrázok 4 Vlajka mesta Vráble

Zdroj: https://ives.minv.sk/heraldreg/detail?id_nositel=550

Historická pečať s postavou sv. Vojtecha s kruhopsom "SIGILLUM CIVITATIS VEREBILIEN" (pečať mesta Vráble). Korene symboliky mesta siahajú do obdobia 14. storočia,

² Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

³ <https://www.vrable.sk/symboly-mesta.html#erb>

kedy je mesto Vráble už pomerne silným centrom cirkevnej šľachty ostrihomského arcibiskupstva predialistov. Títo na znak príslušnosti k ostrihomskému arcibiskupstvu nosili názov vojaci sv. Adalberta (Vojtecha), ktorý bol patrónom tejto cirkevnej provincie. Podľa dobových písomností sa Vráble stali sídlom stolice predialistov, a tým vznikla potreba vyhotovenia pečate. Najstaršia zachovaná pečať vrábeľskej stolice má vo svojom pečatnom poli postavu biskupa - sv. Adalberta a nápis S ADALBERTVS. Zmieňuje sa o nej historik Július Etthey v knihe "Vrábeľská arcibiskupská šľachtická stolica". Pečať vyobrazená v tejto publikácii pochádza podľa údajov autora z r. 1612, avšak podľa tvaru pečatidla (typária) a podľa výtvarného stvárnenia symbolu možno usudzovať, že pečať bola vyhotovená na prelome 14. a 15. storočia. V roku 1614 ostrihomský arcibiskup František Forgáč daroval vrábeľskej stolici novú pečať, v strede ktorej je znázornený sv. Vojtech, držiaci v pravej ruke biskupskú palicu, na ktorej je ovinutý had. V ľavej ruke drží erb Forgáčovcov. V kruhopise je text: SIGIL. NOB. PRAED. SEDIS. VEREBEL (pečať predialistov stolice vrábeľskej). Táto pečať sa používala do roku 1751. V roku 1751 došlo k zlúčeniu Vrábeľskej a Svätějurskej arcibiskupskej stolice. V súvislosti s touto zmenou zanikla platnosť pečate od Forgáča a ostrihomský arcibiskup Mikuláš Csáky daroval spojeným stoliciam novú pečať na ktorej bola v barokovom erbovom štíte umiestnená postava sv. Vojtecha s iniciálami N. C. (Nikolaus Csáky). V kruhopise bol text: SIGIL. NOB. PRAED. DE VEREBELL. ET S GEORGIO. ANO 1751 (pečať stolice predialistov Vrábeľ a Svätého Jura z roku 1751). Táto pečať sa používala až do roku 1848, kedy stolice predialistov zanikli. Najstaršia zachovalá pečať mesta Vráble pochádza z roku 1569. Symbolom na mestskej pečati je postava sv. Vojtecha, držiaceho v pravej ruke biskupskú berlu a v ľavej ruke tri kopije. Po stranách sú iniciály S. A. (Sanctus Adalbertus). V kruhopise je text: SIGIL. OPPID. VEREBILIEN (pečať mestečka Vráble). Mesto Vráble svoj symbol používalo bez väčších zmien od 16. storočia až do prvej polovice 20. storočia. Pravdepodobne posledná zachovaná pečať so symbolom sv. Vojtecha pochádza z r. 1940.⁴

Obrázok 5 Pečať mesta Vráble

Mesto Vráble oceňuje osobnosti, ktoré sa mimoriadnym spôsobom zaslúžili o jeho dobré meno vo svete, o jeho rozvoj a zveľádovanie a dosiahli významné výsledky na poli vedy. Mesto udeľuje tieto ocenenia:

- Čestné občianstvo mesta Vráble
- Cena mesta Vráble
- Verejné uznanie mesta Vráble

⁴ <https://www.vrable.sk/symboly-mesta.html#erb>

Tabuľka 1 Významné osobnosti mesta

Čestné občianstvo mesta Vráble	
Rok 2015	Pavol Demeš ml.
Rok 2010	Tibor Lenský
Rok 1995	Andrej Kucharský
Cena mesta Vráble	
Rok 2015	Jozef Trubíni
Rok 2014	Ľudovít Didi
Rok 2008	Jozef Lužica
Rok 2000	Milan Handzuš
Rok 1998	Jana Billová
Rok 1995	Jozef Trubíni

Zdroj: <https://www.vrable.sk/vyznamne-osobnosti.html#ces>, vlastné spracovanie

V období rokov 1996 až 2023 bolo udelených 119 verejných uznaní mesta Vráble občanom. Verejné uznanie mesta Vráble bolo udelených tiež 27 združeniam, školám a inštitúciám. Za prácu poslanca mestského zastupiteľstva v dvoch volebných obdobiach a to 2014 - 2018 a 2018 – 2022 dostalo Verejné uznanie mesta Vráble 26 poslancov. Cena mesta Vráble bola udelená 5 občanom a 2 občanom bolo udelené Čestné občianstvo mesta Vráble.

1.3 ZHODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE DOTERAJŠÍCH STRATÉGIÍ

Pri plánovaní stratégie na ďalšie obdobie je nutné vychádzať z toho, čo už sa v meste Vráble realizovalo, akým spôsobom sa podarilo naplniť, resp. nenaplniť predchádzajúce ciele, aby bolo možné poučiť sa z chýb a tiež zachovať kontinuitu v rozvoji. Preto je potrebné zhodnotiť predchádzajúci *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Vráble 2015 - 2024*. Hodnotí sa jednak realizácia projektov a ďalej aj proces implementácie. Nakoľko sa naplnili stanovené ciele.

1.4 ANALÝZA ROZVOJOVÝCH FAKTOROV

Každé mesto disponuje zdrojmi, ktoré môžu vystupovať ako faktory jeho ekonomického a sociálneho rozvoja. Tie zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia mesta sa označujú ako endogénne (vnútorné) faktory rozvoja a tie, ktoré vplyvajú na rozvoj mesta z vonka (t.j. spoza hraníc mesta) tvoria exogénne (vonkajšie) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja mesta tvorí rozvojový potenciál konkrétneho mesta. Rozvojové faktory sa rozdeľujú do nasledovných skupín: prírodné zdroje, obyvateľstvo, ekonomické činnosti, sociálna infraštruktúra, technická infraštruktúra, rozpočet a majetok.

1.4.1 Prírodné zdroje

Kataster mesta Vráble leží na strednom Požitaví 48°14' severnej zemepisnej šírky a 18°18' východnej zemepisnej dĺžky v nadmorskej výške od 140 do 240 m n. m., pričom stred mesta leží vo výške 142 m n. m. Záujmové územie, katastrálne územie mesta Vráble s časťami Dyčka a Horný Ohaj, je ohraničené socio-ekonomickou hranicou katastrálneho územia obcí. Z toho: katastrálne územie mestskej časti Horný Ohaj – rozloha: 801,14 ha - z toho: zastavané územie 53,22 ha, katastrálne územie mestskej časti Dyčka – rozloha: 761,61 ha - z toho:

zastavané územie 41,40 ha, katastrálne územie mesta Vráble – rozloha: 2266,16 ha - z toho: zastavané územie 307,49 ha. Riešené územie hraničí s katastrálnymi územiami obcí Čifáre, Tajná, Nová ves nad Žitavou, Klasov, Paňa, Lúčnica nad Žitavou a Melek.

Podľa geomorfologického členenia (MAZÚR, LUKNIŠ, 1986) možno územie zaradiť do oblasti Podunajskej nížiny, celku Podunajskej pahorkatiny. Východná, mierne zvlnená časť je súčasťou podcelku Hronská pahorkatina, stredom územia prechádza Žitavská niva, západné svahy tvorí Bešianska pahorkatina, ktorá je časťou podcelku Žitavská pahorkatina. Na modelovanie georeliéfu v minulosti pôsobila činnosť vetra (Hronská a Žitavská pahorkatina) a vodné toky Žitava, Širočina, Telinský a Kováčovský potok. Rovina pozdĺž rieky Žitavy v šírke 1000 až 1500 m prechádza postupne do pahorkatiny. Prítoky Žitavy vytvárajú menšie konkávne formy. Celkový ráz územia je mierne zvlnený, maximálna výška dosahuje 239 m n. m., v najnižšie položených miestach dosahuje nadmorská výška 138 m n. m. Celkové prevýšenie v rámci sledovaného územia je 101 m. Sklonitosť územia je jednou z najdôležitejších charakteristík reliéfu. Ovplyvňuje dynamiku materiálu po svahu, dostupnosť terénu a tým limituje spôsob využívania zeme. V predmetnom území sú zastúpené 4 kategórie sklonitosti.⁵

Hlavné typy reliéfu v území sú viazané najmä na geologické jednotky. Rozlíšiť je možno dva hlavné typy reliéfu – akumulčný až akumulčno-erózný reliéf viazaný na substrát fluvialného pôvodu a eróznno-akumulčný až eróznno-denudačný reliéf viazaný na eolické spraše a neogénne sedimenty a ich delúviá. V území sme vymedzili nasledovné typy reliéfu: - akumulčná fluvialna rovina so sklonitosťou do 0,5° – vyskytuje sa na nive Žitavy a jej prítokov (Širočina, Host'ovský potok), zaberá väčšinu plochy posudzovaného územia - akumulčno-eróznna zvlnená rovina viazaná na nízku terasu Žitavy v oblasti Vrábel' so sklonitosťou 1-2°, miestami do 3° - mierne úpätné svahy a plošiny pahorkatiny (sklonitosť 1-3°) – prevládajú v jv. časti územia medzi Vrábl'ami a Horným Ohajom, ide o riečne terasy Žitavy prekryté sprašoidnými sedimentmi - stredne strmé svahy pahorkatiny (sklonitosť 3-5°) – vyskytujú sa v oblasti viníc na jz. územia a na svahoch v okolí vodnej nádrže Vráble - strmšie svahy pahorkatiny (5-10°) – tvoria najstrmšie časti svahov v oblasti Vinice – Pivnice a vodná nádrž Vráble.⁶

Územie mesta a jeho okolie patrí k poľnohospodársky intenzívne využívaným typom krajiny, kde podstatnú časť tvoria prvky využívania ornej pôdy. Najvýznamnejším segmentom siete ÚSES na území mesta VRÁBLE je hlavne tok Žitavy, resp. jeho nezregulovaná časť. Je tu však viacero prvkov krajiny, zvlášť takých, ktoré sa viažu na hydrický systém nivy Žitavy a jej prítokov, ale aj človekom vytvorených prvkov ako sú vinohrady. Nenachádza sa tu žiaden prvok (biocentrum, biokoridor) nadregionálneho významu. Na regionálnej úrovni bol na sledovanom území vyčlenený len regionálny biokoridor toku rieky Žitavy a jej vetvy potok Širočina, Host'ovský potok a Babindolský potok. Na sútoku dvoch posledne menovaných potokov bola vybudovaná vodná nádrž Vráble, ktorá je klasifikovaná z hľadiska ÚSES ako vodná plocha nadregionálneho významu vyčlenená v rámci projektu Commercialfishponds project (IUCN). V oblasti sa nachádzajú nasledujúce plochy vyžadujúce zvýšenú pozornosť v oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny:⁷

- Nadregionálne biocentrum vodná nádrž Vráble

⁵ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

⁶ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

⁷ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

- Lokálne biocentrum Vinohrad 1 a Lokálne biocentrum Vinohrad 2
- Regionálny biokoridor potok Širočina
- Lokálny biokoridor Telinský potok
- Lokálny biokoridor – Kovačovský potok
- Lokálne biocentrum Lúka – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum Lužný lesík – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum lokálneho významu - meandre Žitavy
- Nadregionálny biokoridor toku Žitavy

Na území katastra mesta Vráble sa nachádza niekoľko chránených území s ich ochrannými pásmami:⁸

A. biotopy národného významu:

- Kr8 Vrbové kroviny stojatých vôd

B. biotopy európskeho významu

- Vo2 Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition
- Br7 Bylinné lemové spoločenstvá nížinných riek
- Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky
- Lk8 Aluviálne lúky zväzu Cnidion venosi - zaplavované lúky v alúviách riek so zachovaným režimom záplav.
- Ls 1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy

C. biotopy nezaradené v Prílohe č. 1 vyhlášky 24/2003

- Vo8 Spoločenstvá bylín a šachorín eutrofných mokradí s kolísajúcou vodnou hladinou
- Kr7 Trnkové a lieskové kroviny - kroviny s dominanciou trnky, hlohov, ruže šípovej a polotieňomilných druhov bylín.
- Lk10 Vegetácia vysokých ostríc - vlhkomilné druhovo chudobné porasty s kolísavým vodným režimom a výraznou dominanciou vysokých ostríc.
- Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradí (Phragmition) - veľkoplošné, alebo líniové porasty vysokých trstín s výraznou dominanciou trste alebo pálky.
- X9 Porasty nepôvodných drevín - porasty umelo vysadených alebo spontánne sa šíriacich introdukovaných drevín (agát biely, borovica čierna, gaštan jedlý, topoľ kanadský a pod.).

Geologické pomery⁹

Na geologickej stavbe územia sa podieľajú kvartérne a neogénne sedimenty, vzniklé fluviálne a eolicky. Fluviálnou činnosťou je tvorená Žitavská niva a brehy jej prítokov. Podložie tu tvoria ílovité až piesčité hliny holocénu, v menšej miere piesčité až ílovité hliny pleistocénu. Na fluviálne sedimenty Žitavskej nivy nadväzujú eolicko-deluviálne a eolické spraše Hronskej a Žitavskej pahorkatiny. Neogénne piesky, prachy a piesčité íle a tiež pleistocénne piesčité a ílovité hliny a piesky možno nájsť prevažne v západnej časti územia (Žitavská pahorkatina), ale miestami ich nájdeme aj vo východnej časti (Hronská pahorkatina). V menšej miere sú zastúpené deluviálno-fluviálne sedimenty pleistocénu (piesčité až ílovité hliny a piesky južne od vodnej nádrže), íly, piesky a pieskovce neogénu a štrky pleistocénu (HARČÁR, PRIECHODSKÁ, 1988). Petrograficky sú sedimenty zastúpené kremeňom, pyroxenickými

⁸ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

⁹ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

andezitmi a menej úlomkami kryštálických hornín. Vyskytujú sa i valúny o veľkosti 1 – 6 cm. Na štrkopieskoch sa vyskytujú zreteľné povlaky mangánu a oxidu železitého. Ide tu o pliocénny jazerný sediment, pochádzajúci z neovulkanického pohoria Hronského Inovca. Pleistocénne sedimenty sú zastúpené sprašami, na ktorých sa vyvinuli genetické pôdne typy – hnedozeme. Spraše sú silne vápenaté, obsahujú zrnká kremeňa, živca, kalcitu v podobe práškov, mycélií a povlakov.

Na území Žitavskej pahorkatiny sú podľa genézy zastúpené fluviálne, eolické, eolickodeluviálne, deluviálne a deluviálno-fluviálne sedimenty. Fluviálne (riečne) sedimenty sú viazané na údolia povrchových tokov (Nitra, Žitava). Vytvárajú akumulácie terasových stupňov a výplň dnových častí údolí. Do stredného pleistocénu patria zvyšky terasových uloženín v údolí Žitavy s výškou povrchu 10- 15 m a s postupným poklesom až na 1,0 m, ktoré sú tvorené štrkami, pieskami a ílovito-piesčitými hlinami s hrúbkou 3 - 8 m. Do vyššieho pleistocénu (würm) patria nízke terasové stupne Žitavy s výškou povrchu 3 - 5 m s hrúbkou 5 - 7 m, južnejšie 7 - 8 m a nízke terasy na ľavej strane údolnej nivy Nitry, ktoré sú prevažne prekryté sprašami a riečnymi pieskami. Povrch údolnej nivy je tvorený náplavovými hlinami charakteru piesčitých až ílovitých hĺn. Konzistencia zemín je vďaka vysokej hladine podzemných vôd prevažne mäkká. Hrúbka súdržných sedimentov dosahuje 2-5 m. Najmladšie fluviálne sedimenty (holocén) sú súvislo zachované v dnových častiach Nitry, Žitavy a ich väčších prítokov. Zastúpené sú štrkami, piesčitými štrkami, pieskami a hlinami. Hrúbka náplavov Nitry a Žitavy dosahuje v priemere 6 - 10 m a hrúbka pokryvných hĺn a pieskov 1 - 3 m. Výplň opustených starých ramien Nitry je tvorená ílovitými sedimentmi mäkkej konzistencie s obsahom organických látok. Vo väčšine autochtónnych potokov na Žitavskej pahorkatine sú holocénne akumulácie tvorené hlinami a hlinitými pieskami malých hrúbok (do 3,0 m). V S častiach na okrajoch pohorí sú v údolných nivách zastúpené zahlinené štrky. Eolické sedimenty - sú to sedimenty, ktoré vznikli prevažne sedimentáciou prachovitých častíc za spolupôsobenia vetra a ich následným preplavením. Vytvárajú takmer súvislú pokrývku Žitavskej pahorkatiny a ich hrúbka dosahuje 1 - 20 m. Zastúpené sú hlavne sprašami, ktoré sú masívne, makropórovité s vertikálnou odlučnosťou, s výrazným podielom prachovitej frakcie (s prevládajúcim zrnitostným zložením od 0,005 do 0,063 mm), vápnité a spravidla presadavé. Vek sprašovitého pokryvu je prevažne stredný až vrchný pleistocén (würm). V oblasti Žitavskej pahorkatiny dosahujú mocnosti 2-3 m. Pod sprašami vystupujú sprašové hliny, ktoré vznikli nielen eolickou cestou, ale aj splachmi. Sú podobného zrnitostného zloženia ako spraše, v dôsledku zmeny štruktúry však nie sú presadavé. Preplavením spraší vznikli na okrajoch svahov eolicko-deluviálne sprašové hliny. Lemujú najmä východný okraj Žitavskej pahorkatiny, J od Zlatých Moraviec a dolné úseky pravostranných prítokov rieky Žitava. Menšie plošné rozšírenie majú v Z a strednej časti pahorkatiny v horných úsekoch autochtónnych potokov. Ide o sedimenty na strmších svahoch a na dnách úvalín, kde v dôsledku svahových procesov došlo k soliflukcii až splachu spraší i ostatných sedimentov a k ich vzájomnému premiešaniu (spraše, íly, piesky, sprašové hliny). Sú to prechodné sedimenty medzi sprašami a delúviami. Deluviálne sedimenty patria po sprašiach k plošne najrozšírenejším kvartérnym sedimentom. Tvoria nesúvislý a veľmi nerovnomerne hrubý pokryv svahov pahorkatiny, pokrývajú predovšetkým južné svahy Zobora. Na povrch vystupujú prevažne v S časti Žitavskej pahorkatiny, v J časti sú prekryté sprašami. Ide predovšetkým o ílovito-piesčité hliny s rôznym obsahom úlomkov. Konzistencia hĺn je prevažne tuhá. Obsah a veľkosť úlomkov v týchto sedimentoch výrazne kolíše. Úlomky sú ostrohranné, nehomogénne, nevytriedené o veľkosti priemerne 50-100 mm, ojedinele až do 250 mm. Obsah úlomkov môže byť až do 50 % a vtedy sedimenty nadobúdajú charakter hlinítokamenitej až balvano-kamenito-hlinitej sute. Predstavujú produkt zvetrania skalného podlažia, ktorý zostáva na mieste, prípadne je premiestnený iba na krátku vzdialenosť. Podľa

prieskumných prác má prevažne charakter zahlineného hrubozrnného granitového piesku, stredne uhláhlého.

Na území mesta prebieha geologický výskum. Archeologická lokalita sa nachádza južne od mesta Vráble a leží na úrodných poliach s miestnym označením Fidvár. Za národnú kultúrnu pamiatku bola vyhlásená 24. 9. 2018. Prvý archeologický výskum na Fidvári však uskutočnil už Anton Točík v roku 1967. Všetky uvedené výsledky sa stali impulzom pre vypracovanie slovensko-nemeckého projektu. Cieľom tohto projektu je komplexne postihnúť vznik, vývoj a zánik opevnenej osady zo staršej doby bronzovej vo Vrábľoch.¹⁰ Ďalší archeologický výskum prebehol pri kostole Preblahoslavenej Panny Márie vo Vrábľoch. Archeológom z Archeologického ústavu SAV v Nitre potvrdil ich predpoklad, že pri dnešnom kostole postavenom v rokoch 1898 až 1901, ale čiastočne aj pod ním, sa nachádzajú zvyšky staršieho stredovekého kostola. Najzaujímavejším objavom boli nálezy nájdené necelých desať metrov južne od lode tohto bývalého kostola. V jame pre zachytenie dažďovej vody v hĺbkach 160-250 centimetrov sa začali objavovať kostry, čiže hroby z toho cintorína. Z novovekých nálezov je výnimočná dvojica bohato zdobených pozlátených ihlíc tvoriacich súčasť ozdôb hlavy a zvyšky zlatom pretkáwanej tkaniny ženských šiat.¹¹

Seizmicita územia¹²

Seizmicita územia patrí medzi endogénne geodynamické procesy. Podľa normy STN 73 0036 „Seizmické zaťaženie stavieb“ leží záujmové územie v oblasti s možnosťou výskytu zemetrasení o sile 6-7 stupňa podľa stupnice makroseismickej intenzity MSK-64 pre 90 % pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov. Izoseisty s intenzitou 6,0 prebiehajú v smere približne SZ-JV vo vzdialenosti cca 15 km S a J od predmetného územia. Pri bežných stavbách nie je potrebné uvažovať s účinkami zemetrasenia.

Nerastné suroviny¹³

Vzhľadom na geologickú stavbu je územie veľmi chudobné na nerastné suroviny. Podľa údajov ŠÚ SR sa od roku 1996 v katastri mesta nenachádza žiadne geologické ložisko.

V katastrálnom, resp. posudzovanom území Vrábeľ, Dyčky a Horného Ohaja a jeho bezprostrednom okolí sa podľa Hlavného banského úradu nenachádzajú žiadne evidované ani využívané ložiská nerastných surovín. V minulosti sa v okolí mesta ťažili štrky (terasa Žitavy pri Hornom Ohaji) a piesky. V širšom okolí mesta v rámci Žitavskej pahorkatiny sa nachádza viacej evidovaných lokalít stavebných surovín (neogénne piesky, tehliarske hliny – spraše), žiadna z nich však nemá stanovenú legislatívnu ochranu (chránené ložiskové územie, resp. dobývací priestor). Do termínu 8.2. 2009 zasahovalo do katastrálneho územia Vrábeľ „Prieskumné územie – Nitra-ropa a horľavý zemný plyn (určené pre Dunaj Hydrocarbons, s.r.o. Bratislava“. Nie je informácia o ďalšom využívaní Prieskumného územia po uplynutí lehoty. V danom území nie je predpoklad ďalšieho rozvoja.

¹⁰ <https://www.vrable.sk/praveke-mesto-pri-vrabloch/II/1/sm/84037/.html>

¹¹ <https://www.vrable.sk/pri-kostole-nove-nalezisko-nase-vrable/II/1/sm/81181/.html>

¹² Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

¹³ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

Geotermálna energia¹⁴

Z geopotenciálov je v oblasti Vrábeľ perspektívne možné využívanie geotermálnej energie - Vráble patria do perspektívnej oblasti využívania geotermálnej energie, tzv. komjatickej depresie. Na južnom okraji Horného Ohaja je zriadený geotermálny vrt (hĺbka vrtu cca 400 m, teplota vody 22°C), ktorý je v súčasnosti nevyužívaný (v ÚPN mesta je plánované jeho využitie na rekreačné účely – vybudovanie kúpaliska).

Klimatické podmienky

Územie spadá do teplej klimatickej oblasti, okrsku teplého, suchého s miernou zimou a teplého, mierne suchého s miernou zimou (LAPIN A KOL., 2002). Priemerná ročná teplota je 9,5 °C a priemerná teplota za vegetačné obdobie je 16,6 °C. Záujmové územie sa vyznačuje dlhou vegetačnou dobou, ktorá je spôsobená skorým príchodom jari, neskorou jeseňou a miernou zimou. Najteplejší mesiac je júl s priemernou teplotou 20,0 °C a najchladnejší je január s priemernou teplotou -1,4 °C. Priemerná ročná suma zrážok za posledných 25 rokov je 552 mm, vo vegetačnom období (IV-IX) 311,8 mm. Najviac zrážok spadne v máji priemerne 63,6 mm, najmenej v marci (31,6 mm). Snehová pokrývka sa udrží priemerne 38 dní z rok. V skúmanom území prevláda severozápadné prúdenie vzduchu, najsilnejšie vetry fúkajú od severozápadu a východu. Najveternejšie mesiace sú február až apríl, najpokojnejšie august a september. Najvyššia priemerná vlhkosť vzduchu je v decembri a januári 88 % a najnižšia je v apríli 64 %. Percentuálne najvyššia vlhkosť vzduchu sa vyskytuje v zimnom období a najnižšie hodnoty sú typické pre letné mesiace. Na záujmovom území je priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu 75 %.¹⁵

Priamo v meste je klimatická stanica. Z tabuľky 2 vyplýva, že v rámci úhrnu zrážok za rok najviac zrážok spadlo v roku 2016, naopak najsuchším rokom bol rok 2015. Keďže celé územie mesta patrí do teplej klimatickej oblasti, zodpovedá tomu aj počet dní so snehovou prikrývkou. V dôsledku globálneho otepľovania a s tým súvisiacimi klimatickými zmenami dochádza aj k zmenám v rámci zimných mesiacov. V roku 2013 bol počet dní so snehovou prikrývkou 39 a následne v ďalších rokoch sledujeme pokles týchto dní. V roku 2020 nebol zaznamenaný ani jeden deň so snehovou prikrývkou.

Tabuľka 2 Vybrané klimatické charakteristiky klimatickej stanice Vráble

	2013	2014	2015	2016	2019	2020	2022
Úhrn zrážok za rok (v mm)	735	642	506	785	693	661	520
Počet dní - letných	0	0	0	0	0	0	0
Počet dní v roku - so snehovou prikrývkou	39	5	25	12	19	0	1

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Vodné pomery

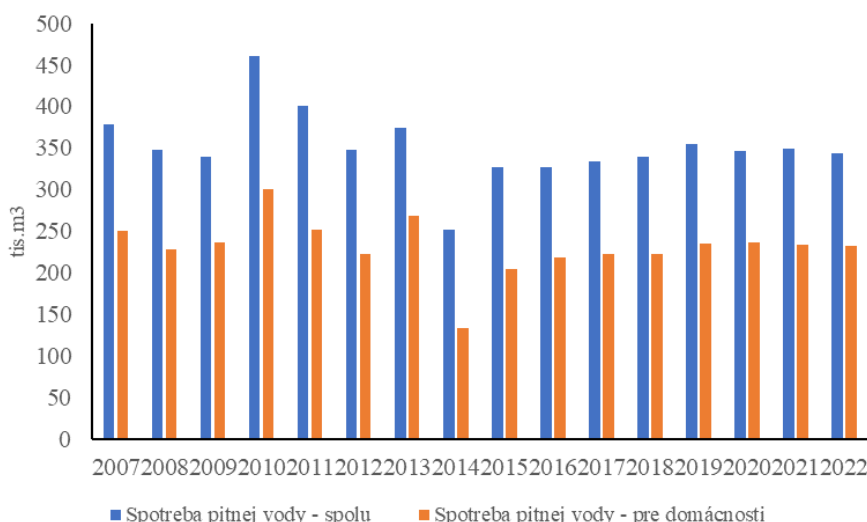
Na hydrologické pomery územia okrem zrážok vplývajú aj ďalšie klimatické činitele (chod teplôt, veterné pomery, vlhkosť vzduchu a pod.). Územie patrí do povodia rieky Žitava, podľa typov režimu odtoku (Šimo, Zaťko, 2002). Možno ho zaradiť do vrchovinovo-nížinnej oblasti dažďovo-snehového typu. Z ľavej strany sa vlievajú Širočina, Telinský a Kováčovský

¹⁴ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

¹⁵ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

potok, z pravej strany výpustný kanál z vodnej nádrže. Pôvodná sieť tokov a aj vlastné hydrologické pomery boli značne pozmenené vodohospodárskymi úpravami na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov minulého storočia. Korytá tokov boli narovnané, z bokov obohané násypmi. Okolité meandre a mokrade boli vysušené. Výnimkou je neregulovaný úsek rieky Žitava severne od Horného Ohaja, kde bolo koryto iba prehĺbené a tak si zachovalo svoj pôvodný tvar. Najvyššie vodné stavy a prietoky sa vyskytujú v marci, najnižšie v septembri. Výskyt minimálnych prietokov sa viaže na mesiace so zníženým množstvom atmosférických zrážok, ešte s vysokými teplotami vzduchu a s nimi spojeným primeraným výparom. Maximálne povodňové prietoky bývajú prevažne na jar a súvisia s topením sa snehu, najmä keď sa kombinuje s výdatnými dažďovými zrážkami. Pokles prietokov v zime je málo výrazný. Jediná stála vodná plocha je vodná nádrž Vráble nachádzajúca sa v severovýchodnej časti územia. Ide o viacúčelovú umelú vodnú nádrž, ktorá vznikla prehradením údolia Host'ovského a Babindolského potoka (1965-1967). Plocha nádrže je 36, 25 ha, objem 599 575 m³ akumulovanej vody. Podľa teplotného režimu sa nádrž zaraďuje do kategórie chladné. Voda v zimnom období klesá pod bod mrazu a hladina zamŕza. Vodná nádrž je zanášaná pôdnymi čistočkami z okolitých poľnohospodárskych pôd, problémom je aj eutrofizácia. Vodná nádrž má retenčnú funkciu, je využívaná pre chov rýb. Pre vysoký stupeň trofie, prítomnosť rias a siníc, biologický zákal, obsah fenolov nie je vhodná na kúpanie. V minulosti bol významný pre letnú rekreáciu – rybolov, v súčasnosti slúži na chov rýb. VN Vráble je revírom SRZ. Podzemné vody sú viazané na štrky a piesky nív potokov a rieky. V týchto miestach sú aj ich najbohatšie zásoby. Hladina podzemnej vody v oblasti má od 80-tych rokov klesajúcu tendenciu. Najväčší negatívny vplyv na kvalitu povrchových i podzemných vôd má poľnohospodárstvo. Územím prechádza hranica artézskych oblastí s výdatnosťou na jednu studňu nad 2,0 l.s⁻¹. Perspektívne je využívanie geotermálnej energie. Do katastra nezasahuje pásмо vodohospodársky chráneného územia.¹⁶

Spotreba pitnej vody v meste (množstvo fakturovanej pitnej vody predanej priamym odberateľom) v období rokov 2007-2022 má kolísavý trend. Najvyššia spotreba vody v meste bola v roku 2010 (461 tis. m³). V porovnaní rokov 2007 a 2022 sa znížila spotreba vody v meste o 10 %, čo predstavuje pokles o 35 tis. m³.

Obrázok 6 Spotreba pitnej vody v meste Vráble v období rokov 2007-2022

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

¹⁶ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

Obdobne aj spotreba pitnej vody pre domácnosti (zahŕňa spotrebu vody v domácnostiach) v období 2007-2022 kopírovala trend spotreby vody v meste. Najvyššia spotreba vody pre domácnosti bola v roku 2010 (301 tis.m³). V porovnaní rokov 2007 a 2022 došlo k poklesu spotreby pitnej vody pre domácnosti o 18 tis.m³, čo predstavuje 7,2 % pokles spotreby.

S ohľadom na aktuálnu klimatickú situáciu je potrebné uvažovať aj s vytváraním dažďových záhrad a vodozádržných opatrení. V meste chýbajú pitné fontány a k zlepšeniu vodných pomerov v meste by prispeli aj zelené strechy autobusových zastávok, či zazelenanie Čerešňového námestia.

Flóra a fauna¹⁷

Podľa fyto geografického členenia Slovenska (FUTÁK, 1980) patrí územie do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerotermej flóry (Eupannonicum), okresu Podunajská nížina, ktorý zaberá celú nížinnú krajinu Podunajskej pahorkatiny a Podunajskej roviny. Príslušnosť územia do oblasti panónskej flóry sa prejavuje najmä výrazným zastúpením teplomilných druhov pontickopanónskeho a submediteránneho pôvodu vo flóre tohto územia. Na sledovanom území sa vyskytuje bežná flóra pre túto panónsku oblasť a nevyskytujú sa tu žiadne mimoriadne významné lokality flóry, na ktorých by sa sústreďovali významné taxóny, či už vzácne, ohrozené alebo endemické druhy rastlín, prípadne ich spoločenstvá. Väčšina lokalít s "prírodnou vegetáciou" nesie silné stopy antropogénneho ovplyvnenia a nachádza sa tu mnoho druhov šíriacich sa práve vďaka činnosti človeka v prostredí. Podľa fyto geograficko-vegetačného členenia (PLESNÍK IN: HRNČIAROVÁ ED., 2002) patrí územia katastra mesta Vráble do dubovej zóny, nížinnej podzóny, pahorkatinnej oblasti a okresov Žitavská pahorkatina, Žitavská niva a čiastočne do okresu Hronská pahorkatina.

Územie mesta Vráble a jeho okolia zaradujeme do zóny stepí eurosibírskej podoblasti, provincie Panónskej panvy a Západopanónskej subprovincie Z hľadiska vyčlenenia živočíšnych regiónov (ČEPELÁK, 1980) možno sledované územie zaradiť do panónskej oblasti, juhoslovenského obvodu, dunajského okrsku s pahorkatinovým podokrskom (MAŘAN, 1958, ČEPELÁK, 1980, BUCHAR, 1983). Pre faunu stepí sú charakteristické rôzne biotopy - stepi a lesostepi (lúčne), obhospodarované plochy (vinice, sady, agrocenózy), kultúrne lesy (agát a pod.), sídla. Charakterizujú ju teplomilné druhy. Okolo riek sa nachádzajú rozsiahle mokraďové ekosystémy, lužné lesy.

Vzhľadom k tomu, že väčšinu katastrálneho územia Vrábel' tvoria polia, živočíšne spoločenstvá reprezentujú druhy, ktoré pôvodne obývali stepi. Typickými zástupcami vyšších živočíchov sú bylinožravé vtáky a hlodavce. Z vtákov sú to: jarabica poľná, prepelica poľná, bažant obyčajný, škovránok poľný. V okolí vodnej nádrže Vráble bol zaznamenaný výskyt vrchárky modrej, penice čiernehohlavej, králika zlatohlavého, trsteniarika malého, pinky obyčajnej, vrabca poľného, orieška hnedého, rybárika riečného, sýkorky veľkej, sýkorky belasej, červienky obyčajnej, kolibiarika čipčavého, mlynárky dlhochvostej a jastraba krahulca. Z hlodavcov sú typické: zajac poľný, syseľ obyčajný, chrček roľný. Na poliach, lúkach a ich okrajoch žije veľa dravcov a iných vtákov, ktoré majú v tomto biotope dobré podmienky na lov a chytenie drobnejších živočíchov. Sú to predovšetkým kaňa sivá, kaňa popolavá a chrapkáč poľný. Z bezstavovcov tu žijú najmä dážďovka zemná, bystruška menivá, bystruška medená. Na miestach pestovania poľnohospodárskych plodín žijú škodcovia: napr. obilniny poškodzuje

¹⁷ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

kováčik obilný, repku olejnú blyskáčik repkový. Na zastavané územia ľudských obydli sa viažu niektoré typické druhy živočíchov ako myš domová, potkan obyčajný, vrabec domový, drozd čierny. Potom sa tu vyskytujú živočích, ktoré využívajú hospodárske budovy a ľudské obydli na hniezdiská, napr. bocian biely, lastovička obyčajná, belorítka obyčajná a žltouchvost domový. Veľkých cicavcov reprezentuje najmä jelenia zver. Bežným druhom je aj líška. Z drobných cicavcov sú to najmä piskory, belozúbky, ryšavky a hrdziaky. Z hadov je vo veľkom množstve zastúpená neškodná užovka. Zo žiab skokan zelený a skokan hnedý.

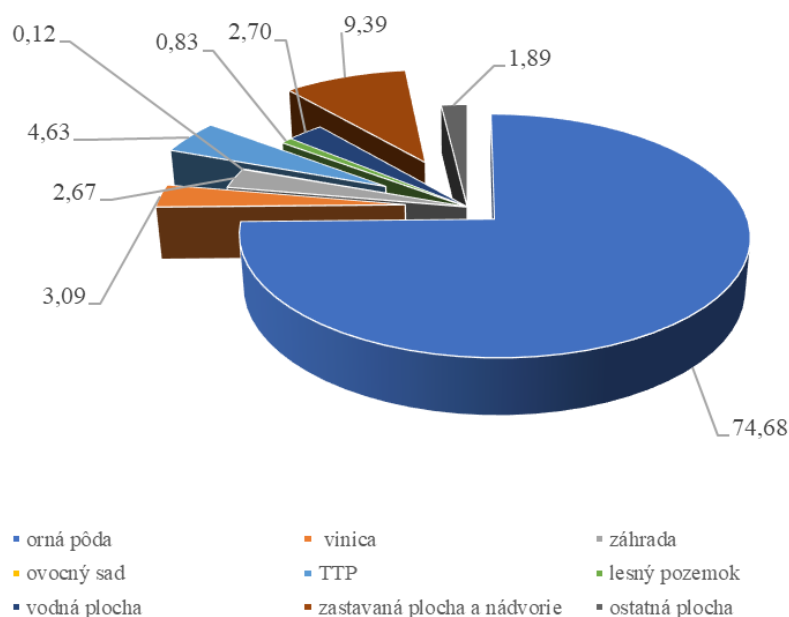
Štruktúra pôdneho fondu

Podľa bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek zaberá prevažnú časť územia zaberá pôdny druh stredne ťažkých pôd. Popri tokoch sú to ťažké, miestami veľmi ťažké pôdy, na malej ploche sú zastúpené aj ľahké pôdy. Na celom území sa nachádzajú hlboké pôdy, väčšinou bez skeletu. V severnej a východnej časti územia sú pôdy na svahoch ohrozené vodnou eróziou. Najzastúpenejším pôdnym druhom podľa (VÚPOP, 2002) na území sú stredne ťažké pôdy, ktoré sa vyskytujú na veľkej časti katastrálneho územia najmä v oblasti Žitavskej a Bešianskej pahorkatiny (časť Hronskej pahorkatiny). Zvyčajne bez skeletu, v menšom zastúpení sa vyskytujú aj mierne skeletnaté prípadne silne skeletnaté. Ide o hlbokú úrodnú pôdu s dostatočným množstvom humusu. Popri tokoch sú to ťažké, a severne od intravilánu Horného Ohaja, aj veľmi ťažké pôdy, zvyčajne však bez skeletu a taktiež s hlbokým humusovým horizontom. Na malej ploche (medzi mestskou časťou Dyčka a riekou Žitava a tiež južne od potoka Širočina) sa vyskytujú ľahké pôdy, bezskeletnaté hlboké pôdy.¹⁸

Celková výmera katastra mesta je 3 831,4 ha, z toho 85,19 % (3 264,2,0 ha) tvorí poľnohospodárska pôda a 14,81 % (567,2 ha) nepoľnohospodárska pôda. V poľnohospodárskom pôdnom fonde k 31.12.2023 dominovalo v meste Vráble zastúpenie ornej pôdy s výmerou 2 861,2 ha (87,65 %), pričom z celkovej výmery pôdneho fondu to predstavuje 87,65 %. Záhrady tvorili 102,2 ha, čo predstavuje 2,67 % z celkovej výmery pôdy a 3,13 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. V rámci nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu mali najvyššie zastúpenie zastavené plochy a nádvorcia s podielom 9,39% z celkovej výmery pôdneho fondu (359,6 ha) a vodné plochy s podielom 2,70 % z celkovej výmery pôdneho fondu (103,4 ha). V štruktúre pôdneho fondu mesta sa nenachádzajú chmeľnice. Vinice tvoria 3,09 % z celkovej výmery pôdneho fondu (118,5) a ovocné sady 0,12% z celkovej výmery pôdneho fondu (4,78 ha). Lesné pozemky tvoria 0,83 % z celkovej výmery pôdneho fondu (31,8 ha). TTP tvorili z celkovej výmery pôdneho fondu 4,63 % (177,5 ha) a ostatné plochy tvorili 1,89 % z celkovej výmery pôdneho fondu (72,4 ha).

¹⁸ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble. Programovacie obdobie 2015-2024

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Obrázok 7 Využitie pôdneho fondu mesta Vrátka k 31.12.2023 (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Na základe vývoja využitia pôdneho fondu, ktoré je prezentované v Tabuľke 2, môžeme skonštatovať, že v sledovanom období sa podiel výmery viacerých kultúr výrazne nemenil. K miernemu poklesu došlo vo výmere ornej pôdy viníc a TTP, naopak nepatrne vzrástli výmery záhrad. V rámci nepoľnohospodárskej pôdy nepatrne vzrástli výmery lesných pozemkov, zastavaných plôch a ostatných plôch.

Tabuľka 3 Štruktúra využitia pôdy v katastri mesta v rokoch 2009-2023 (v ha)

Rok	2009	2014	2019	2023	Index 2023/2009
Celková výmera územia mesta	3 831,4	3 831,4	3 831,4	3 831,4	1,00
Poľnohospodárska pôda – spolu	3 283,3	3 277,8	3 271,9	3 264,2	0,99
- orná pôda	2 875,4	2 869,6	2 868,3	2 861,2	0,99
- chmeľnica	0	0	0	00	0
- vinica	122,9	121,7	119,8	118,5	0,96
- záhrada	101,9	101,6	101,9	102,2	1,002
- ovocný sad	4,78	4,78	4,78	4,78	1,00
- trvalý trávny porast	178,2	180,1	177,1	177,5	0,99
Nepoľnohospodárska pôda – spolu	548,1	553,6	559,5	567,2	1,03
- lesný pozemok	29,8	31,1	31,1	31,8	1,06
- vodná plocha	103,4	103,4	103,4	103,4	1,00
- zastavaná plocha a nádvorie	343,2	351,0	354,4	359,6	1,05
- ostatná plocha	71,7	69,1	70,7	72,4	1,009

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

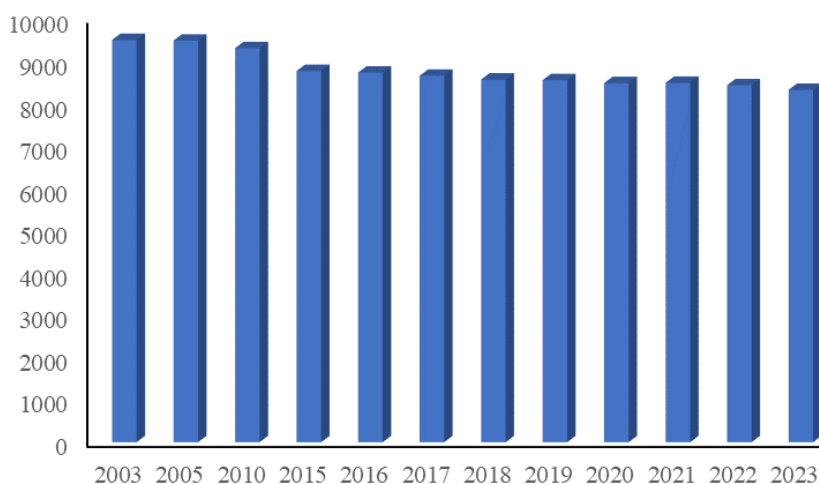
Mesto má spracovaný ROEP vo všetkých troch katastrálnych územiach. V rámci komasácie prebehlo prípravné konanie k možnosti vykonania pozemkových úprav (hospodársko technické úpravy pozemkov). Čaká sa na rozhodnutie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky k spusteniu pozemkových úprav (finančné krytie).

1.4.2 Demografický potenciál

Pri analýze demografického potenciálu sa vychádza z údajov ŠÚ SR, ktoré vychádzajú z údajov obyvateľov s trvalým pobytom v danom území. Tieto čísla však môžu skresľovať realitu, keďže v meste žijú aj ľudia, ktorí tu nemajú prihlásený trvalý pobyt. Táto analýza nám ozrejmi charakteristiku obyvateľov, ktorí v území žijú.

Počet obyvateľov a pohyby obyvateľstva

Mesto sa počtom obyvateľov zaraďuje k stredne veľkým mestám Slovenska. K 31.12.2023 malo na území mesta prihlásený trvalý pobyt 8 323 obyvateľov. Z vývoja počtu obyvateľov zaznamenaného od roku 2003 až do roku 2023 vidieť, že došlo k miernemu poklesu počtu obyvateľov (o 12,39 %). Od roku 2003 do roku 2020 každoročne klesal počet obyvateľov. V roku 2021 sa zvýšil počet obyvateľov iba nepatrne (o 6 obyvateľov), avšak v nasledujúcich dvoch rokoch opäť klesal počet obyvateľov.

Obrázok 8 Vývoj počtu obyvateľov v meste Vrábľa v rokoch 2003-2023

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Na základe analýzy pohlavnej štruktúry je možné konštatovať, že podiel ženskej zložky populácie bol vyšší oproti mužskej zložke populácie (Tabuľka 4). Vývoj počtu mužov aj žien mal v sledovanom období kolísavý trend. Tento trend môžeme sledovať aj cez vývoj hodnoty indexu maskulinity aj indexu feminity.

V roku 2003 index maskulinity zaznamenal hodnotu 93, čo znamená, že na 100 žien pripadlo 93 mužov. Zároveň to bola aj najnižšia hodnota indexu. V roku 2016 mal hodnotu 95, čo znamená, že na 100 žien už pripadlo 95 mužov. Tento stav trval až do roku 2021, v roku 2022 poklesol index maskulinity na 94. Avšak v nasledujúcom roku opäť dosiahol hodnotu 95.

Podobné tendencie zaznamenávame aj pri indexe feminity. Na základe dosiahnutých hodnôt indexu feminity môžeme skonštatovať, že počet žien na 100 mužov sa výraznejšie nemenil. V roku 2003 pripadlo na 100 mužov 107 žien, ale v roku 2017 to už bolo iba 105 žien. Najvyššiu hodnotu index feminity dosiahol v roku 2003 a najnižšiu v rokoch 2017- 2020 (105). Hustota obyvateľov, vyjadrená počtom obyvateľov na km², sa pohybovala v rozpätí od 218,6 obyvateľov na km² (rok 2023) do 248,3 (rok 2003).

Tabuľka 4 Vývoj vybraných charakteristík obyvateľstva v meste v rokoch 2003-2023

Rok Ukazovateľ	2003	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkový počet obyvateľov	9 501	9 486	9 307	8 768	8 731	8 656	8 567	8 551	8 482	8 488	8 432	8 323
Počet mužov	4 588	4 604	4 519	4 253	4 244	4 215	4 180	4 172	4 143	4 130	4 095	4 041
Index maskulinity (počet mužov/ na 100 žien)	93	94	94	94	95	95	95	95	95	95	94	95
Počet žien	4 913	4 882	4 788	4 515	4 489	4 441	4 387	4 379	4 339	4 358	4 337	4 275
Index feminity (počet žien/ na 100 mužov)	107	106	106	106	106	105	105	105	105	106	106	106
Hustota obyvateľov	248,3	246,8	243,9	229,3	228,4	226,9	224,7	223,3	221,2	222,9	220,8	218,6

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Celkový počet obyvateľov v meste je ovplyvnený pohybom obyvateľov. Prirodzený pohyb obyvateľov súvisí s prirodzenou schopnosťou človeka, t.j. reprodukciou. V rámci prirodzeného pohybu sa sledujú dve základné zložky, a to pôrodnosť vyjadrená cez počet narodených a úmrtnosť vyjadrená cez počet zomrelých. Výsledkom prirodzeného pohybu je prirodzený prírastok alebo úbytok. Počet narodených v meste Vráble v období rokov 2003 až 2022 vykazoval kolísavý trend. Najviac narodených mesto zaznamenalo v rokoch 2016 a 2020, naopak najmenej detí sa v meste narodilo v roku 2005. V roku 2023 v porovnaní s rokom 2003 počet narodených detí iba mierne narástol (o 2 deti). Iba v rokoch 2003, 2015, 2017, 2018, 2019 a 2021 mesto zaznamenalo prirodzený úbytok obyvateľstva, čo znamená, že viac obyvateľov v meste zomrelo ako sa narodilo (Tabuľka 5).

Tabuľka 5 Vývoj pohybu obyvateľstva v meste v rokoch 2003-2023

Rok Ukazovateľ	2003	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet narodených	73	72	87	77	89	85	76	85	89	77	88	75
Počet zomrelých	77	72	76	81	84	90	77	90	82	103	83	78
Prirodzený prírastok/úbytok	-4	0	11	-4	5	-5	-1	-5	7	-26	5	-3
Počet prisťahovaných	141	149	88	138	114	119	128	140	87	114	99	90
Počet vysťahovaných	163	133	177	169	156	188	216	151	163	193	160	196
Migračné saldo	-22	16	-89	-31	-42	-69	-88	-11	-76	-79	-61	-106
Celkový prírastok/úbytok	-26	16	-78	-35	-37	-74	-89	-16	-69	-105	-56	-109

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Ďalším pohybom, ktorý ovplyvňuje celkový počet obyvateľov v meste, je mechanický pohyb, ktorý skúma najmä dva javy, imigráciu vyjadrenú cez počet prisťahovaných a emigráciu vyjadrenú cez počet vysťahovaných. Obdobnú situáciu ako pri prirodzenom prírastku/úbytku

je možné sledovať aj v rámci migrácie. Najviac obyvateľov sa do mesta prisťahovalo v roku 2005, naopak najmenej v roku 2020. V porovnaní rokov 2003 a 2023 sa počet obyvateľov, ktorí sa prisťahovali do mesta znížil o 36,17 %.

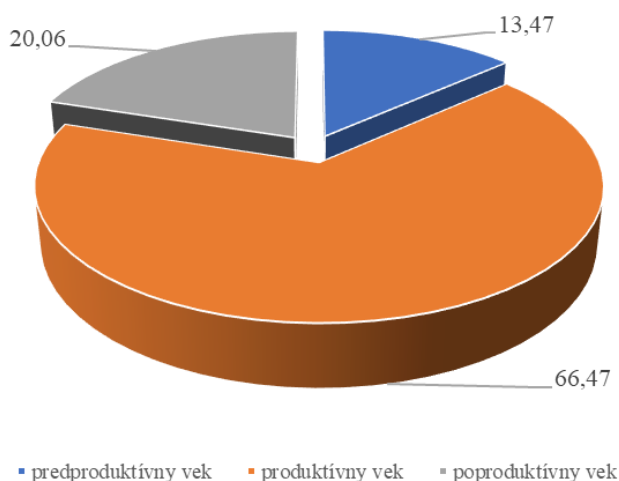
Klesajúci trend prisťahovávania obyvateľov do mesta sa následne prejavuje aj v zápornom migračnom salde. Iba v roku 2005 dosiahlo kladnú hodnotu, čo znamená, že do mesta sa prisťahovalo viac obyvateľov ako sa odsťahovalo (tabuľka 5). Celkovo tak môžeme konštatovať, že mesto stráca obyvateľov nielen v rámci prirodzeného prírastku ale aj v rámci migračného salda.

Súčet prirodzeného a migračného prírastku tvorí celkový prírastok/úbytok obyvateľov, ktorý v meste v sledovanom období iba v roku 2005 dosiahol kladnú hodnotu. Vidieť, že pod celkový prírastok/úbytok obyvateľov v meste sa výraznou mierou podpisuje nielen prirodzený úbytok obyvateľov ale aj záporné migračné saldo.

V hodnotách ukazovateľov prirodzeného, migračného a celkového pohybu sa však neodzrkadľujú obyvatelia, ktorí sa do mesta prisťahujú, ale k trvalému pobytu sa neprihlasujú.

Veková štruktúra obyvateľstva

Významným ukazovateľom hodnotenia obyvateľstva v meste patrí veková štruktúra. Na základe vekovej štruktúry je možné rozdeliť obyvateľov na tri základné vekové skupiny: obyvateľov v predproduktívnom veku (deti od 0-14 rokov veku), obyvateľov v produktívnom veku (od 15 – 64 rokov) a obyvateľov v poproduktívnom veku (od 65 rokov). Z hľadiska posúdenia vekovej štruktúry je pre rozvoj mesta nutné poznať podiel zastúpenia jednotlivých vekových kategórií na celkovej populácii v meste, nakoľko každá skupina obyvateľov má svoje špecifické potreby a nároky. Na základe údajov zo ŠÚ SR je vo vekovej štruktúre v meste 13,47% - ný podiel obyvateľov v predproduktívnom veku (abs. 1 121 obyvateľov), 66,47% - ný podiel v produktívnom veku (abs. 5 532 obyvateľov) a 20,06 % v poproduktívnom veku (abs. 1 670 obyvateľov).

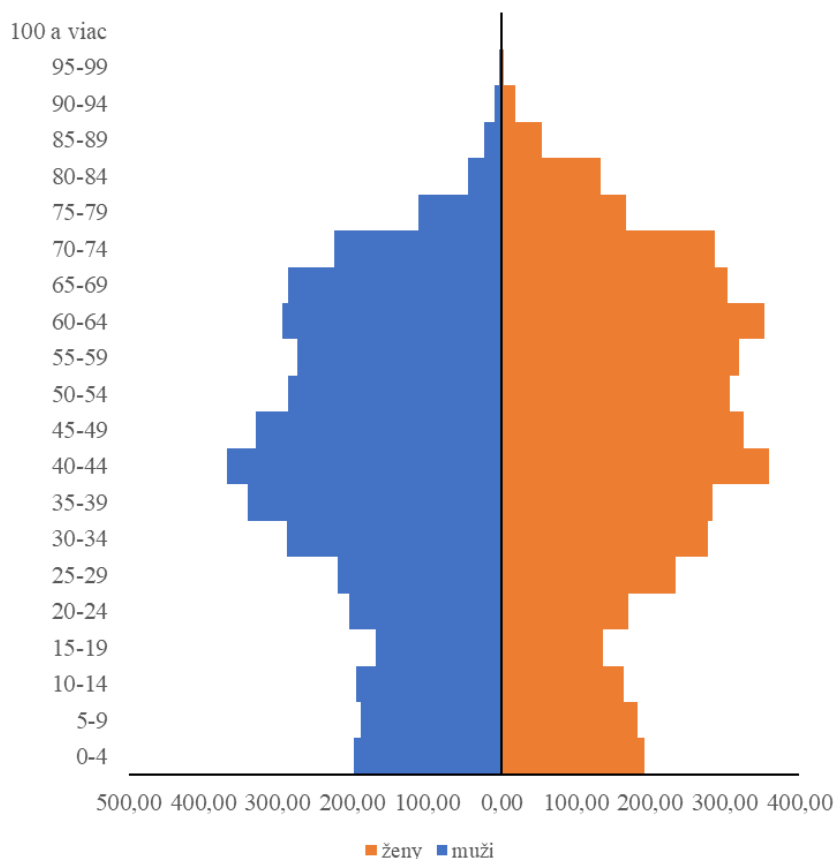

Obrázok 9 Podiel základných vekových skupín v meste Vrábľa v roku 2023

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Matematicky je možné vekovú štruktúru obyvateľstva vyjadriť cez index starnutia, ktorý predstavuje pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľov. Index starnutia dosiahol v roku 2023 v meste hodnotu 149 čo znamená, že na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku pripadá 149 obyvateľov poproduktívneho veku. Na základe hodnoty indexu sa veková štruktúra mesta charakterizuje ako regresívna. Priemerný vek obyvateľov

v meste je 44,08 roka. Vekovú štruktúru je možno graficky zaznamenať do vekovej pyramídy, v rámci ktorej je možné predpokladať zmeny vo vekovej štruktúre v ďalších rokoch.

Obrázok 10 Veková pyramída obyvateľstva v meste Vrábľe v roku 2023

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva delí populáciu podľa výšky dosiahnutého vzdelania. Na základe výšky dosiahnutého vzdelania obyvateľa ovplyvňujú štruktúru výroby, ale aj dynamiku početnosti firiem. Vzdelané obyvateľstvo (na každom stupni) je viac informované, rýchlejšie sa zapája do výrobného procesu, skôr nachádza riešenia aj z krízových situácií, je ochotné meniť zamestnanie. Je rozhodne aktivizujúcim prvkom ekonomického rozvoja nielen mesta, ale aj celého regiónu. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov sa sleduje iba v procese sčítania obyvateľov.

Na základe výsledkov jednotlivých SODB vidieť, že v meste v rokoch 2011 a 2021 dominovali obyvatelia s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. V roku 2021 sa takmer štvornásobne zvýšil počet obyvateľov s vyšším odborným vzdelaním a o 42 % sa zvýšil počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa. V roku 2021 mierne poklesol počet obyvateľov so základným vzdelaním, so stredným odborným vzdelaním bez maturity. Najvýraznejšie poklesol počet obyvateľov s ukončením stredným učňovským vzdelaním s maturitou. Takmer trojnásobne narástol aj počet obyvateľov s nezisteným vzdelaním, takže je možné, že aj obyvatelia, ktorí majú napr. ukončené práve úplne stredné učňovské vzdelanie s maturitou sa môžu nachádzať v tejto kategórii.

Tabuľka 6 Štruktúra obyvateľov mesta podľa stupňa ukončeného vzdelania

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	2011	2021
Základné	1 137	1 110
Učňovské (bez maturity)	1 394	1 310
Stredné odborné (bez maturity)	959	615
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	328	24
Úplné stredné odborné (s maturitou)	2 155	1 893
Úplné stredné všeobecné	383	432
Vyššie odborné vzdelanie	109	416
Vysokoškolské bakalárske	217	230
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	903	1 291
Vysokoškolské doktorandské	49	68
Bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	1 188	818
Dôverné	-	8
Nezistené	148	378
Spolu	8 970	8 593

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011,2021

Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Aj národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľov sa sleduje iba v procese sčítania obyvateľov. Z hľadiska národnostnej štruktúry v meste dlhodobo výrazne dominujú obyvatelia slovenskej národnosti, pričom ich podiel sa pri poslednom sčítaní obyvateľstva mierne znížil. Opačný trend nastal u obyvateľov rómskej národnosti, ukrajinskej a ruskej. V poslednom sčítaní sa objavilo aj viacero nových národností. Výrazne sa zvýšil aj počet obyvateľov s nezistenou národnosťou – viac ako 2,5 násobne (pozri tabuľka 7).

Tabuľka 7 Štruktúra obyvateľov mesta podľa národnosti v rokoch 2011-2021 (v %)

Národnostná štruktúra	2011	2021
Slovenská	92,73	89,67
Maďarská	3,77	2,44
Rómska	0,01	0,12
Česká	0,58	0,43
Poľská	0,06	0,06
Moravská	0,01	-
Ukrajinská	0,03	0,07
Nemecká	0,01	0,03
Chorvátska	0,01	0,02
Ruská	0,03	0,06
Rusínska	-	0,02
Čínska	-	0,02
Rumunská	-	0,02
Srbská	-	0,02

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Židovská	0,01	-
Ostatné	0,09	0,02
Nezistená	2,66	6,97
Dôverné	-	0,03
Spolu	100,0	100,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011, 2021

Náboženská štruktúra vyjadruje rozdelenie obyvateľstva mesta podľa vierovyznania. V období rokov 2011 – 2021 v meste mali najväčšie zastúpenie obyvatelia s rímskokatolíckym vierovyznaním, pričom ich podiel pri poslednom sčítaní klesol o 13,92 %. Ostatné cirkvi tvorili menej ako 1 %. V roku 2021 pozorujeme aj nárast podielu obyvateľov bez vyznania, pričom nárast bol takmer dvojnásobný a podiel obyvateľov s nezisteným vierovyznaním (nárast o 38 %).

Tabuľka 8 Štruktúra obyvateľov mesta podľa náboženského vierovyznania v rokoch 2011-2021 (v %)

Náboženské vyznanie / cirkev	2011	2021
Rímskokatolícka cirkev	84,38	70,46
Pravoslávna cirkev	0,08	0,13
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	0,09	0,95
Reformovaná kresťanská cirkev	-	0,19
Cirkev československá husitská	0,02	-
Kresťanské zbory	-	0,33
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia v Slovenskej republike	-	0,19
Apoštolská cirkev na Slovensku	-	0,13
Bratská jednota baptistov v Slovenskej republike	-	0,02
Cirkev adventistov siedmeho dňa, Slovenské združenie	-	0,09
Gréckokatolícke	0,32	0,38
Starokatolícka cirkev na Slovensku	-	0,02
Budhizmus	-	0,06
Ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	-	0,21
Pohanstvo a prírodné duchovno	-	0,07
Ad hoc hnutia	-	0,5
Iné	0,45	0,21
Bez vyznania	9,25	18,49
Dôverné	-	0,13
Nezistené	5,41	7,44
Spolu	100,0	100,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011,2021

Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov

Mesto Vráble zabezpečuje realizáciu úloh na úseku kultúry a športu prostredníctvom referátu kultúry a športu a pamiatkovej starostlivosti, ktorý je súčasťou oddelenia sociálnych vecí, školstva, kultúry a športu. Referát kultúry a športu plní úlohy mesta na úseku kultúry a športu a pamiatkovej starostlivosti. Na oddelení sa zabezpečuje dotačná politika mesta v oblasti kultúry, športu a spoločenských organizácií. Referát zabezpečuje, prípadne sa podieľa na zabezpečení kultúrnych, spoločenských a športových podujatí. Organizuje kultúrne a športové podujatia v zmysle "Kultúrno-spoločenského kalendára mesta Vráble", podieľa sa na podujatiach organizovaných inými subjektmi, uzatvára zmluvy o spolupráci so subjektmi, ktoré akciu organizujú, utvára podmienky pre kultúrnu, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport, sústreďuje a spracováva žiadosti o dotácie do oblasti telovýchovy a športu, na podporu kultúrno-spoločenských aktivít a pre záujmovo-spoločenské organizácie a združenia, uzatvára zmluvy o dotáciách, prijíma a kontroluje zúčtovania dotácií, žiada príslušné inštitúcie o poskytnutie dotácií na podujatia organizované mestom Vráble, zhromažďuje, spracováva, uchováva a sprístupňuje knižničný fond čitateľom Mestskej knižnice vo Vrábľoch; pre deti, mládež i dospelých, usporadúva kultúrno-spoločenské podujatia i v priestoroch mestskej knižnice, zabezpečuje prevádzku mestského múzea, vyjadruje sa k stavu kultúrnych pamiatok a pamätihodností v meste Vráble, organizuje výstavy. Kultúrnu infraštruktúru v meste tvoria: kino Tatra Vráble, Kultúrny dom H. Ohaj, Kultúrny dom Dyčka, mestská knižnica, Staré ihrisko, park Žitava, Park kpt. Nálepku, Čerešňové námestie.

V meste pôsobí aj mestské múzeum v ktorom sa počas roka usporadúvajú mnohé výstavy. Výstavy sú otvorené (štandardne) v pracovných dňoch od 08:00 do 15:30 hod. Múzeum sídli v Stoličnom dome.

Obrázok 11 Stoličný dom

Zdroj: <https://www.vrable.sk/kontakty.html>

V meste sa nachádza aj Dom ľudových tradícií Tájház Horný Ohaj, v ktorom sú vystavované exponáty zozbierané od občanov z časti Horný Ohaj. Budova domu pozostáva z troch miestností a slúži ako stála expozícia tradičného bývania a exponátov, ktoré

reprezentujú tradičné remeslá danej oblasti. Expozícia je verejnosti prístupná na základe vopred dohodnutého termínu so správcom.¹⁹

Obrázok 12 Dom ľudových tradícií

Zdroj: <https://www.vrable.sk/fotogaleria-1.html#fgallery--44914-5>

Obyvateľom mesta je k dispozícii aj mestská knižnica, ktorá bola založená v meste v roku 1923. Počas vojnových udalostí druhej svetovej vojny bola knižnica vo Vrábľoch zrušená. V súvislosti s novým územno-správnym usporiadaním po roku 1948 bola v roku 1952 vo Vrábľoch zriadená Okresná ľudová knižnica. V zmysle knižničného zákona č. 53/1959 O jednotnej sústave knižníc bola Okresná ľudová knižnica vo Vrábľoch zrušená a podľa zákona vznikla Mestská ľudová knižnica vo Vrábľoch. Významným krokom k zlepšeniu umiestnenia knižnice bolo jej presťahovanie do novopostavenej budovy na sídlisku Lúky. V tejto budove knižnica poskytuje knižničné služby svojim používateľom od 1. marca 1980 doteraz. Mestská knižnica vo Vrábľoch mala v rokoch 1977 až 2007 pobočku knižnice v mestskej časti Dyčka a pobočku knižnice v mestskej časti Horný Ohaj. Knihy sa tu požičiavali 4 hodiny týždenne. 1. januára 1987 bolo zriadené Mestské kultúrne stredisko vo Vrábľoch, do ktorého bola začlenená aj knižnica. Knižnica tak stratila po mnohých rokoch svoju právnu subjektivitu. Po zániku mestského kultúrneho strediska v roku 1991 sa zriaďovateľom knižnice stalo mesto Vráble. Knižnica je súčasťou Oddelenia kultúry športu a mládeže Mestského úradu vo Vrábľoch. Od roku 2005 poskytuje knižnica svojim čitateľom v oddelení pre deti a v oddelení pre dospelých čitateľov bezplatný prístup na internet a od roku 2012 je v priestoroch knižnice a vonku v okolí budovy knižnice na Čerešňovom námestí možné WIFI pripojenie na internet. V roku 2012 zaniklo Oddelenie kultúry, športu a mládeže, knižnica bola včlenená do nového Oddelenia sociálnych vecí, školstva, kultúry a športu Mestského úradu vo Vrábľoch. V zmysle štatútu knižnice, plní Mestská knižnica vo Vrábľoch úlohu verejnej knižnice pre mesto Vráble a široké okolie. Svojim používateľom ponúka možnosť výberu kníh zo svojho viac ako dvadsaťsedemtisícového knižného fondu. V čítárni knižnice majú čitatelia možnosť vybrať si z 39 titulov periodík. Knižnica spolupracuje so všetkými školami v meste Vráble a každoročne pre ne pripravuje množstvo kultúrno-vzdelávacích podujatí s knihami, o knihách a o ich tvorcach. Knižnica je otvorená od pondelku do piatku.²⁰

¹⁹<https://www.vrable.sk/statut-1.html>

²⁰ <http://kniznica.vrable.sk/historia.html>

Obrázok 13 Priestory knižnice

Zdroj: <http://kniznica.vrable.sk/foto.html>

V meste pôsobí viacero kultúrno – spoločenských združení. Ich aktuálny prehľad je zverejnený na stránke mesta.

Pre športové aktivity majú obyvatelia k dispozícii športovú halu T18, futbalový štadión, futbalové ihriská v mestských častiach H. Ohaj a Dyčka, multifunkčné ihriská: minifutbalové ihrisko – ZŠ s MŠ Lúky, multifunkčné ihrisko – 1. ZŠ Levická, multifunkčné ihrisko Horný Ohaj, street workoutové ihrisko, exteriérový Fitness Park, tartanovú dráhu, hokejbalové ihrisko, exteriérové pingpongové stoly. V meste sa nachádzajú tenisové kurty a ihrisko na plážový volejbal. V meste sa nachádza aj bikrosový areál. Do budúcnosti mesto plánuje športoviská postupne rekonštruovať. V roku 2021 pribudla na časti hrádzi rieky Žitava cyklotrasa, je však priestor na budovanie ďalších cyklotrás smerom na Horný Ohaj a Lúčnicu nad Žitavou. Chýbajú cyklotrasy v rámci mesta. Športový život v meste sa rozvíja aj vďaka občianskym združeniam pôsobiacim v tejto oblasti.

Mesto je členom vo viacerých občianskych združeniach: Rada riaditeľov regiónu Vráble, jeho predsedom primátor mesta Vráble, Požitavská futbalová akadémia, FK Spartak Vráble, OZ TERROIR POŽITAVIE, OZ Požítavie – Širočina, Záujmové regionálne združenie miest a obcí Mochovce.

Je členom ZMOS a má aj partnerské mestá: Andouillé (Francúzsko), Csurgó (Maďarsko), Nova Varoš (Srbsko).

Mesto Vráble počas roka organizuje viacero kultúrno – spoločenských podujatí pravidelného aj nepravidelného charakteru (tabuľka 9).

Tabuľka 9 Kultúrno – spoločenské a športové podujatia v meste Vráble

Mesiac	Podujatie
Január	Novoročný koncert Novoročný futbalový turnaj
Február	Zimný festival vína Vrábeľská zabíjačka Stolnotenisový turnaj
Marec	Halová súťaž hasičskej zručnosti Vynášanie Moreny Ohajská zabíjačka Deň vojnových obetí Ne/Cestou do kina
Apríl	Deň učiteľov Vino Vráble Uvítanie detí Upracme Vráble

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

	Iuventus Canti Stavanie mája v Hornom Ohaji Stavanie mája v Dyčke Burza kníh Stavanie mája vo Vrábľoch
Máj	Školská olympiáda Beh za ZDRAVšie a KRAJšie Vráble Deň vo vinárstve Prédium Míľa pre mamu Čo sa varí u susedov
Jún	Deň detí Noc kostolov Otvorené vrábeľské pivnice Zero Waste Piknik Cyklistické preteky Vrábeľský jarmok
Júl	Otvorenie Kultúrneho leta a Valibuk show Kultúrne leto (júl – august) Letný turnaj v malom futbale Vráble Cup Futbalový turnaj v Hornom Ohaji LečoFest Futbalový turnaj na Dyčke Vrábeľská nočná penalta Nočná hasičská súťaž
August	Letné kino Rock Show Vráble Ohajský gastrofest SNP Street Food Fest Dni folklóru
September	Športovec roka Tenisové turnaje Súťaž mladých hasičov Cyklojazda - týždeň mobility Vrábeľské slávnosti vinobrania
Október	Tepláreň nahlas Hodové koncerty Výstava ovocia, zeleniny a kvetov Obvodná výstava zvierat Vráble Šarkaniáda Cemetary container day Stretnutie jubilantov
November	Výročie 1. Písomnej zmienky o Vrábľoch Zapaľovanie sviečok na Adventnom venci (adventné nedele)
December	Mikuláš Pečenie medovníkov H. Ohaj Vianočné divadielko Benefičné vianočné trhy Vianočné trhy Pohárový turnaj Vrábeľskej miniligy Vianočný futbalový turnaj hráčov nad 35 rokov Vianočné mestečko

Zdroj: <https://www.vrable.sk/kulturno-spolocensky-kalendar.html>, vlastné spracovanie

1.4.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Ekonomické, t.j. výrobné činnosti patria medzi základné faktory ovplyvňujúce socioekonomickú úroveň jednotlivých obcí a miest. Ich význam spočíva v tom, že ovplyvňujú nielen ekonomickú, ale i sociálnu úroveň v obciach a mestách. Sú zdrojom pracovných príležitostí, dávajú zamestnancom mzdu, tvoria verejné príjmy, zhodnocujú podmienky územia, v ktorom sú alokované a pod. Ekonomické činnosti v obciach a mestách môžeme hodnotiť cez sektorovú štruktúru (zastúpenie činností primárneho, sekundárneho či terciárneho sektora) alebo cez štruktúru podnikov.

Ekonomická základňa mesta

Ekonomickú základňu mesta reprezentujú najmä súkromné podniky. Podnik predstavuje právnickú osobu, ktorá vykonáva sústavnú činnosť s cieľom dosahovať zisk. Patria sem korporácie (podniky vo vlastníctve skupiny subjektov, ako napr. akciové spoločnosti, družstvá, spoločnosti s ručením obmedzeným a pod.) a kvázikorporácie (podniky vo vlastníctve jedného subjektu). Podniky môžu mať podobu právnických osôb (ďalej PO) alebo fyzických osôb – podnikateľov (ďalej FO).

Právnické osoby sú právne jednotky, existenciu ktorých upravuje zákon nezávisle od jednotlivcov alebo inštitúcií, ktoré ich vlastnia alebo sú jej členmi. Neziskové inštitúcie tvoria právnické osoby slúžiace finančným a nefinančným korporáciám, štátnej správe a domácnostiam, ako napr. rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, ktorých tržby z činnosti nepresahujú 50 % vykazovaných nákladov, ďalej občianske združenia, spolky a kluby, politické strany, cirkvi a iné.²¹

Výsledky prezentované v Tabuľke 10 poukazujú, že v období rokov 2005-2023 v meste Vráble došlo k výraznému nárastu ziskových právnických osôb v roku 2019 a tento stav pretrváva až do roku 2023. V porovnaní rokov 2005 a 2023 sa počet právnických osôb ziskových zvýšil takmer trojnásobne. V rámci právnických osôb neziskových počas celého sledovaného obdobia sledujeme kolísavý trend. V porovnaní roku 2005 a 2023 sa ich počet znížil o 5 %.

Tabuľka 10 Vývoj počtu právnických osôb podľa ziskovosti v rokoch 2005-2023

Rok	2005	2010	2015	2016	2018	2019	2020	2021	2023	Index 2023/ 2005
Ukazovateľ										
Právnické osoby ziskové	126	175	253	269	290	324	341	352	352	2,79
Právnické osoby neziskové	63	100	23	32	52	49	50	62	60	0,95
Spolu	189	275	276	301	342	373	391	414	412	2,18

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

V obchodnom registri SR je evidovaných k augustu 2024 432 podnikateľských subjektov, ktoré sú všetky s.r.o. Ich činnosť je zameraná predovšetkým na maloobchod a veľkoobchod, ale aj na poskytovanie služieb v lesníctve a poľnohospodárstve, grafické a marketingové služby, čistiace a upratovacie, administratívne služby a pod..

Fyzické osoby - podnikatelia nezapísaní v obchodnom registri sú osoby podnikajúce na vlastnú zodpovednosť podľa osobitných predpisov. Sú to živnostníci (podnikajúci na

²¹ http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index_txt.htm

základe živnostenského zákona), osoby so slobodným povoláním (osoby podnikajúce na základe iného ako živnostenského zákona, napr. advokáti, lekári, audítori a iní) a samostatne hospodáriaci roľníci.

Celkový počet fyzických osôb (tabuľka 11) mal v sledovanom období rokov 2005-2023 v meste Vráble kolísavý trend. V Covidovom období sa ich počet znížil, avšak v roku 2023 opäť mierne vzrástol. Celkový počet fyzických osôb v roku 2023 v porovnaní s rokom 2005 vzrástol iba nepatrne. Podobný vývoj zaznamenávame aj v rámci fyzických osôb podnikateľov a živnostníkov.

V živnostenskom registri SR na základe adresy prevádzkarne je evidovaných k augustu 2024 200 aktívnych živnostníkov. Ich zameranie je rôzne – napr. maloobchod, veľkoobchod, pohostinská činnosť a pod.

Tabuľka 11 Vývoj počtu fyzických osôb - podnikateľov v rokoch 2005-2023

Ukazovateľ	Rok	2005	2010	2015	2016	2018	2019	2020	2021	2023	Index 2023/ 2005
Fyzické osoby – podnikatelia		573	675	588	599	605	623	585	583	601	1,05
Živnostníci		528	623	559	571	573	600	559	555	569	1,08
Spolu		1 101	1 298	1 147	1 190	1 178	1 223	1 144	1 138	1 170	1,06

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Z hľadiska sektorovej štruktúry je primárny sektor v meste (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo a ťažba) poľnohospodárskym družstvom vo Vrábľoch, ktoré sa venuje rastlinnej aj živočíšnej výrobe.

Sekundárny sektor je v meste zastúpený najmä podnikmi nachádzajúcimi sa v jednom z najväčších priemyselných parkov na Slovensku so silnou orientáciou na priemysel, najmä strojársky. Popri priemyselnom parku sa v meste nachádza priemyselná zóna, v ktorej pôsobí viacero spoločností. Miestne podniky nie sú mimoriadne kapitálovo silné, avšak v priemyselnom parku a zóne sa sústredili podniky s prevažne zahraničnou kapitálovou účasťou. Priemyselné a výrobné areály a prevádzky v meste zaberajú asi 39,65 ha. V meste sú lokalizované najmä mimo obytnej zóny. Veľký priemyselný park sa nachádza na pravom brehu rieky Žitava. Zaberá plochu 8,01 ha. Priemyselný park vo Vrábľoch je prvým z priemyselných parkov na Slovensku.

Podnet na výstavbu parku vzišiel od holandskej firmy United Parts Slovakia, ktorá sa od roku 1995 zaoberala výrobou automobilových komponentov v prenajatých priestoroch bývalého podniku Tesla Vráble. Vedenie firmy oslovilo investorov, ktorí založili v roku 1999 spoločnosť Industrie und Gewerbepark Vráble, s.r.o. so stopercentnou Nemeckou účasťou. Tá v januári roku 2000 odkúpila od mesta Vráble pozemok so zámerom postaviť na ňom a prenajímať výrobné závody. IGP Vráble s.r.o. a Mesto Vráble rokovali s ďalšími záujemcami o vstupe do parku a ich zámerom bolo získať investorov s dlhodobými podnikateľskými zámermi.²²

²² <https://www.vrable.sk/zakladne-informacie.html>

Tabuľka 12 Podniky v priemyselnom parku

- Kongsberg Automotive, s. r. o. (výroba radiacích systémov)
- Heller Services s. r. o. (strojársky priemysel)
- Miba Steeltec s. r. o. (vysekávanie oceľových lamiel, strojné obrábanie, laserové vypaľovanie, výroba nástrojov)
- CESAM s. r. o. (výroba protipožiarnych výrobkov)
- Semecs, s.r.o. (výroba elektrických strojov a prístrojov)
- NordiQ Slovakia s.r.o.
- MASAM, s.r.o. (výroba rezného náradia, nástrojareň)
- Auria Solutions Slovakia s. r. o. (výroba zvukovo akustických dielov pre automobilový priemysel, najmä podblatníkov, základových kobercov a obloženia kufrov)
- TEGAL, s. r. o. (galvanizácia a pokovovanie kovových súčiastok pre automobilový, spotrebný a elektrotechnický priemysel)

Zdroj: <https://www.vrable.sk/firmy-businesses.html>, Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vrable. Programovacie obdobie 2015-2024 vlastné spracovanie

Obrázok 14 Priemyselný park Vrable

Zdroj: Databáza fotiek mesta Vrable

Ostatné podnikateľské subjekty pôsobiace v meste sa zameriavajú predovšetkým na poskytovanie rozličných služieb.

Tabuľka 13 Najvýznamnejší zamestnávateľia v meste

Priemyselná výroba	- Kongsberg Automotive, s.r.o. - CESAM s.r.o. - Miba Steeltec s.r.o. - Semecs, s.r.o. - Auria Solutions Slovakia s. r. o. - TESSAL, s. r. o. - MASAM s.r.o. - MATADOR Automotive Vráble, a.s. - <u>Nanogate Slovakia s.r.o.</u> - <u>HUHN PressTech, spol. s r.o.</u> - Hessel Slovakia s.r.o. - PROPO s.r.o. - Švec a spol. s.r.o. - COREX, s.r.o.
Poľnohospodárska výroba	- Hybrav a.s. - Poľnohospodárske družstvo vo Vrábľoch - AGRONATURAL družstvo Nová Ves – Slepčany - LÚČNICA spol. s.r.o. - TAJNÁ s.r.o. - TRITICUM s.r.o. - VIŇA VINICOLA SK s.r.o.
Ostatné Prevádzky	- MAGNUM Co. s.r.o. - IBIS VRÁBLE, s.r.o. - KOVMECH, s.r.o. - PERFEKT-SH, s.r.o. - V-CENTRUM, s.r.o. - Milan Kramár MIKRA - EUROBET s.r.o. - SI INVEST s.r.o. - Remarkplast Slovakia s.r.o. - TACHO, s.r.o. - M&G Classic Chrome s.r.o. - Auto Bartoš s.r.o. - Verner Kováč NOVOKLIM - NordiQ Slovakia s.r.o. - MAAN plus s.r.o. - VEPOS, spol. s r.o. - Ján Balogh STYX - AGF INVEST, s.r.o. - DEXIS SLOVAKIA, s.r.o. - NOTUS-POWERSONIC s.r.o. - Heller Services s.r.o.

Zdroj: Vlastné spracovanie. Stav ku dňu 30.9.2024

Mesto Vráble má vytvorenú aj obchodnú spoločnosť VEPOS, spol. s r. o. , ktorá vznikla v roku 1997 po transformácii Technický služieb so 100 % účasťou mesta Vráble. Medzi hlavné činnosti spoločnosti patria: vývoz a likvidácia odpadov, kontajnerová preprava, preprava

tovaru, rozvoz štrkov, piesku a kameňa, starostlivosť o verejnú zeleň, verejné osvetlenie, zimná údržba, prenájom predajných stánkov a mnoho iných činností.²³

Okrem toho má mesto svoj majetok vložený aj v obchodných spoločnostiach. Jednou z nich je Veolia Energia Vrábľa, a.s., ktorá začala obyvateľom Vrábľa poskytovať svoje služby na základe dlhodobej Zmluvy o prevádzke a prenájme energetického zariadenia v roku 2001. Akcionármi spoločnosti je Mesto Vrábľa a Veolia Energia Slovensko, a.s.²⁴ V danej spoločnosti má mesto podiel: 20 %.

Ďalšou spoločnosťou je Prvá Komunálna Finančná, a.s. v rámci ktorej má mesto podiel 0,18 %. A 1,05 % má mesto v spoločnosti Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., ktorá zásobuje obyvateľstvo, priemysel, poľnohospodárstvo a ďalších spotrebiteľov pitnou vodou, odvádzá a čistí odpadové vody vypúšťané do verejnej kanalizácie, realizuje výstavbu verejných vodovodov, čistiarní odpadových vôd a iných vodárenských stavieb, prevádzkuje, udržiava a ochraňuje vodárenské zdroje a vykonáva analýzu a kontrolu vody.

Podnikateľské subjekty v meste nie sú iba zamestnávateľmi, ale predstavujú aj skupinu tzv. samozamestnávateľov. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) nachádza pracovné príležitosti najmä v samotnom meste, ale v niektorých prípadoch aj v jeho širšom okolí (Nitra, Levice a pod.). Potvrdzuje to aj pomerne vysoká hodnota ukazovateľa dochádzka do zamestnania získaná v rámci SODB 2021 (81,20 %).

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v meste Vrábľa v rokoch 2011 a 2021 vzrástol iba nepatrne. Celkový počet pracujúcich v porovnaní rokov 1991 a 2021 sa znížil o 6 %. To sa prejavilo 13 % poklesom podielu pracujúcich na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Počet nezamestnaných v roku 2021 v porovnaní s rokom 2011 poklesol o 55 %.

Tabuľka 14 Ekonomická aktivita obyvateľov v meste v rokoch 2011-2021

Ukazovateľ	Rok	jednotky	2011	2021	index 2021/2011
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo		abs.	4 380	4 438	1,01
Počet pracujúcich		abs.	4 077	3 841	0,94
Podiel pracujúcich na EAO		%	93,08	80,83	0,87
Počet nezamestnaných		abs.	550	250	0,45

Zdroj: vlastné spracovanie na základe SODB 2011,2021

Počas obdobia rokov 2005 až 2023 sa počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie každoročne znižoval s výnimkou roku 2023 (Tabuľka 15). Najnižší počet nezamestnaných zaznamenalo mesto v roku 2022. V porovnaní rokov 2005 a 2023 sa znížil počet nezamestnaných v meste o 73 %. To, že má mesto výhodnú geografickú polohu a jeho súčasťou je aj priemyselný park vplýva na znižujúci sa počet nezamestnaných a dá sa predpokladať, že pri takomto malom počte môže ísť aj obyvateľov obce, ktorí nechcú pracovať.

²³ <http://www.vepos.eu/>

²⁴ <https://www.vesr.sk/sk/veolia-energia-vrable>

Tabuľka 15 Vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v meste v rokoch 2005 - 2023

Ukazovateľ	Rok	2005	2010	2015	2022	2023	Index 2023/2005
Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie		595	538	412	146	159	0,27

Zdroj: vlastné spracovanie na základe www.statistics.sk

Na základe údajov o ekonomickej aktivite obyvateľstva získaných prostredníctvom SODB 2021 (Tabuľka 16) môžeme konštatovať, že obyvatelia mesta sú najväčším podielom zamestnaní v priemyselnej výrobe, veľkoobchode a maloobchode, stavebníctve a v oblasti verejnej správy. Obyvatelia mesta bez ohľadu na odvetvie, v ktorom sú aktívni, dochádzajú do zamestnania aj mimo mesta. 100 % dochádzku do zamestnania sme však zaznamenali iba v odvetví ťažba a dobývanie a činnosti exteritoriálnych organizácií a združení.

Tabuľka 16 Ekonomicky aktívne osoby podľa odvetvia ekon. činností v roku 2021

Ukazovateľ	spolu	Podiel na EAO (v %)	z toho dochádza do zamestnania	Podiel dochádzky na odvetví (v %)
Odvetvie ekonomickej činnosti				
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	74	1,67	58	78,38
Ťažba a dobývanie	2	0,05	2	100,00
Priemyselná výroba	1 441	32,47	1 362	94,52
Stavebníctvo	207	4,66	187	90,34
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	533	12,01	424	79,55
Doprava a skladovanie	133	3,00	118	88,72
Odborné, vedecké a technické činnosti	242	5,45	180	74,38
Administratívne a podporné služby	177	3,99	152	85,88
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	251	5,66	208	82,87
Finančné a poisťovacie činnosti	54	1,22	41	75,93
Vzdelávanie	189	4,26	170	89,95
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	70	1,58	59	84,29
Činnosti v oblasti nehnuteľností	24	0,54	14	58,33
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	118	2,66	118	100,00
Ubytovacie a stravovacie služby	57	1,28	49	85,96
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	151	3,40	135	89,40
Umenie, zábava, rekreácia	23	0,52	17	73,91
Informácie a komunikácia	89	2,01	67	75,28
Činnosti exteritoriálnych organizácií a združení	2	0,05	2	100,00
Ostatné	91	2,05	71	78,02
Nezistené	510	11,49	172	33,73
Spolu	4 438	100,0	3 604	81,20

Zdroj: SODB 2021

1.5 EKONOMIKA MIESTNEJ SAMOSPRÁVY

Podmienky pre vplyv miestnej samosprávy na rozvoj mesta určujú tri zásadné faktory:

1. disponibilné finančné prostriedky, ktoré má mesto v príjmovej časti rozpočtu,
2. majetok, ktorý má mesto vo vlastníctve,
3. kvalita samosprávneho manažmentu, ktorý rozhoduje o využití majetku a o finančných prostriedkoch

Zo zákona o obecnom zriadení a z kompetenčného zákona vyplývajú obciam a mestám mnohé kompetencie, na realizáciu ktorých je potrebný rovnako majetok ako aj finančné prostriedky. Problémom je, že rozhodujúca časť činností, ktoré zabezpečuje mesto pre obyvateľov či podnikateľov, má charakter verejných úžitkov (miestne komunikácie, osvetlenie, kultúrne a športové aktivity, sociálna starostlivosť a i.), ktoré nie sú oceňované.

Mesto teda nezískava späť do rozpočtu financie za náklady, ktoré sú spojené s výkonom jej kompetencií v plnom rozsahu, ale len z malej časti.

Finančné hospodárenie miestnej samosprávy

Finančné hospodárenie samosprávy charakterizuje rozpočet mesta, konkrétne jeho príjmová a výdavková časť a narábanie s disponibilnými finančnými prostriedkami. Okrem stálych príjmov, ktoré zabezpečujú mestu dane a to tak miestne (najmä z nehnuteľností) ako i podielové (tzv. na hlavu obyvateľa s trvalým pobytom), sa na vlastných príjmoch podieľajú aj príjmy nedaňové – predovšetkým príjmy z využívania majetku a podnikateľskej činnosti.

Fiškálna decentralizácia uplatňovaná od 1.1.2005 priniesla obciam a mestám zásadné zmeny týkajúce sa ich financovania. Ďalšou výraznou zmenou je aj zásada tvorby viacročných rozpočtov (3 roky) a s tým súvisiaca aj povinná štruktúra rozpočtu vo forme jednotlivých programov, ktoré by mali byť úzko previazané práve s PHRSR mesta.

Bežný rozpočet

Bežný rozpočet sa zostavuje ako bilancia bežných príjmov a bežných výdavkov vzťahujúcich sa k rozpočtovému roku. Bežný rozpočet slúži mestu na zabezpečovania bežného (každodenného) chodu mesta. Ide o príjmy a výdavky, ktoré sa pravidelne opakujú (napr. príjmy z podielových a miestnych daní, mzdy a odvody zamestnancov, nákup krátkodobého vybavenia, náklady spojené s bežnou údržbou a pod.). Bežný rozpočet má mesto povinnosť plánovať ako vyrovnaný (príjmy = výdavky). alebo ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky).

Príjmy bežného rozpočtu

Z Tabuľky 17 vyplýva, že počas obdobia rokov 2016 až 2023 vykazovali bežné príjmy mesta rastúci trend. V porovnaní rokov 2016 a 2023 sa celkové bežné príjmy mesta zvýšili o 59 %. Najväčší objem finančných prostriedkov získava mesto vo forme daňových príjmov. Okrem príjmov vo forme podielovej dane, mesto vyrubuje na svojom území miestne dane – daň z nehnuteľnosti, daň za psa, daň za nevýherné hracie automaty, daň za predajné automaty, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie, daň za jadrové zariadenie. Okrem toho mesto vyrubuje aj poplatok za komunálny odpad a drobné stavebné odpady.

V dôsledku pozitívneho vývoja ekonomiky na úrovni štátu každoročne sa zvyšovali príjmy z výnosu dane z príjmov poukázaných územnej samospráve. Príjmy z dane z nehnuteľnosti každoročne narastali. V porovnaní rokov 2016 až 2023 sa tieto príjmy zvýšili

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

o 57 %. Pri ostatných miestnych daniach sledujeme pokles príjmov v rokoch 2020 a 2021, čo je však dôsledok covidu, keďže mesto vyrubuje aj daň za ubytovanie a v danom období boli v platnosti prísne protipandemické opatrenia. V porovnaní rokov 2016 a 2023 sa tieto príjmy znížili o 2 %. Príjmy za TKO a DSO počas analyzovaného obdobia vykazujú kolísavý trend, v porovnaní rokov 2016 a 2023 vzrástli tieto príjmy o 71 %.

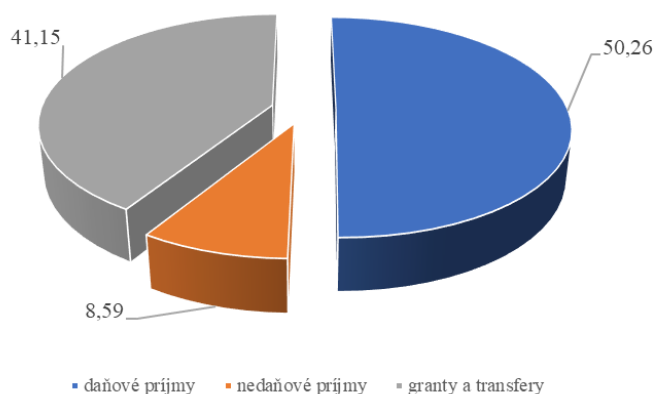
V rámci nedaňových príjmov najväčší objem príjmov tvoria príjmy z využívania majetku. V porovnaní rokov 2016 a 2023 tieto príjmy vzrástli o 27 %. Medzi ostatné nedaňové príjmy patria predovšetkým administratívne a správne poplatky, príjmy z predaja tovarov a služieb a školné za materské školy. V porovnaní rokov 2016 a 2023 tieto príjmy vzrástli o 23 %.

V rámci skupiny príjmov granty a transfery mesto eviduje príjmy predovšetkým určené na prenesený výkon. V porovnaní rokov 2016 a 2023 dotácie na prenesený výkon vzrástli takmer trojnásobne. Ostatné transfery v roku tvorili príjmy od NSK, sponzorov alebo fyzických osôb na podporu kultúrno – spoločenských aktivít mesta.

Tabuľka 17 Príjmy bežného rozpočtu mesta Vráble (mesto + RO s právnou subjektivitou) za obdobie rokov 2016 – 2023 (v tis. €)

Klasifikácia príjmov	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023	Index 2023 /2016
100 Daňové príjmy spolu	3 946	4 210	4 562	5 064	5 414	5 584	6 293	1,59
z toho výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	2 734	2 921	3 298	3 623	3 654	3 771	4 395	1,61
dane z nehnuteľností	883	943	931	915	1 245	1 296	1 382	1,57
ostatné miestne dane	64	64	67	69	61	59	63	0,98
poplatok za TKO a DSO	265	282	266	457	454	458	453	1,71
200 Nedaňové príjmy spolu	859	849	1 151	1 091	977	1 198	1 076	1,25
z toho z využívania majetku	488	499	524	542	560	627	619	1,27
ostatné nedaňové príjmy	371	350	627	549	417	571	457	1,23
300 Granty a transfery	1 751	1 773	1 846	2 481	2 799	3 174	5 153	2,94
Z toho dotácie na prenesený výkon	1 727	1 743	1 819	2 340	2 738	3 100	5 074	2,93
ostatné transfery	24	30	27	141	61	74	79	3,29
Bežné príjmy spolu	6 556	6 832	7 559	8 588	9 190	9 956	12 522	1,91
Daňová sila mesta (v €)	451,95	486,37	532,51	592,21	638,29	657,87	756,10	1,67
Ekonomická sila mesta (v €)	750,89	789,28	882,34	1004,3	1083,4	1172,9	1504,5	2,00

Zdroj: Záverečné účty mesta, vlastné spracovanie

Obrázok 15 Štruktúra bežných príjmov mesta Vrábľe v roku 2023 (v %)

Zdroj: záverečné účty, vlastné spracovanie

Z Obrázku 15 vyplýva, že najväčší podiel na celkových bežných príjmoch mesta predstavujú príjmy vo forme daňových príjmov (50,26 %). Nedaňové príjmy, ktoré predstavujú predovšetkým príjmy z využívania majetku a z administratívnych poplatkov predstavujú 8,59 % a granty a transfery podiel 41,15 %.

Výdavky bežného rozpočtu

Počas obdobia rokov 2016-2023 bežné výdavky mesta majú rastúci trend. Počas celého obdobia najviac výdavkov smerovalo do programu *vzdelávanie*. Výdavky v tomto programe boli použité na zabezpečenie činnosti materských škôl, základných škôl, základnej umeleckej školy, školských klubov, jedální, reedukačného centra, špeciálno - pedagogického poradenstva a školského úradu. Z programu Vzdelávanie bolo najviac výdavkov vynakladaných v rámci podprogramu Predškolská výchova. V programe *plánovanie a manažment* sú zahrnuté výdavky spojené s činnosťou primátora, zástupcu primátora, poslancov MsZ a členov komisií (mzdové výdavky, DDP, reprezentačné výdavky a pod). Mesto v rámci programu *propagácia a marketing* vynakladá finančné prostriedky predovšetkým na propagačné aktivity reprezentujúce mesto Vrábľe. Najviac výdavkov bolo čerpaných v rámci prvku 2.1. Informovanosť o meste, z ktorého sa uhrádzali výdavky súvisiace s vydávaním dvojtýždenníka Naše Vrábľe - príprava novín, korektúry, tlač, distribúcia novín, mzdové náklady na činnosť šéfredaktorky, výdavky na činnosť redakčnej rady. Ďalej do tohto programu patria výdavky na realizáciu jarmoku, čo predstavuje najvyššiu položku v tomto programe. Taktiež sem patria výdavky na propagáciu mesta v médiách, inzerciu, reklamu, údržba mestského rozhlasu. Výdavky programu *interné služby* v rámci ktorého je zabezpečované nakladanie s hnutelným a nehnuteľným majetkom mesta, s jeho poistením, údržbou, spotrebou energií, správou vzrástli v roku 2023 v porovnaní s rokom 2016 o 54 %. V rámci daného programu sú evidované aj výdavky na správu mestského informačného systému, výpočtovej techniky, odmena za právne služby. Program *služby občanom* zahŕňa predovšetkým výdavky spojené s chodom Spoločného obecného úradu, pričom najviac boli finančné prostriedky vynaložené na mzdové a ostatné náklady preneseného výkonu štátnej správy v oblasti stavebného konania a pozemných komunikácií. Do tohto programu spadá aj činnosť matriky. Program *bezpečnosť* zahŕňa výdavky spojené s ochranou majetku a životného prostredia. Tu mesto eviduje aj výdavky spojené s mestskou políciou, DHZ ako aj výdavky spojené s osvetlením mesta. Výdavky spojené so zabezpečením zberu, vývozu,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

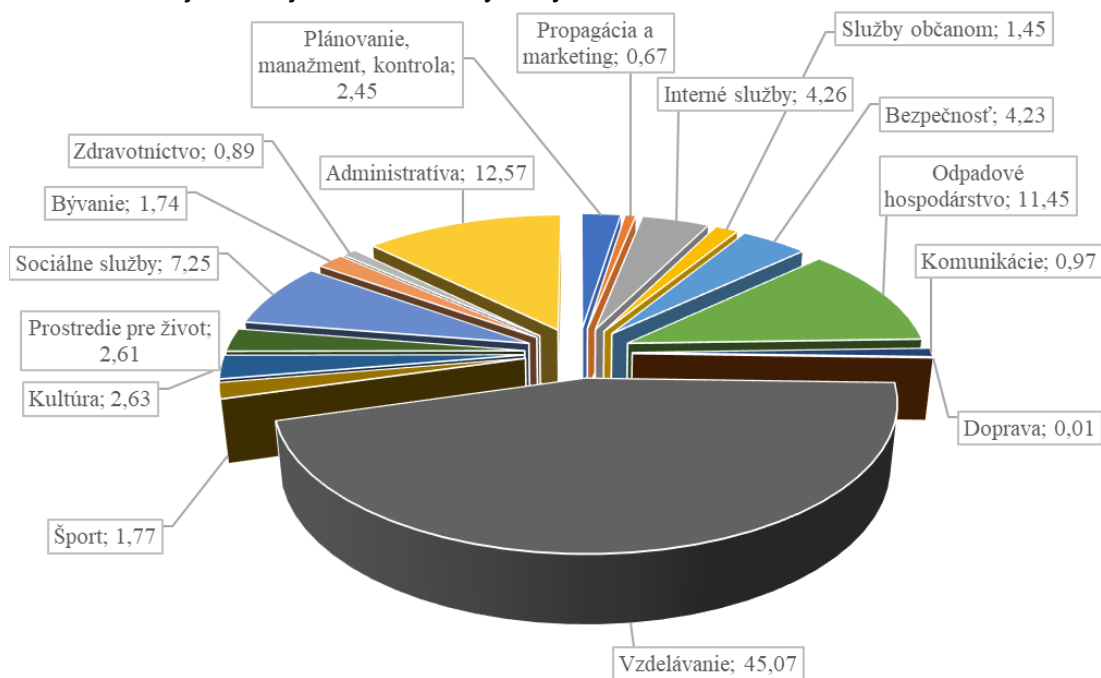
zneškodňovania a separáciou odpadu, ale aj výdavky spojené s nakladaním s odpadovými vodami sú súčasťou programu *odpadové hospodárstvo*. V porovnaní rokov 2016 a 2023 vzrástli viac ako 2 - násobne. Program *komunikácie* zahŕňa výdavky na čistenie komunikácií, údržbu komunikácií, zimnú údržbu komunikácií, vybudovanie chodníkov, údržbu dopravného značenia a prevádzkovanie fontán. V programe *doprava* sú iba dva výdavky a to: príspevok mesta na mestskú verejnú dopravu a údržba autobusových zastávok. Výdavky spojené so športovou infraštruktúrou, financovanie športových a telovýchovných akcií sú zahrnuté v programe *šport*. V roku 2023 v porovnaní s rokom 2016 poklesli tieto výdavky o 23 %. Výdavky na kultúrnu infraštruktúru (kultúrne domy, knižnica), starostlivosť o kultúrne pamiatky, administratívu, výdavky na organizovanie kultúrnych podujatí v meste sú súčasťou programu *kultúra*. V roku 2023 v porovnaní s rokom 2016 poklesli tieto výdavky o 1 %. Výdavky rozpočtované na realizáciu starostlivosti o verejné priestranstvá, detské ihriská, parky a cintoríny sú súčasťou programu *prostredie pre život*. Program *sociálne služby* obsahuje výdavky na zaistenie komplexnej starostlivosti o sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľov, starých občanov a rodiny s deťmi. V roku 2023 v porovnaní s rokom 2016 vzrástli tieto výdavky takmer 5-násobne. V programe *bývanie* sú financované výdavky na energie, správu, rekonštrukcie a údržbu nájomných a sociálnych bytov a bytov v SVB, vrátenie preplatiek nájomcom a poistenie nehnuteľností. V programe *zdravotníctvo* sú *alokované* výdavky mesta na vytvorenie kvalitných podmienok na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Finančné prostriedky v rámci tohto programu sú použité na úhradu výdavkov, správu, údržbu, energie a mzdy zamestnancov mesta v zdravotníckych zariadeniach (upratovačky, kurič) – Poliklinika Moravská ulica a Poliklinika kpt. Nálepku. Výdavky programu *administratíva* predstavujú výdavky na zabezpečenie každodenného chodu mesta – nákup kancelárskeho materiálu, telefónne poplatky, poštovné, cestovné, služby registratúry a mzdové nároky zamestnancov mestského úradu a zamestnancov mesta.

Tabuľka 18 Výdavky bežného rozpočtu mesta Vráble (mesto + RO s právnou subjektivitou) za obdobie rokov 2016 – 2023 (v tis. €)

Programy	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023	Index 2023/2016
Plánovanie, manažment, kontrola	194,1	252,1	260,1	245,5	282,4	241,0	276,9	1,43
Propagácia a marketing	58,9	59,9	58,9	76,6	50,1	42,5	75,9	1,29
Interné služby	312,4	390,7	735	322,2	245,3	362,6	480,3	1,54
Služby občanom	89,1	101,4	117,9	151,7	166,5	166,3	163,1	1,83
Bezpečnosť	255,9	284,9	302,3	429,9	462,1	625,6	477,1	1,86
Odpadové hospodárstvo	621,9	602,3	313,2	429,7	479,5	554,4	1 292	2,08
Komunikácie	107,4	220,4	265,3	163,2	439,9	1 212	109,1	1,02
Doprava	9,6	1,3	2,8	1,9	1,7	1,2	0,8	0,08
Vzdelávanie	1 875,7	1 783,7	1 163,5	3 147,6	3 444,4	3 147,7	5 086,5	2,71
Šport	259,0	279,8	344,1	272,1	176,6	229,6	199,4	0,77
Kultúra	301,6	282,3	306,9	140,4	213,6	264,8	297,3	0,99
Prostredie pre život	215,6	253,4	285,9	358,3	285,2	309,5	294,9	1,37
Sociálne služby	170,9	165,9	203,5	212,4	200,5	216,5	817,9	4,79
Bývanie	96,8	90	712	122,4	165,4	187,2	195,9	2,02
Zdravotníctvo	53,1	72,9	65,5	53,1	177,8	82,1	99,9	1,88
Administratíva	1 130	1 180	1 699	1 359	1 325	1 502	1 419	1,26
Bežné výdavky spolu	5 752	6 021	6 836	7 486	8 116	9 145	11 286	1,96

Zdroj: Záverečné účty mesta, vlastné spracovanie

Najväčší podiel výdavkov v rámci bežného rozpočtu mesta tvoria výdavky spojené so vzdelávaním 45,07 %. Takmer 13 % výdavkov smeruje do oblasti administratívy a takmer 12 % do oblasti odpadového hospodárstva. Na sociálne služby mesto vynakladá 7,25 % bežných výdavkov a viac ako 4 % na oblasť interných služieb a bezpečnosti mesta. 2,61 % výdavkov smeruje do oblasti prostredie pre život a 2,63 % do oblasti kultúry. Výdavky spojené s činnosťou primátora a poslancov MsZ predstavujú 2,45 % z celkových bežných výdavkov. 1,77 % bežných výdavkov smeruje do oblasti športu a 1,74 % do oblasti bývania. Do ostatných oblastí smeruje menej ako 1 % bežných výdavkov mesta.

Obrázok 16 Štruktúra bežných výdavkov mesta Vrable v roku 2023 (v %)

Zdroj: záverečné účty, vlastné spracovanie

Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet sa týka tvorby dlhodobých aktív, čo znamená, že slúži na tvorbu a zhodnocovanie majetku, má investičný charakter. Kapitálový rozpočet môže byť plánovaný ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky), ako vyrovnaný (príjmy = výdavky), ale môže byť aj schodkový (príjmy sú nižšie ako výdavky), ale len za podmienok stanovených zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších noviel.

Tabuľka 19 Kapitálový rozpočet mesta Vrable (mesto + RO s právnou subjektivitou) za obdobie rokov 2016-2023 (v tis. €)

KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023
Kapitálové príjmy spolu	423,9	218,6	1 578	244,7	525,4	1 335	645,0
Kapitálové výdavky spolu	484,5	939,1	2 947	621,8	951,9	1 423	892,7

Zdroj: záverečné účty, vlastné spracovanie

Z tabuľky 19 vyplýva, že počas celého obdobia rokov 2016 - 2023 mesto realizovalo investičné aktivity. Kapitálové príjmy pochádzali najmä z dotácií a predaja pozemkov.

V roku 2016 mesto získalo dotácie z Envirofondu na vybudovanie kanalizácie v mestskej časti Dyčka a na rekonštrukciu MŠ Horný Ohaj. Na rekonštrukciu telocvične pri ZŠ

Levická dostalo mesto dotáciu z MŠVVaŠ SR. Ďalšie kapitálové príjmy v tomto roku tvoril príjem z predaja bytu na sídlisku Lúky 1129, príjmy z predaja pozemkov a príjem z predaja automobilu VW Passat.

V roku 2017 kapitálový príjem tvorila dotácia z Envirofondeu na zakúpenie vozidla na odvoz odpadu. Ďalšie príjmy boli z predaja pozemkov a z predaja služobného vozidla BMW. V roku 2018 najvyšší kapitálový príjem tvorila dotácia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja na rekonštrukciu budovy MsÚ. Ďalšia dotácia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja bola určená na stavebné práce týkajúce sa revitalizácie vnútroblokového priestoru na sídlisku Žitava.

V roku 2018 sa mestu podarilo získať aj finančné prostriedky z toho istého európskeho fondu na rozšírenie kapacity materskej školy v ZŠ s MŠ Viliama Záborského. Na zakúpenie 24 bytovej jednotky na sídlisku Žitava prijalo mesto dotáciu zo štátneho rozpočtu.

Príjmy kapitálového rozpočtu v roku 2019 tvorila dotácia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja na stavebné práce týkajúce sa revitalizácie vnútroblokového priestoru na sídlisku Žitava. Ďalšia dotácia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja bola určená na refundáciu výdavkov uhradených v roku 2018 z vlastných zdrojov na projekt rozšírenie kapacity materskej školy v ZŠ s MŠ Viliama Záborského. V roku 2019 sa mestu Vráble podarilo získať aj dotáciu z Ministerstva vnútra SR na osvetlenie priechodov pre chodcov na Levickej a Hlavnej ulici.

Príjmy kapitálového rozpočtu v roku 2020 tvorila dotácia z Ministerstva dopravy a výstavby na cyklotrasu na sídlisku Lúky. Ďalšia dotácia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja bola určená na vybudovanie prírodovednej učebne v ZŠ s MŠ Záborského - stavebné práce a na vybavenie učebne. V roku 2020 sa mestu Vráble podarilo získať finančné prostriedky aj z Ministerstva vnútra SR na rekonštrukciu hasičskej zbrojnice v mestskej časti Dyčka. V roku 2020 prijalo mesto Vráble dotáciu z Environmentálneho fondu na projekt zníženia energetickej náročnosti v MŠ Lúky. Medzi kapitálovými príjmami bol i príjem z predaja pozemkov.

Príjmy kapitálového rozpočtu v roku 2021 tvorili dotácie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a ŠR SR na vybudovanie cyklotrasy, z Envirofondeu bola prijatá dotácia na projekt Zníženie energetickej náročnosti budovy MŠ Lúky. Na rozvojový projekt „Vybavenie školských jedální“ mesto takisto prijalo dotáciu. Medzi kapitálovými príjmami bol i príjem z predaja pozemkov.

Príjmy kapitálového rozpočtu v roku 2023 boli tvorené z príjmov z predaja pozemkov v priemyselnom parku a zo zámeny pozemkov. Ďalšie kapitálové príjmy tvorili dotácie z fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu: dotácia z Kohézneho fondu na projekt „Triedený zber komunálneho odpadu“, dotácia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie na projekt „eGov služby v meste Vráble“, dotácia z MAS na chodník pri parku kpt. Nálepku, dotácia z MAS na osvetlenie priechodu pre chodcov a dotácia zo štátneho rozpočtu na rekonštrukciu strechy v ZŠ s MŠ Lúky, ktorá bola v havarijnom stave.

Tabuľka 20 Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia mesta Vráble (mesto + RO s právnou subjektivitou) za obdobie rokov 2016 - 2023 (v tis. €)

ROZPOČTY	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023	Index 2023/2016
Bežné príjmy spolu	6 556	6 832	7 559	8 588	9 190	9 956	12 522	1,91
Bežné výdavky spolu	5 752	6 021	6 836	7 486	8 116	9 145	11 286	1,96
Kapitálové príjmy spolu	423,9	218,6	1 578	244,7	525,4	1 335	645,0	1,52

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Kapitálové výdavky spolu	684,5	939,1	2 947	621,8	951,9	1 423	892,7	1,30
Finančné operácie príjmové	271,7	613,0	2 064	565,8	855,4	1 438	888,9	3,27
Finančné operácie výdavkové	360,3	361,9	836,4	429,9	300,0	470,6	351,9	0,97

Zdroj: záverečné účty, vlastné spracovanie

Súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov mesta a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu mesta a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí. Finančné operácie nie sú súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu mesta.

Disponibilný mestský majetok a jeho využitie

Majetok mesta je dôležitým nástrojom rozvoja mesta. Mesto Vráble má vytvorenú aj obchodnú spoločnosť VEPOS-Vráble s.r.o., ktorá vznikla v roku 1997 po transformácii Technický služieb so 100 % účasťou mesta Vráble. Okrem toho má mesto svoj majetok vložený aj v obchodných spoločnostiach. Jednou z nich je Veolia Energia Vráble, a.s., v ktorej má mesto podiel 20 %. Ďalšou spoločnosťou je Prvá Komunálna Finančná, a. s. v rámci ktorej má mesto podiel 0,18 %. A 1,05 % má mesto v spoločnosti Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. Okrem toho má mesto zriadenú neziskovú organizáciu SOCIETA Vráble, n. o.

Okrem toho má mesto zriadené zariadenia s právnou subjektivitou v oblasti školstva – ZŠ s MŠ Lúky, ZŠ s MŠ V. Záborského, ZŠ Levická, Základná umelecká škola Imricha Godina. V pôsobnosti mesta sú aj zariadenia bez právnej subjektivity - MŠ Hlavná, MŠ Lúky, MŠ Horný Ohaj.

Tabuľka 21 Hodnota a štruktúra aktív mesta Vráble v roku 2023

AKTÍVA	HODNOTA v tis. €	ŠTRUKTÚRA v %
1. Neobežný majetok spolu (A+B+C)	20 751,8	85,88
z toho		
A. Dlhodobý nehmotný majetok celkom	180,7	0,87
B. Dlhodobý hmotný majetok celkom	18 749,5	90,35
z toho		
Pozemky	3 110,6	16,59
Stavby	14 499,8	77,33
C. Dlhodobý finančný majetok	1 821,6	8,78
2. Obežný majetok	3 405,8	14,1
3. Časové rozlíšenie	4,8	0,02
Majetok spolu (1+2+3)	24 162,4	100,0
Majetková sila mesta (v €)	2 903,1	-

Zdroj: záverečný účet, vlastné spracovanie

Z tabuľky 21 vyplýva, že na celkovej hodnote majetku najväčší podiel tvorí dlhodobý hmotný majetok (90,35 % z celkového neobežného majetku a 77,59 % z celkovej hodnoty majetku). Mesto vlastní pozemky v celkovej hodnote viac ako 3 110 tis. € a stavby v hodnote viac ako 14 499 tis. €. Obežný majetok tvorí predovšetkým zúčtovanie transferov rozpočtu mesta a VÚC a pohľadávky z nedaňových príjmov mesta a daňových príjmov mesta ako aj

finančné prostriedky na bankových účtoch a v pokladnici. Časové rozlíšenie predstavujú náklady budúcich období.

Tabuľka 22 Hodnota a štruktúra pasív mesta Vrable v roku 2023

PASÍVA	HODNOTA V TIS. €	ŠTRUKTÚRA V %
1.Vlastné imanie spolu	12 393,8	51,29
z toho		
Výsledok hospodárenia	1 174,5	9,48
2. Závazky spolu	3 638,1	15,05
z toho		
Rezervy	5,5	0,15
Dlhodobé záväzky	2 099,9	57,72
Krátkodobé záväzky	561,9	15,44
3. Časové rozlíšenie	8 130,5	33,66
Vlastné imanie a záväzky spolu (1+2+3)	24 162,4	100,0

Zdroj: záverečný účet, vlastné spracovanie

Z hľadiska hodnotenia pasív tvorí vlastné imanie 51,29 % a záväzky 15,05 % podiel na celkovej hodnote pasív. Dlhodobé záväzky sú tvorené záväzkami zo sociálneho fondu a krátkodobé záväzky tvoria predovšetkým záväzky voči dodávateľom, nevyfakturované dodávky, zúčtovanie s orgánmi sociálneho a zdravotného poistenia. Časové rozlíšenie predstavujú výdavky budúcich období.

1.6 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Sociálna infraštruktúra je dôležitá pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva, ale má vplyv aj na rozmiestnenie niektorých výrobných podnikov. Rozmiestnenie sociálnej infraštruktúry je spojené najmä so štruktúrou obyvateľstva, ako aj veľkosťou mesta v území.

Domový a bytový fond

Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplývajú na rozvoj mesta a sú predpokladom naplňovania jeho obytnej funkcie.

Stav domového a bytového fondu sa v podmienkach Slovenska sleduje v desaťročných intervaloch v rámci SODB, preto aj v ďalšej analýze uvádzame hodnotenie domového a bytového fondu za rok 2011 a za rok 2021, v rámci ktorého však bola použitá iná štruktúra údajov.

Tabuľka 23 Počet bytov v meste Vrable v roku 2011 a 2021

	2011	2021
Počet bytov celkom ²⁵	3 506	3 787
z toho byty trvalo obývané v:		
rodinnom dome	953	1 088
bytovom dome	1 583	1 898
polyfunkčná budova	-	3

²⁵ Byt je obytná miestnosť alebo súbor obytných miestností s príslušenstvom usporiadaný do funkčného celku s vlastným uzavretím, určený na trvalé bývanie a pre účely sčítania aj tzv. iné obydlie, ktoré pôvodne nie je určené na bývanie, nespĺňa požiadavky na byt, ale v rozhodujúcom okamihu sčítania slúžilo na bývanie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

družstevné byty	261	131
prevádzková budova s bytmi	-	5
mestské byty	44	137
neskolaudovaný rodinný dom	-	4
fiktívny objekt	-	1
ostatné budovy na bývanie	-	9
rekreačný objekt	-	1
iné	171	66
Počet neobývaných bytov	306	444
% podiel neobývaných bytov	8,72	11,72

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z tabuľky 23 vyplýva, že v roku 2011 bolo v meste celkovo 3 506 bytov, pričom 8,72 % z nich bolo neobývaných. Najčastejšou príčinou neobývanosti boli iné dôvody (66,99 %), resp. že boli nespôsobilé na bývanie (21,57 %). V roku 2021 vzrástol počet bytov v meste o 8,01 %, avšak vzrástol aj počet neobývaných bytov o 45 %. V meste za 10 rokov vzrástol počet bytov v rodinných domoch o 14,17 %. Mesto v roku 2011 evidovalo aj 261 družstevných bytov, avšak v dôsledku zmien v rámci poľnohospodárskeho družstva došlo k zmenám aj v tejto oblasti, výsledkom čoho je zníženie počtu družstevných bytov.

Tabuľka 24 Počet obývaných bytov v jednotlivých častiach mesta Vráble v roku 2011 a 2021

JEDNOTLIVÉ ČASTI MESTA	2011	2021
Dyčka	135	161
Horný Oháj	198	285
Pri stanici	19	17
Vráble stred	1 853	2 157
Pri škole	767	860
Štúrova ulica	207	272
Veľké priečky	17	25
Godinov majer	4	8
Dolné lúky	0	2

Zdroj: PHSR mesta Vráble 2015-2024, ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci jednotlivých častí mesta, najviac obývaných bytov je v časti Vráble Stred a v časti pri škole. Naopak najmenej obývaných bytov je v časti Dolné lúky a Godinov majer. V roku 2021 iba v časti pri stanici sa znížil počet obývaných bytov o 2, v ostatných častiach sa počet obývaných bytov zvýšil.

Tabuľka 25 Celková podlahová plocha trvalo obývaných bytov v m² v roku 2011 a 2021

VEĽKOSTNÁ PLOCHA BYTOV	2011	2021
Menej ako 40 m ²	560	
40-80 m ²	2 141	
81-100 m ²	270	
Viac ako 100 m ²	229	
Menej ako 30 m ²		15
30-40 m ²		402

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

40-50 m ²		166
50-60 m ²		300
60-80 m ²		1 110
80-100 m ²		629
100-120 m ²		266
120-150 m ²		216
Viac ako 150 m ²		200
nezistené		39
Spolu	3 200	3 343

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci veľkosti obytnej plochy u trvalo obývaných bytov prevládajú v meste byty s rozlohou 60-80 m² (1 110 bytov, čo predstavuje 33,20 % z celkového počtu trvale obývaných bytov). Byty s rozlohou 80-100 m² tvoria 18,82 %. Takmer rovnakým podielom sú zastúpené veľkometrážne byty s rozlohou 100-120 m², 120-150 m² a byty s výmerou viac ako 150 m². V meste sa nachádzajú aj byty malometrážne s výmerou do 30 m².

Z celkového počtu bytov bolo v roku 2011 74,21 % bytov napojených na ústredné kúrenie, 63,05 % bytov využívalo na vykurovanie plyn a 6,76 % bytov vykurovalo tuhým palivom. V roku 2021 bolo v meste 88,88 % bytov napojených na ústredné kúrenie, 76,95 % bytov využívalo na vykurovanie plyn a 4,64 % bytov vykurovalo tuhým palivom.

Tabuľka 26 Počet domov v meste v roku 2011 a 2021

	2011	2021
Počet domov celkom ²⁶	1 523	1 593
z toho trvalo obývané:		
Rodinné domy	1 074	1 084
Bytový dom	159	177
Rekreačný objekt	-	1
Polyfunkčná budova	-	3
Prevádzková budova s bytmi	-	5
Ostatné budovy na bývanie	8	8
Počet neobývaných domov	282	315
% podiel neobývaných domov	18,52	19,77

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V meste bolo v roku 2011 celkovo 1 523 domov, z toho trvale obývaných 1 241. V roku 2021 celkový počet domov vzrástol o 4,59 % a mierne sa zvýšil aj počet neobývaných domov. V meste prevládajú byty v rodinných domoch, čo je dôsledkom aj súčasného trendu, že obyvatelia uprednostňujú bývanie v rodinných domoch. Z celkového počtu trvale obývaných domov tvorili rodinné domy v roku 2011 86,54 %- ný podiel a v roku 2021 84,82 %. Neobývané domy boli najčastejšie z bližšie neuvedených dôvodov, alebo boli určené na rekreačné účely, či boli nespôsobilé na bývanie.

²⁶ Dom je bytová budova (rodinný dom, bytový dom, domov sociálnych služieb, zariadenie pre seniorov, internát, študentský domov a pod.) bez ohľadu na to, či bola v rozhodujúcom okamihu sčítania obývaná a pre účely sčítania aj nebytová budova, ak bola v rozhodujúcom okamihu sčítania obývaná (útulok, chatrč, neskolaudovaný rodinný dom a pod.).

Tabuľka 27 Počet obývaných domov v jednotlivých častiach mesta Vráble v roku 2011 a 2021

JEDNOTLIVÉ ČASTI MESTA	2011	2021
Dyčka	120	155
Horný Oháj	196	265
Pri stanici	8	8
Vráble stred	217	268
Pri škole	524	600
Štúrova ulica	204	271
Veľké priečky	8	16
Godinov majer	4	8
Dolné lúky	0	2

Zdroj: PHSR mesta Vráble 2015-2024, ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci jednotlivých častí mesta, najviac obývaných domov je v časti pri škole a v časti Štúrova ulica. Naopak najmenej obývaných domov je v časti Dolné lúky a Godinov majer. V roku 2021 iba v časti pri stanici sa nezmenil počet obývaných domov, v ostatných častiach sa počet obývaných bytov zvýšil.

Tabuľka 28 Forma vlastníctva domového fondu v meste v roku 2011 a 2021

	2011	2021
Počet domov celkom ²⁷	1 523	1 593
z toho vlastníci:		
Fyzické osoby	1 080	1 339
Zahraničný vlastník	-	12
Štát	3	1
Mesto	11	6
Cirkev	-	1
Iné právnické osoby	1	1
Kombinácia vlastníkov	101	60
Obchodná spoločnosť	-	4
Iné	2	-
Nezistený	237	169

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z hľadiska vlastníctva najviac domov je v rukách fyzických osôb (70,91 % v roku 2011, 84,06 % v roku 2021 z celkového počtu domov). V roku 2011 bolo 6,63 % domov v kombinovanom vlastníctve a v roku 2021 ich už bolo len 3,76 %. Mesto v roku 2011 vlastnilo 11 domov, v roku 2021 to už bolo len 6 domov a takisto štát vlastnil v meste v roku 2011 3 domy a v roku 2021 už iba jeden dom.

²⁷ Forma vlastníctva domu vyjadruje právny vzťah k vlastníctvu domu / iného obydlia. Iné vlastníctvo zahŕňa domy osobitného určenia a ostatné domy nezaraďované do žiadnej z predchádzajúcich možností, napr. občianske združenia.

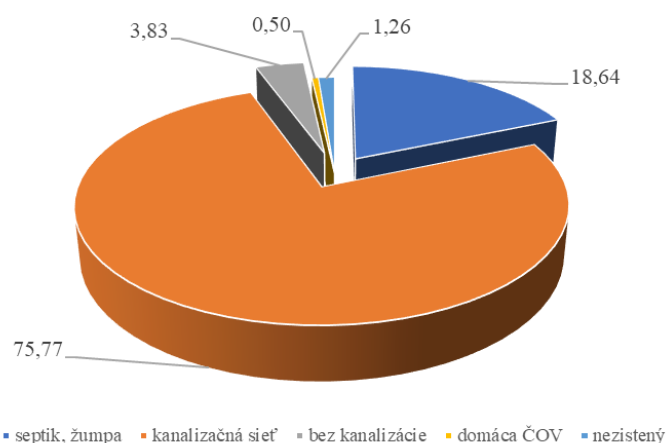
Tabuľka 29 Obdobie výstavby domového fondu v meste v roku 2011 a 2021

	2011	2021
Počet domov celkom ²⁸	1 523	1 593
z toho postavené:		
do roku 1945	161	
1946-1990	886	
1991-2000	84	
2001 a neskôr	110	
pred rokom 1919		46
1919-1945		92
1946-1960		237
1961-1980		390
1981-2000		167
2001-2010		75
2011-2015		67
2016 a neskôr		73
nezistené		131

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia rokov výstavby obývaných domov v meste je možné konštatovať, že v roku 2011 bolo najviac domov postavených v období rokov 1946 – 1990, čo predstavuje 58,17% - ný podiel z celkového počtu domov. Do roku 1945 sa postavilo v meste celkovo 161 domov, čo predstavuje 10,57% - ný podiel z celkového počtu domov. V období rokov 1991 – 2000 a po roku 2001 sa v meste postavilo 194 domov (84 domov v rozmedzí rokov 1991-2000 a 110 domov po roku 2001).

Zo sčítania v roku 2021 vyplýva, že v období rokov 1961 až 1980 bolo v meste postavených 390 domov, čo predstavuje 24,48 % z celkového počtu domov. Po roku 2001 a neskôr bolo postavených v meste 215 domov, čo predstavuje 13,49 % z celkového počtu domov. Tento vývoj potvrdzuje skutočnosť, že mesto sa rozvíja. Do budúcnosti však nárast počtu nových domov môže vytvárať tlak na výstavbu ďalších zariadení sociálnej infraštruktúry.

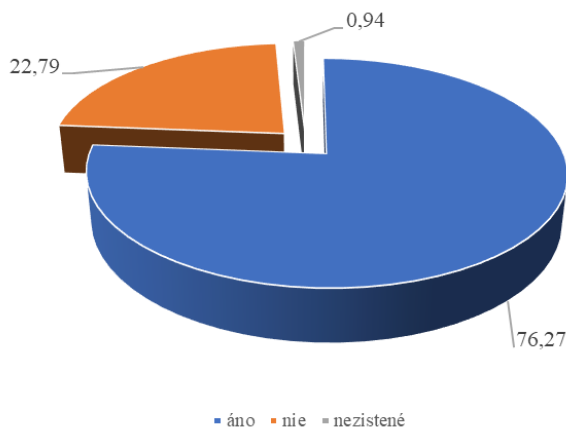

Obrázok 17 Napojenie domov na kanalizačnú sieť v % v roku 2021

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

²⁸ Obdobie výstavby je časový údaj o roku vydania kolaudačného rozhodnutia o užívaní stavby.

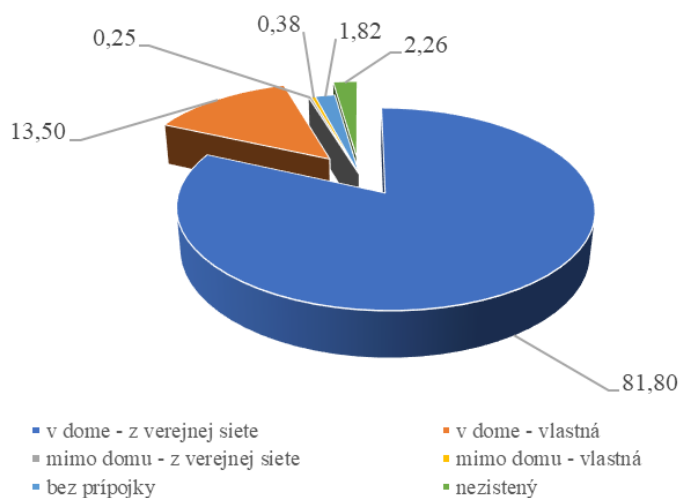
Z hľadiska napojenosti na kanalizačnú sieť 75,77 % domov je napojených na kanalizačnú sieť a 3,83 % domov je bez kanalizácie. Na žumpu resp. septik je napojených 18,64 % domov a 8 domov má vlastnú domácu ČOV.

Obrázok 18 Napojenie domov na plyn v % v roku 2021

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

Mesto je plynofikované, tomu zodpovedá aj napojenosť na plyn. V meste je 76,27 % domov napojených na plyn. Obyvatelia však využívajú aj iné alternatívne zdroje vykurovania.

Obrázok 19 Napojenie domov na verejnú vodovodnú sieť v % v roku 2021

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

Mesto má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Až 81,80 % domov je napojených na verejný vodovod v dome a 0,25 % domov je napojených na verejný vodovod mimo domu. 13,50 % domov je napojených na vlastný zdroj vody v dome a 0,38 % je napojených na vlastný zdroj vody mimo domu. 1,82 % domov je bez vodovodnej prípojky.

Školstvo

V meste Vráble je 5 materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, a to Materská škola Hlavná ulica, Základná škola s materskou školou Sídliisko Lúky, Materská škola Sídliisko Lúky 1121/37, Materská škola Horný Ohaj a Materská škola pri ZŠ V. Záborského. V meste tiež pôsobí súkromná materská škola YES.

Tabuľka 30 Počet detí v materskej škole pri ZŠ Lúky

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	94	87	80	73	79	78	73	81

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Materská škola Hlavná ulica

Materská škola MEDUŠKA je situovaná strede mesta, v uzavretom priestore s vlastným dvorom. Areál tvorí trávnatá plocha, umelá plocha z gumovej dlažby, zastrešené pieskovisko, šmykľavka so záhradnými domčekmi a lezeckou stenou, hojdačky, kolotoč, preliezky postavené z dreva s dopadovou plochou. Materská škola bola postavená v roku 1897 na Hlavnej ulici, ako prvá materská škola vo Vrábľoch (vtedajšia Óvoda). V súčasnosti je MŠ dvojtriedne výchovno-vzdelávacie zariadenie s dvojzmennou prevádzkou a kapacitou 40 detí. Okrem tried sa v nej nachádza spálňa, jedáleň s výdajnou kuchyňou a sociálne zariadenia. Je zaradená do projektu Zdravá škola. Samotný názov Meduška vznikol na základe zdravého stravovania sa detí, zaraďovania medových výrobkov do stravovacieho programu. Výchovno-vzdelávacia činnosť sa uskutočňuje podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách. V edukačnej činnosti počas dňa majú deti možnosť využívať interaktívne tabule a PC s rôznymi zaujímavými výukovými programami. Prevádzka materskej školy je od 6,30 do 16,30 je dvojzmenná, v každej triede ju zabezpečujú dve kvalifikované učiteľky. Deti sú rozdelené do dvoch tried podľa veku: 1. trieda "Včeličky": 3 - 5 roč. deti a 2. trieda "Včielky": 5 - 6 roč.

Tabuľka 31 Počet detí v materskej škole Hlavná ulica

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	60	48	40	40	40	40	41	41

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Materská škola pri ZŠ s MŠ Viliama Záborského. Budova materskej školy situovaná v areáli ZŠ s MŠ Viliama Záborského je výchovno-vzdelávacou inštitúciou, ktorá poskytuje celodennú a poldennú starostlivosť deťom od 2 do 6 rokov a deťom, ktoré pokračujú v plnení povinného predprimárneho vzdelávania.

Materská škola vznikla v školskom roku 2016/2017 ako jednotriedna MŠ. Od 1. 1. 2017 je MŠ zlúčená so ZŠ Viliama Záborského. Vznikol samostatný právny subjekt ZŠ s MŠ Viliama Záborského. V šk. roku 2018/2019 sa za účelom zvýšenia kapacít otvorila aj druhá trieda. Materská škola je v súčasnej dobe dvojtriedna so štyrmi kvalifikovanými pedagogickými zamestnancami a dvomi nepedagogickými zamestnancami.

Priestory materskej školy prešli celkovou rekonštrukciou a prestavbou. Je moderne a účelovo zariadená s najnovšími IKT technológiami a digitálnymi pomôckami v oboch triedach. V exteriéri MŠ sa nachádza oplotené detské ihrisko s hernou zostavou, pieskoviskom, altánkom, lavičkami a vyvýšenými záhonmi do ktorých deti sadia bylinky, zeleninu a kvety

o ktoré sa v sezóne starajú. V materskej škole sa nachádza novovybudovaná samostatná jedáleň, kotolňa a práčovňa.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť je naďalej obohacovaná o moderné učebné pomôcky pre skvalitnenie vzdelávania detí v našej materskej škole ZŠ s MŠ Viliama Záborského.

Tabuľka 32 Počet detí v materskej škole pri ZŠ V. Záborského

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	-	24	24	40	40	48	45	46

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

MŠ Horný Ohaj

Materská škola, Vráble časť Horný Ohaj je najmenšia MŠ vo Vrábl'och, umiestnená v tichej, okrajovej časti mesta. Je to jednotriedna materská škola s kapacitou 24 detí, ktorá poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie dvomi kvalifikovanými pedagogickými zamestnancami. Okolité blízke prírodné prostredie škola využíva počas celého roka na realizáciu mnohých výchovno-vzdelávacích, pohybovo-relaxačných a športových aktivít.

Materská škola má v súčasnosti dobré materiálno-technické vybavenie. V škole sa nachádzajú interaktívne tabule získané z projektov, do ktorých sa zapojila, počítač, rôzne didaktické hračky a pomôcky so širokým spektrom využitia v každej vzdelávacej činnosti. Priestorové usporiadanie je prispôsobené individuálnym a skupinovým činnostiam a potrebám detí. Výdajná školská jedáleň materskej školy je kompletne zmodernizovaná, jej nové zariadenie spĺňa všetky požiadavky pre školské stravovanie.

Školský dvor je vybavený exteriérovými hracími prvkami. V revitalizovanej záhrade sme vysadili ovocné stromy a kríky, osadili sme hmyzí domček a vtáčie búdky. Vo vyvýšených záhonoch deti pestujú bylinky, zeleninu a kvety. Vzniká tak podnetné prostredie na zážitkové učenie sa detí zamerané predovšetkým na rozvíjanie prírodovednej gramotnosti, ktorá je v súlade s profiláciou školy.

Tabuľka 33 Počet detí v materskej škole v mestskej časti Horný Ohaj

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	19	19	23	24	24	23	23	24

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Materská škola Lúky

Nachádza sa na sídlisku Lúky, v účelovej budove. V súčasnosti disponuje piatimi triedami, s vlastnou kuchyňou a jedálňou. Poskytuje celodennú a poldennú starostlivosť pre deti vo veku 3 - 6 rokov. V materskej škole pracuje 10 kvalifikovaných pedagogických zamestnancov, pedagogický asistent, tri prevádzkové pracovníčky, údržbár, 5 zamestnancov v kuchyni. Prevádzka materskej školy je od 6,30 hod. do 16,30 hod. Všetky triedy sú vybavené interaktívnymi tabuľami, triedy prešli čiastočnými rekonštrukciami. V roku 2023 sa zakúpil záhradný domček pre uskladnenie novej traktorovej kosačky

Tabuľka 34 Počet detí v materskej škole Sídlisko Lúky 1121/37

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	109	104	110	107	107	105	102	103

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Súkromná materská škola YES

Materská škola YES je dvojtriedna, poskytuje celodennú kvalifikovanú výchovnovzdelávaciu starostlivosť aj s možnosťou poldenného pobytu deťom od 2 do 6 rokov. Od roku 2016 je zaradená do siete škôl a školských zariadení. Nachádza sa v tichom prostredí, disponuje moderne zariadenými triedami s vlastnou jedálňou, spálňou a hygienickými zariadeniami. Neoddeliteľnou súčasťou edukačného prostredia je exteriér MŠ - školský dvor, ktorý slúži na realizáciu organizačných hier: pobytu vonku, edukačná aktivita, pohybové a relaxačné cvičenia. Školský dvor je oplotený, má oddychovú, relaxačnú a športovú časť. Priestranné detské ihrisko je vybavené bezpečnostnou dopadovou plochou, ktorá zvyšuje bezpečnosť detí a zabraňuje úrazom. MŠ YES využíva moderné edukačné metódy s dôrazom na individuálny prístup. S deťmi sa pracuje v malých skupinách, so zameraním na rozvoj aktivity a tvorivosti. Jednou z významných aktivít je výučba anglického jazyka. Dieťa si osvojuje cudzí jazyk podobným spôsobom ako materinskú reč, naučí sa prirodzene komunikovať, plynule sa vyjadrovať, dohovoriť sa a porozumieť plynulý cudzojazyčný prehovor. V rámci výučby je uplatňovaná aj montessori pedagogika. Materská škola sa zameriava na vytváranie trvalého pozitívneho vzťahu k pohybovým činnostiam. Pravidelne sa cvičí pilates, ktorý sa sústreďuje na vyrovnanie svalovej nerovnováhy v tele a správne držanie chrbtice. MŠ YES sa neustále snaží napredovať a rozvíjať svoje aktivity za pomoci vysokoškolsky vzdelaných pedagógov s praxou v oblasti predškolského vzdelávania a výučby cudzieho jazyka. Hlavným koncepčným zámerom je výchova a vzdelávanie detí rešpektujúce ich osobnosť a individuálne potreby v zmysle vlastných cieľov a poslania MŠ.

Tabuľka 35 Počet detí v materskej škole YES

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	-	12	24	36	33	32	34	41

Zdroj: vlastné spracovanie

Systém základného školstva v meste Vráble tvoria základné školy: Základná škola s materskou školou Sídliisko Lúky, Základná škola Levická, Základná škola Viliama Záborského, Základná škola Svätého Vojtecha, Špeciálna základná škola ako súčasť Reedukačného centra, Nám. kpt. Nálepku 613, Vráble.

Základná škola s materskou školou Sídliisko Lúky má 21 kmeňových učební, - odborné učebne : jazykové laboratórium, učebňa fyziky, 2 učebne výpočtovej techniky, Comp – učebňa výpočtovej techniky cvičná kuchynka, školská dielňa pre kovo a školská dielňa pre drevo učebňa etickej výchovy - 2 učebne cudzích jazykov na delené hodiny, - klubovňa, knižnica, čitateľský kútik - herňa ŠKD, - 12 kabinetov. Má vlastnú školskú jedáleň a pre žiakov 1. – 4. ročníka zabezpečuje aj ŠKD. K dispozícii je aj veľká telocvičňa, malá telocvičňa (gymnastická), náradovňa, 4 šatne, - športový areál: futbalové ihrisko, hádzanárske ihrisko, volejbalové ihrisko, basketbalové ihrisko, hokejbalové ihrisko, viacúčelové ihrisko s umelou trávou. Na škole pracuje 16 záujmových krúžkov. Celkovo pracuje na škole 56 pedagogických zamestnancov a 8 pedagogických zamestnancov v ŠKD. V školskej kuchyni a jedálni pracuje 8 zamestnancov.²⁹

²⁹https://cloudc.edupage.org/cloud/vyhodnocovacia_sprava_20222023.pdf?z%3A2a2A1c2%2FGYNPYcyPbUZyiDx37yCTYYRqsRg4Plvsi9QD%2FWo2cbYvzIA%2F9qhSr4Oc

Tabuľka 36 Počet žiakov v ZŠ s MŠ Sídliisko Lúky

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	366	376	410	435	446	462	470	466

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Tabuľka 37 Počet žiakov v ŠKD v ZŠ s MŠ Sídliisko Lúky

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	190	191	198	201	212	214	192	198

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Výstavba Základnej školy Levická, vtedy nazvanej 1. Základná deväťročná škola, sa realizovala v roku 1959. Žiaci po prvýkrát vstúpili do budovy 1. septembra 1960. V priebehu roka 1968 pribudla v areáli nová budova Družiny mládeže aj s kuchyňou. Do užívania bola odovzdaná 1. septembra 1969. súčasťou areálu je aj telocvičňa, budova školského klubu detí, školská jedáleň a multifunkčné ihrisko. Škola je zameraná na vyučovanie cudzích jazykov a dopravnú výchovu. Škola poskytuje stravovanie v školskej jedálni a výchovný program v Školskom klube detí Tambelína. ŠKD organizuje každoročne obľúbené aktivity: Nočné spanie v ŠKD, tvorivé Vianočné a Veľkonočné dielne, Eurotrhy ovocia zeleniny. Škola má 20 tried a pracuje v nej 41 pedagogických zamestnancov a 13 nepedagogických zamestnancov.³⁰

Tabuľka 38 Počet žiakov v ZŠ Levická

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	323	333	324	326	329	334	347	375

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Tabuľka 39 Počet žiakov v ŠKD v ZŠ Levická

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	116	139	108	116	124	143	168	195

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

História ZŠ Viliama Záborského siaha až do roku 1945, kedy sa škola volala Štátna ľudová škola a Štátna meštianska škola. V súčasnosti školu navštevujú žiaci z Vrábľ a blízkeho okolia. Školský vzdelávací program ZŠ V. Záborského nesie názov Učenie tradične i netradične. Na škole pracuje školský inkluzívny tím, ktorý tvoria školský špeciálny pedagóg, školský psychológ a 5 pedagogických asistenti. Súčasťou základnej školy je okrem materskej školy aj školské výchovno-vzdelávacie zariadenie – školský klub detí a školské účelové zariadenie – zariadenie školského stravovania.³¹

Od 1. septembra 2024 je škola zapojená v pilotnom zavádzaní a overovaní nového štátneho vzdelávacieho programu, ktoré so sebou prináša množstvo inovatívnych metód vo vyučovacom procese. Vzdelávanie je zamerané na kreativitu, kritické myslenie žiakov, tímovú prácu, objavovanie, skúmanie a pod. Samozrejmosťou je využívanie digitálnych technológií pri každodennej práci pedagógov.

³⁰ <https://zslevicka903vrable.edupage.org/about/?subpage=0>

³¹ Scarabeo – SK, s.r.o., Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vrábľ. Programovacie obdobie 2015-2024

Tabuľka 40 Počet žiakov v ZŠ Viliama Záborského

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	256	240	238	218	220	204	216	241

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Tabuľka 41 Počet žiakov v ŠKD v ZŠ Viliama Záborského

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	112	100	98	85	96	90	86	104

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Základná škola sv. Vojtecha bola zriadená Arcibiskupským úradom v Trnave, do siete základných cirkevných škôl bola zaradená dňa 19.5.1992. Vyučovanie sa začalo 1. septembra 1992. ZŠ sv. Vojtecha má právnu subjektivitu. Je to plnoorganizovaná škola s 9 ročníkmi a ŠKD (školským klubom detí). Škola je umiestnená v jednej budove. Na výchovno-vzdelávací proces využíva 9 tried, počítačovú učebňu, učebne s interaktívnou tabuľou, kaplnku, kuchynku, telocvičňu a laboratórium gymnázia, ovocnú záhradku s vyvýšenými záhonmi a športový areál (spoločný pre 3 základné školy a gymnázium). Všetky priestory sú zmodernizované a vynovené.³²

Tabuľka 42 Počet žiakov v ZŠ sv. Vojtecha

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	100	93	99	105	107	105	99	108

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Tabuľka 43 Počet žiakov v ŠKD v ZŠ sv. Vojtecha

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	36	36	48	53	47	53	57	52

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Reedukačné centrum, Nám. kpt. Nálepku 613, Vráble, bolo zriadené v súlade s § 122 zákona NR SR č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Riadi sa podľa uvedeného zákona a jemu podliehajúcimi vyhláškami, hlavne: vyhláška MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách a vyhláška MŠ SR č. 323/2008 o špeciálnych výchovných zariadeniach.

Jeho súčasťami sú: ŠZŠ, školský internát, školská jedáleň.

Ido o špeciálne výchovné zariadenie pre chlapcov s rôznymi formami porúch správania a mentálnym postihnutím do veku ukončenia povinnej školskej dochádzky, ktorí sú sem umiestnení z dôvodu nezvládnutia ich výchovy v biologických rodinách a výchovno-vzdelávacích inštitúciách bežného typu.

Reedukačné centrum, Nám. kpt. Nálepku 613, Vráble bolo zriadené dňa 1. 1. 2004 a to pretransformovaním vtedajšej Špeciálnej základnej školy internátnej na špeciálne výchovné zariadenie.

Kapacita zariadenia je 24 chlapcov ktorým je nepretržite poskytovaná sociálna, reedukačná, psychoterapeutická a kompenzačná starostlivosť s cieľom ich postupnej integrácie do bežnej spoločnosti.

³² <https://zsvojvrable.edupage.org/a/par-zakladnych-informacii>

Pri reedukácii napomáhajú aj špeciálne predmety: Terapeuticko-korekčné cvičenia a Prevencia sociálno-patologických javov.

Nevhodné prejavy správania vo veľkej miere ovplyvňujú aj psychiatrické diagnózy.

Pri práci s deťmi sa využívajú prvky arteterapie, ergoterapie, muzikoterapie, dramatoterapie, či poradenského rozhovoru.

V Špeciálnej základnej škole (ŠZŠ) sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie podľa vzdelávacích programov pre deti a žiakov s mentálnym postihnutím, ktorí sú klientmi RC.

Pre klientov reedukačného centra je mimoriadne dôležité tráviť voľný čas zmysluplne a mať možnosť na sebarealizáciu. Preto sú voľnočasové aktivity súčasťou výchovnej a prevýchovej činnosti, ale aj individuálnych reedukačných programov klientov.

V meste sídli aj Základná umelecká škola Imricha Godina. Základná umelecká škola vo Vrábľoch bola založená v roku 1989. Od roku 2000 škola nesie čestný názov slávneho vrábeľského rodáka, operného speváka európskeho mena a významného pedagóga Imricha Godina. Škola poskytuje umelecké vzdelávanie v hudobnom, výtvarnom, tanečnom a literárno-dramatickom odbore. ZUŠ Imricha Godina má svoje sídlo v budove Mestského úradu Vráble.

Vrábeľská ZUŠ udržiava priateľské vzťahy s partnerskými umeleckými školami Základnou umeleckou školou Jindřicha Pravečka Lanškroun, so ZUŠ Brno-Veverí a ZUŠ Banská Štiavnica, s ktorými realizuje spoločné projekty. Každoročne organizuje súťaž v klasickom sólovom speve pre spevákov do 35 rokov, Medzinárodnú spevácku súťaž Imricha Godina IUVENTUS CANTI.³³ ZUŠ Imricha Godina v roku 2010 spojila základné umelecké školy v regióne Požítavia a založila tradíciu organizovania koncertu a výstavy výtvarných prác žiakov konanú vždy v inom partnerskom meste Požítavia – Zlaté Moravce, Vráble, Šurany, Hurbanovo, Nové Zámky.

Stredné školy v meste sú zastúpené všeobecnovzdelávacou školou - Gymnáziom a Strednou odbornou školou technickou Vráble.

Gymnázium vo Vrábľoch je školou, ktorá poskytuje kvalitné všeobecné vzdelanie a prípravu na vysokoškolské štúdium akéhokoľvek zamerania. Vzniklo v roku 1957 a má tak viac ako 65-ročnú tradíciu. Žiaci sa môžu vzdelávať v dvoch študijných odboroch: gymnázium (4-ročné štúdium) a gymnázium - bilingválne štúdium (5-ročné štúdium slovensko-ruské).

V učebných plánoch oboch študijných odborov je posilnené aj vyučovanie prírodovedných predmetov, čo zabezpečuje kvalitnú prípravu žiakov na vysokoškolské štúdium akéhokoľvek zamerania.

Gymnázium má dostatok vhodných učebných priestorov. Výchovno-vzdelávací proces sa realizuje v hlavnej budove školy.

V súčasnosti sa aktívne využívajú triedy vybavené interaktívnymi tabuľami, odborné učebne prírodovedných predmetov, učebne informatiky a fyziky, chemické laboratórium, knižnica.

Budova školy je sklenenou chodbou spojená so samostatnou budovou telocvične. Telocvična je dvojpodlažná budova, je vybavená potrebným športovým zariadením a učebnými pomôckami. Škola má k dispozícii vonkajšie otvorené átrium, kde sa konajú spoločné stretnutia.

³³ <https://zusvrable.edupage.org/about/>

Škola nemá vlastnú jedáleň, stravovanie pre žiakov a zamestnancov je zabezpečené v školskej jedálni Základnej školy V. Záborského, Vráble, ktorá sa nachádza vo vedľajšej budove v bezprostrednej blízkosti školy.

Vedenie školy reaguje na zvyšujúce sa nároky na moderné vzdelávanie, a preto zabezpečuje vo vyučovacom procese aktuálne trendy a modernizáciu technológií. Tiež kladie dôraz na využívanie vybavenia školy počas voľnočasových či záujmových aktivít.

Tabuľka 44 Počet žiakov na Gymnáziu

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	197	176	181	159	123	119	114	107

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Stredná odborná škola technická vo Vrábľoch (SOŠT) vznikla v roku 1975 z pôvodného Stredného odborného učilišťa elektrotechnického, zriaďovateľom, ktorého bol š.p. Tesla Vráble. Od 1.7.2002 je na základe zákona NR SR č. 416/2011 zriaďovateľom školy Nitriansky samosprávny kraj. Škola je zaradená do siete stredných odborných škôl, vystupuje ako príspevková organizácia, ktorej súčasťou je aj zariadenie školského stravovania a dielne odborného výcviku. V súčasnej dobe pripravuje SOŠT odborníkov do praxe v nasledovných študijných resp. učebných odboroch.

Študijné odbory štvorročné:

- 2679 K mechanik mechatronik
- 2697 K mechanik elektrotechnik
- 3968 M logistika
- 2411 K mechanik nastavovač

Učebné odbory trojročné:

- 2487 H 01 autoopravár – mechanik
- 2423 H nástrojár

Škola je od roku 2015 zapojená do duálneho vzdelávania. Z celkového počtu žiakov je do duálneho vzdelávania zapojených 67 % žiakov. Škola sa tak zaraďuje medzi lídrov duálneho vzdelávania v Nitrianskom samosprávnom kraji. Zameriava sa na spoluprácu s podnikmi v priemyselnom parku vo Vrábľoch, ale aj mimo neho v Nitre, v Leviciach, v Šuranoch a v okolí mesta Vráble. Žiaci tak vykonávajú odbornú prax priamo na pracoviskách vo výrobných spoločnostiach v rámci duálneho vzdelávania a tiež mimo duálneho vzdelávania.

Škola bola od 1.9.2015 so súhlasom MŠVVaŠ SR premenovaná na Strednú odbornú školu technickú vo Vrábľoch z pôvodného názvu

Zapojením školy do projektu IROP škola získala nové prístroje a technológie a stala sa tak jednou z najmodernejších stredných škôl v okolí.

Škola tiež realizuje projekt Erasmus plus vďaka ktorému sa žiaci zúčastňujú odbornej praxe v zahraničí, a to v Českej republike, Poľsku či v Portugalsku. V projekte – RSOV (rozvoj stredného odborného vzdelávania) spolupracujeme aj so štátnym inštitútom odborného vzdelávania pri MŠVVaŠ SR. Škola sa pravidelne zapája do rôznych odborných súťaží.

Tabuľka 45 Počet žiakov SOŠ technickej

ROK	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Počet detí	179	179	205	236	239	261	284	287

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Zdravotníctvo

V meste Vráble sa zabezpečuje zdravotná starostlivosť v Mestských poliklinikách, Centru zdravie a súkromných ambulanciách. Mesto je vlastníkom 2 zdravotníckych budov a pre svojich občanov a občanov 11 okolitých obcí sa snaží vytvárať vhodné podmienky pre zdravotnú infraštruktúru. V mestskej poliklinike na Moravskej ulici poskytuje zdravotnú starostlivosť 11 ambulancií: očná ambulancia, interná ambulancia, dentálna klinika, gynekologická ambulancia, chirurgická ambulancia, pneumoftizeologická ambulancia, fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia, Centrum poradenstva a prevencie, diagnostické centrum, klinicko-biochemické laboratórium, všeobecná ambulancia. V objekte Centra zdravie na Moravskej ulici sídli chirurgická a cievna ambulancia, urologická ambulancia, otorinolaryngologická ambulancia, fyzioterapeutická ambulancia, ortopedická ambulancia, ambulancia diabetológie a porúch látkovej premeny a výživy, neurologická ambulancia, ambulancia imunológie a alergológie, ambulancia plastickej chirurgie. Okrem toho v meste sídli aj 4 obvodní lekári a 3 ambulancie detských lekárov. Na Krátkej ulici sídli psychiatrická ambulancia. Na Hlavnej ulici sídli gynekologická ambulancia a ambulancia klinickej psychológie pre deti a dospelých. V mestskej poliklinike na Námestí Kapitána Nálepku sídli 5 zubných ambulancií, ambulancia zubnej techniky a ambulancia dentálnej hygieny.

V meste Vráble je zriadená stanica Rýchlej lekárskej pomoci, ktorá slúži len na výjazd k stavom ohrozenia života ako sú napr. srdcové infarkty, havárie, ťažké úrazy, živelné pohromy. V ostatných prípadoch môžu občania navštíviť pohotovostnú službu vo Fakultnej nemocnici v Nitre.

Okrem lekárov starajúcich sa o zdravie občanov pôsobia v meste Vráble traja veterinári. V meste sa nachádza 5 lekární.

Sociálna starostlivosť

Mesto Vráble poskytuje, alebo zabezpečuje sociálne služby:

- *Sociálna služba krízovej intervencie*
 - terénna sociálna služba krízovej intervencie
- *Sociálna služba na podporu rodiny s deťmi*
 - pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa
 - služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života
 - služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa
- *Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku,*
 - poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek
 - sociálna služba v dennom stacionári poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa
 - domáca opatrovateľská služba
 - prepravná služba
 - požičiavanie pomôcok
- *Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií*
 - monitorovanie a signalizácia potreby pomoci
- *Podporné služby*

- odľahčovacia služba
- pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni
- donášku stravy

Opatrovateľskú službu zabezpečuje v čase spracovania tohto dokumentu 11 opatrovateľiek, ktoré majú na starosti cca 19-20 klientov. Medzi podporné služby poskytovaných mestom patria: odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností, poskytovanie sociálnej služby v jedálni a donáška stravy do domácnosti. Na území mesta Vráble pôsobia dvaja verejní poskytovatelia sociálnych služieb. Najvyužívanejšou sociálnou službou poskytovanou na území mesta Vráble je stravovanie, ktoré mesto realizuje v spolupráci s n. o. SOCIETA.

Dňa 15.10.2014 bol v priestoroch neziskovej organizácie SOCIETA otvorený Denný stacionár vo Vrábľoch. Kapacita zariadenia je 8 miest. Služi seniorom a fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej osoby.

V meste sa poskytuje aj moderná sociálna služba - monitorovanie a signalizácia potreby pomoci prostredníctvom jednotky domáceho tiesňového volania. Je to sociálna služba poskytovaná v domácom prostredí občanom. Monitorovacie služby v meste Vráble zabezpečuje Santea, na základe zmluvy o spolupráci pri poskytovaní monitorovacích a ďalších služieb podľa § 51 Občianskeho zákonníka a na základe VZN č. 2/2024 o poskytovaní sociálnych službách, o výške a spôsobe úhrad za poskytované sociálne služby. Santea n. o. poskytuje mestu Vráble služby monitorovanie a signalizácia potreby pomoci občanom mesta v balíku ISTOTA určený pre 20 prijímateľov služby, služba zahŕňa i inštaláciu zariadenia. Služba je poskytovaná občanom s trvalým pobytom vo Vrábľoch. Pri využívaní tejto služby môže klient zostať čo najdlhšie vo svojom domácom prostredí a v spolupráci s rodinou, blízkym sociálnym prostredím a profesionálmi má zaistenú pomoc v čase krízy. Uvedenú službu využívalo v roku 2023 14 občanov.

Nakoľko v meste Vráble nie je k dispozícii dom sociálnych služieb, služby pobytových sociálnych zariadení sú pre obyvateľov mesta poskytované aj v mestách Zlaté Moravce a Nitra. V súčasnosti prebieha realizácia výstavby domova sociálnych služieb v réžii súkromného investora v mestskej časti Dyčka.

Mesto má k dispozícii 5 sociálnych bytov, do budúcnosti je potrebné uvažovať o zlepšení nájomného bývania a bytových podmienok pre znevýhodnené rodiny. V mestskej časti Dyčka mesto zabezpečilo dočasné náhradné ubytovanie vo forme unimobuniiek pre sociálne znevýhodnených obyvateľov. V meste sa nenachádza azylový dom, najbližšie sú v Nitre a v meste Levice, ktoré prevádzkujú súkromné osoby.

Komerčné služby obyvateľstvu

V meste sa nachádzajú veľkoobchodné prevádzky, široká sieť maloobchodných predajní a poskytovateľov služieb rôzneho druhu. V súčasnosti prebieha výstavba nového obchodného centra a stanice technickej a emisnej kontroly v réžii súkromných investorov. V meste sa nachádza pošta.

Návštevníkom mesta sú k dispozícii ubytovacie a stravovacie služby v niekoľkých zariadeniach.

1.6.1 Technická infraštruktúra

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

Cestná sieť a dopravné systémy

Zastavaným územím mesta Vráble vedie trasa cesty I/51 Trnava - Nitra - Levice, ktorá tvorí spojnicu s diaľnicou D1 (E 75) a dvoch ciest európskeho významu E 571 západ - východ (Bratislava - Nitra - Zvolen - Rožňava - Košice) a E 77 sever - juh (Varšava - Budapešť).

Na nadradenú trasu cesty I/51 sa priamo v meste pripájajú cesty regionálneho významu: - II/511 (Partizánske, pripoj. na I/64 - Zlaté Moravce - Vráble - Dvory nad Žitavou, pripojenie na I/75 – Bajč, pripoj. na I/64) - III/1627 (05111) (Vráble - miestna časť Horný Ohaj - Tajná- Čierne Kľačany) Katastrálnym územím mesta Vráble prechádzajú aj trasy regionálnych ciest : - III/1650 (05146) Vráble - Dyčka, z cesty I/51 smer Uľany nad Žitavou na cestu II/580 - III/1645 (05141) z III/05146 na Veľký Cetín na cestu III/05137 - III/1651 (05148) časť Horný Ohaj - Tajná - Telince na cestu I/51 - III/1657 (06417) Vráble z cesty II/511 - Tehla - Beša na cestu II/580.

V budúcnosti by bolo vhodné vyznačenie pruhu pre cyklistov pre zvýšenie ich bezpečnosti na cestách a takisto vybudovať prístrešky pre bicykle.

Železničná doprava

Katastrálnym územím mesta Vráble prechádza lokálna jednokolejová neelektrifikovaná železničná trať Uľany nad Žitavou - Zlaté Moravce, TÚ 3051. V Uľanoch sa pripája na trať Šurany - Levice, v Zlatých Moravciach na južný železničný ťah Slovenska. Na severovýchodnom okraji zastavaného územia mesta Vráble je situovaná malá železničná stanica s čakárňou a výdajňou cestovných lístkov. Denne vybaví iba 9 osobných vlakov "lokálok". Veľká manipulačná plocha ako súčasť železničnej stanice je využitá minimálne. Nákladnú prepravu nahrádza automobilová preprava.

Letecká doprava

Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza v Bratislave, vzdialené približne 115 km. Malé letisko sa nachádza aj v Nitre – Janíkovciach, ktoré je vzdialené 20 km.

Autobusová doprava

Verejnú prepravu osôb v meste Vráble a širšom území zabezpečuje najmä autobusová doprava. Prevádzkovateľom prímestskej dopravy je predovšetkým spoločnosť Arriva NITRA a.s. so sídlom v Nitre s 25 autobusmi na prímestských linkách. Okrem týchto liniek prechádzajú Vráblami aj 2 prímestské linky Arriva Nové Zámky a 1 prímestská a 1 diaľková linka linka SAD Zvolen. V roku 2023 bola zavedená kyvadlová doprava medzi Nitrou – Vráblami a Levicami.

Vodné hospodárstvo

Hlavným zdrojom pitnej vody pre mesto Vráble ako aj jeho časti Horný Ohaj a Dyčka je vodárenský zdroj Gabčíkovo. Mesto je zásobované z diaľkového vodovodu Nové Zámky -

Vráble cez VDJ Vráble – Dyčka (2 x 4000 m³) gravitačne. Prívodným potrubím z VDJ Dyčka sa voda dopraví do mesta k spotrebiteľom cez rozvážiaciu vodovodnú sieť. Okrem toho sú z VDJ Dyčka zásobované aj menšie vodojemy a to VDJ Babindol a VDJ Nová Ves nad Žitavou, ktoré sa takisto používajú na zásobovanie mesta pitnou vodou. Vodojemy a prívodné potrubia sú riadené z dispečingu VDJ Vráble – Dyčka. Územím mesta Vráble je trasovaný výtlak z VDJ Dyčka na Zlaté Moravce – LT DN 500.

Kanalizačná sieť v meste Vráble je vybudovaná v celkovej dĺžke 25 026,32 m. Kanalizačná sieť mesta Vráble je vybudovaná prevažne ako jednotná kanalizácia a z časti ako delená kanalizácia – splašková. Stoková sieť je prevažne gravitačná s následným prečerpávaním splaškových odpadových vôd prostredníctvom dvoch prečerpávacích staníc do kanalizačnej siete mesta Vráble a s následným čistením na ČOV Vráble. Splaškové odpadové vody z územia priemyselného parku sú prečerpávané do verejnej kanalizácie mesta Vráble prostredníctvom troch prečerpávacích staníc.

V časti Horný Ohaj je vybudovaná prevažne gravitačná splašková kanalizačná sieť s následným prečerpávaním splaškových odpadových vôd prostredníctvom dvoch prečerpávacích staníc do kanalizačnej siete mesta Vráble a s následným čistením na ČOV Vráble. Kanalizačná sieť v mestskej časti Horný Ohaj je vybudovaná v celkovej dĺžke 2403,0 m. Kanalizačná sieť je vybudovaná ako delená kanalizácia – splašková.

V časti Dyčka je vybudovaná prevažne gravitačná splašková kanalizačná sieť s následným prečerpávaním splaškových odpadových vôd prostredníctvom troch prečerpávacích staníc do kanalizačnej siete mesta Vráble a s následným čistením na ČOV Vráble. Kanalizačná sieť je vybudovaná ako delená kanalizácia – splašková.

ČOV, do ktorej pritekajú odpadové vody z mesta Vráble, je umiestnená pod mestom v priestore medzi štátnou cestou na Nové Zámky a upraveným korytom rieky Žitava. Jedná sa o úplnú mechanicko – biologickú čistiareň s kalovými poliami. Mestské odpadové vody sú na ČOV privádzané hlavným kanalizačným zberačom "A", ktorý zaúst'uje do odľahčovacej komory OK1.

Energetické hospodárstvo

Energetické hospodárstvo v meste tvoria elektrické rozvodné siete a plynifikácia.

Energetické siete

V podmienkach mesta a jeho častí je elektrická energia s primárnou sieťou vysokého - napätia (VN) v rozvodnom systéme: 3 AC 22kV IT a sekundárna sieť nízkeho napätia /NN/ je v rozvodnom systéme: 3+PEN AC 400/230V TN-C .

Mesto Vráble je zásobované elektrickou energiou po dvojitom 110kV vedení 8843 a 8846 s vodičmi uloženými na priehradových stožiaroch. Tieto 110kV vedenia prepájajú nadradené transformovne medzi Križovanmi a Levicami. Vedenia vchádzajú do katastra mesta Vráble - Dyčka vedľa potoka Žitava, ktorý križujú až sa zaústia do rozvodne s číslom R 8155 110kV/22kV v katastrálnom území Dyčka. Transformovňa Vráble je prepojená dvojitém 110kV vedením č. 8407 a 8846 s nadradenou transformovňou 400/110kV v Leviciach. Transformovňa - VRÁBLE má vývodové polia pre zaústenia 22kV vedení. Samotné mesto Vráble je z rozvodne Vráble-Dyčka napájané s nasledujúcimi 22kV vývodmi - linky č. 1059, 1141, 1142, 309, 1140, ktoré sú káblovými vývodmi a zásobujú hlavne centrum mesta. Ďalej sú z nej vyvedené vedenia č. liniek 248, 249, 266, ktoré napájajú hlavne vzdušné vedenia v okolí Vrábel'. Sú tu tiež 22kV vedenia, ktoré sú využívané aj ako záskokové vedenia pre trasu smerom na rozvodňu Zlaté Moravce, a to linky č. 1059, 309, 1051. Takto je docielená možnosť neobmedzenej prevádzky a dodávky elektrickej energie pre mesto Vráble, v prípade poruchy

medzi rozvodňami Nitra, Levice, Nové Zámky a Zlaté Moravce, a to na vedení prevádzkovaných v hladine 110kV aj 22kV. Transformovňa Vráble je osadená dvomi 40MVA transformátormi. Zaťaženie rozvodne je na cca 15 percent a teda je tu dostatočná rezerva na ďalší rozvoj mesta Vráble a okolia.

Okrem uvedených transformovní 110/22kV mesto nemá alternatívne zdroje elektrickej energie ako napr. fotovoltické, či bioplynové elektrárne. V súčasnosti nie je spracovaná žiadna regionálna koncepcia získavania elektrickej energie na území mesta prípadne kraja. Dlhodobu sa preferuje dodávka elektrickej energie z blízkych jadrových elektrární, resp. z vonkajšej elektrickej siete.

Plynofikácia

Dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie v meste je zemný plyn (ZP). Zo zdroja ZP k jeho odberateľom je ZP dodávaný VTL a STL plynovodnou distribučnou sieťou (DS) tvorenou systémom PZ. Plynovodnú DS v súčasnosti prevádzkuje fa SPP – distribúcia, a.s..

Primárnym zdrojom ZP mesta je VTL prípojka PN63 DN150 Vráble z VTL plynovodu PN63 DN150 Bodok – Vráble a VTL regulačná stanica (RS) RS 7000 2/1 463 Vráble. VTL prípojka Vráble a RS Vráble zásobujú i obce Žitavce a Melek.

Primárnym zdrojom ZP mestskej časti Dyčka je VTL prípojka PN63 DN100 Dyčka z VTL plynovodu PN63 DN100 Dyčka a VTL regulačná stanica RS 3500 2/1 463 Dyčka. VTL prípojka Dyčka a RS Dyčka zásobujú ZP i obec Lúčnica nad Žitavou. RS Vráble a RS Dyčka sú navzájom prepojené.

Priemyselný park Vráble zásobuje VTL prípojka PN63 DN50 Priemyselný park IGP z VTL plynovodu PN63 DN100 Dyčka a VTL regulačná stanica RS 2000 2/1 463 Vráble-VIO.

Sekundárnym zdrojom ZP v meste je STL plynovodná DS. Táto tzv. miestna sieť (MS) sa člení na 4 údržbové oblasti (ÚO): Vráble 1, Vráble 2, Horný Ohaj a Dyčka. MS je tvorená úsekmi STL plynovodov a plynovodnými prípojkami z ocele a z PE. MS zabezpečuje v meste plošnú dodávku ZP. Do odberných plynových zariadení (OPZ) jednotlivých odberateľov v meste je ZP dodávaný STL plynovodnými prípojkami (PP). Doreguláciu ZP z STL/STL resp. STL/NTL a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady.

Katastrálnym územím Vráble južne od intravilánu mesta prechádza smerom východ - západ sústava tranzitných VTL plynovodov 1x PN75 DN1400 a 3x PN75 DN1200 s dvomi telekomunikačnými káblami (metalický a optický) vedenými súbežne s plynovodmi.

Telekomunikácie

Mesto telekomunikačne v rámci ST, a.s. prislúcha jej regionálnej organizačnej zložke, Centru sieťovej infraštruktúry (CSI) JUH so sídlom v Banskej Bystrici. Prístupová sieť (miestna telefónna sieť) je zaústená do hlavného rozvodu ústredne RSÚ typového radu S-12, vybudovanej v rámci digitalizácie telekomunikácií ako PSTN sieť. V súčasnej dobe z hľadiska telekomunikačnej technológie prebieha postupný prechod z klasickej PSTN siete na sieť novej generácie NGN, do ktorej sa priebežne integrujú nové multimediálne služby s novými funkcionalitami. V prístupovej sieti sa v rámci zahusťovania širokopásmových uzlov vo Vrábľoch najskôr vybudoval DSLAM a neskôr aj MSAN. Dosiahlo sa podstatné zväčšením šírky prenosového pásma a zvýšenie prístupovej rýchlosti, čo podstatne rozšírilo sortiment ponúkaných služieb pre domácnosti, podnikateľov a veľké firmy. Súčasná telekomunikačná kapacita vo Vrábľoch s rezervou postačuje na zabezpečenie dostupnosti ponúkaných a požadovaných služieb. Využívanie kapacít systémovo sleduje a efektívne riadi kapacitný

management. Z hľadiska transportnej siete patria Vráble k tranzitným bodom v smere Východ – Západ. K prenosu sa využíva sieť diaľkových optických káblov s monomódovými vláknami, po ktorých je prevádzkovaná sieť vlnových multiplexorov WDM, SDH sieť, MEN sieť a v datovej technológii a širokopásmových službách sieť IP/MPLS.

Okrem toho je územie mesta pokryté signálom mobilných operátorov Orange Slovensko, a.s., Slovak Telekom, a.s., O2 Slovakia, s.r.o. a SWAN, a.s. Všetky spomínané spoločnosti poskytujú aj internetové pripojenie.

Mesto neprevádzkuje vlastnú TV. Verejný rozhlas, ktorý mesto využíva na informovanie obyvateľov mesta je vedený na stĺpoch verejného osvetlenia.

Odpadové hospodárstvo

V meste je zavedený zber odpadov do typizovaných zberných nádob. V meste je zavedené povinné triedenie odpadu nasledovných zložiek: plast, sklo, papier, kovy, biologicky rozložiteľný komunálny odpad, biologicky rozložiteľný kuchynský odpad a drobný stavebný odpad.

Vytriedené zložky pôvodca v bytových domoch ukladá do farebných 1100 l 240l a 120l zberných nádob a v rodinných domoch do zberných nádob (BRKO), plastových a jutových vriec.

Zberný dvor Vráble sa nachádza na Štúrovej ulici pri ČOV.

Opad sa zneškodňuje v nasledovných zariadeniach (sklárky odpadov):

Drobný stavebný odpad: Sklárka stavebných odpadov, Michal nad Žitavou INVEST SERVIS, s.r.o.

ZKO – sklárky Mochovce a Kalná nad Hronom

Zariadenia na zhodnocovanie odpadov (recyklácia, triedenie):

Drobný stavebný odpad – Invest Servis, s.r.o., Lúčnica nad Žitavou

Plasty, kovy, VKM – Nitrianske komunálne služby

Sklo – Sklárne Nemšová, Vetropack Group

Papier – Hamburger Recykling Slovakia, s.r.o. Nitra-Dolné Krškany

BRO – Kompostáreň v obci Lok, ARGUSS s.r.o.

BRKO – Bioplynová stanica v Bošanoch, Alternative energy, s.r.o.

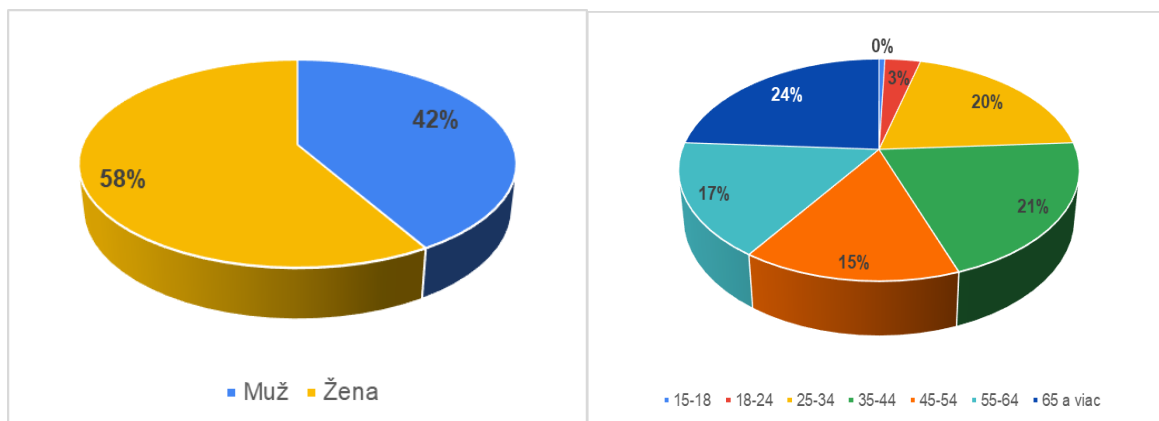
Na území mesta je zavedený zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu prostredníctvom kompostérov v IBV a 240 l hnedých BIO zberných nádob v KBV umiestnených v stanovištiach ZKO. ZKO sa vynáša 1x za 14 dní v IBV, KBV je frekvencia 2x7dní.

Na zbernom dvore je možné odovzdať použité oblečenie, elektroniku, hračky, knihy, drevo, použitý kuchynský olej, objemný odpad, nebezpečné odpady ako žiarivky, batérie a akumulátory, farby, lepidlá a iné. Služby zberného dvora má občan predplatené v paušálnom poplatku, ktorý je od januára 2024 na úrovni 39 Eur/osoba. Napriek snahe mesta sa objavujú aj čierne sklárky.

1.7 ZHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Pre získanie celkového obrazu o meste Vráble je potrebné doplniť zdroje aj o priame názory obyvateľov. V priebehu marca a apríla 2024 bol v meste realizovaný prieskum názorov občanov na rôzne aspekty. Dotazník bol k dispozícii v papierovej forme a ďalej bolo možné dotazník vyplniť aj v online formulári.

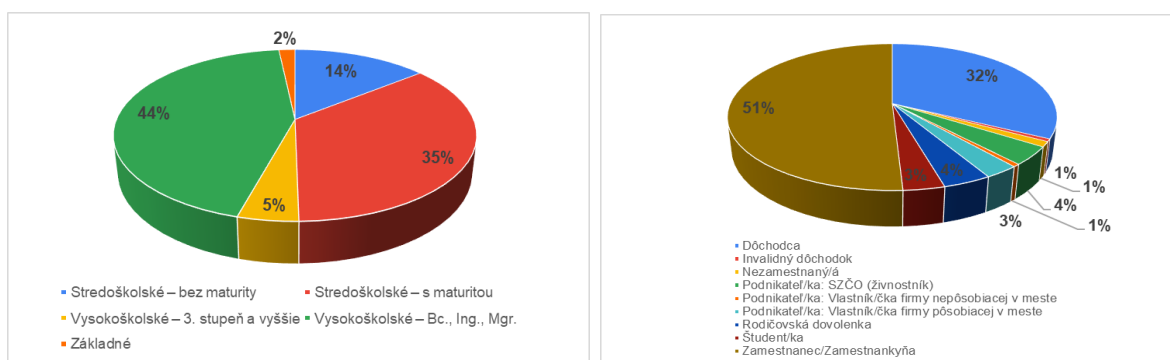
Prieskumu sa v roku 2024 zúčastnilo spolu 175 respondentov, čo je malá vzorka respondentov (tvorí 2,11 % obyvateľstva). Preto výsledky dotazníkového prieskumu nemožno zovšeobecňovať, napriek tomu však považujeme získané informácie za dôležité k spracovaniu strategického rámce.

Obrázok 20 Štruktúra respondentov podľa pohlavia a veku v %

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Z pohľadu vzdelanostnej štruktúry sa prieskumu zúčastnilo až 44 % respondentov s vysokoškolským vzdelaním a 35 % zo stredoškolským vzdelaním s maturitou. Tu vidieť vyšší záujem o veci verejné u obyvateľov s vyšším dosiahnutým vzdelaním. Najväčšiu skupinu tvorili zamestnaní ľudia (51 %), ďalej to boli dôchodcovia (32 %), obyvatelia na rodičovskej dovolenke (4 %) a živnostníci SZČO (4 %).

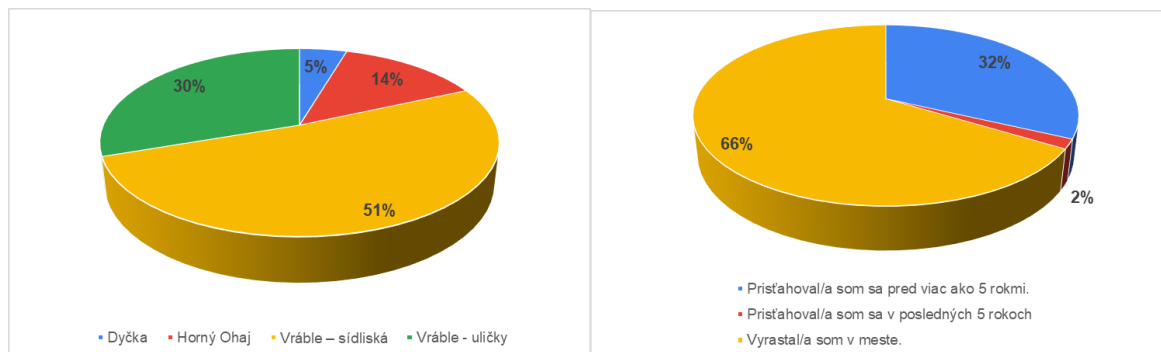

Obrázok 21 Štruktúra respondentov podľa dosiahnutého vzdelania, sociálneho statusu

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Z respondentov, ktorí sa zapojili do prieskumu pochádzalo 51 % respondentov z Vrábel' – sídlisk, 30 % z Vrábel' – uličiek, 14 % z Horného Ohaja a 5 % z Dyčky. Pre získanie ucelenejšieho pohľadu na potreby obyvateľov je potrebné aj vedieť, ako dlho žijú respondenti v meste. Obyvatelia žijúci v meste dlhodobo poznajú jej problémy ako aj potenciál, noví

obyvatelia zase prinášajú nový pohľad ako aj nové možnosti riešenia problémov. Väčšina respondentov prieskumu vyrastala v meste Vráble (66 %) alebo sa do mesta prisťahovali pred viac ako 5 rokmi (32 %). Väčšina respondentov teda žije v meste dlhodobo a je predpoklad, že poznajú jej problémy, ale aj rozvojový potenciál.

Obrázok 22 Štruktúra respondentov podľa miesta bydliska a dĺžky života v meste

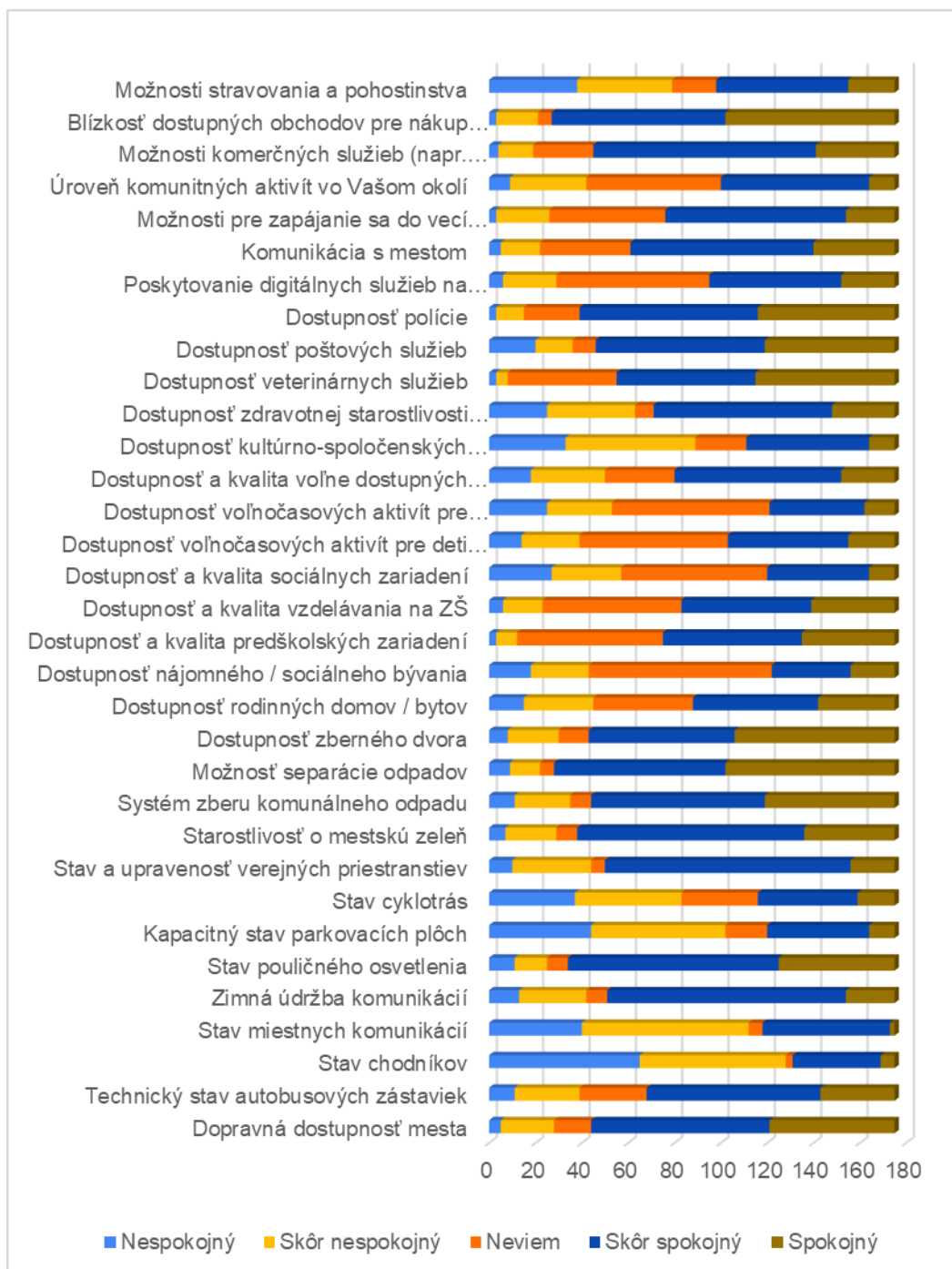
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia špecifických sociálnych služieb polovica respondentov označila všetky uvedené služby ako nedostupné, len dvaja až štyria respondenti uviedli že rôzne služby určené pre seniorov alebo ľudí s obmedzenou možnosťou samostatnej prepravy sa v meste nachádzajú a sú s nimi prevažne spokojní.

Mesto ako miesto bývania

Pri hodnotení niektorých základných služieb zabezpečovaných v meste bola použitá škála spokojnosti, od spokojný až po nespokojný, pre zistenie spokojnosti so zabezpečovaním služieb. Respondenti sú najviac spokojní s blízkosťou dostupných obchodov; s odpadovým hospodárstvom, konkrétne s možnosťami separácie, zberu komunálneho odpadu a s dostupnosťou zberného dvora; ďalej s upravenosťou verejných priestranstiev, dostupnosťou polície a dopravnou dostupnosťou mesta. Naopak výraznú nespokojnosť respondenti prejavili so stavom chodníkov a miestnych komunikácií a kapacitou parkovacích plôch.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

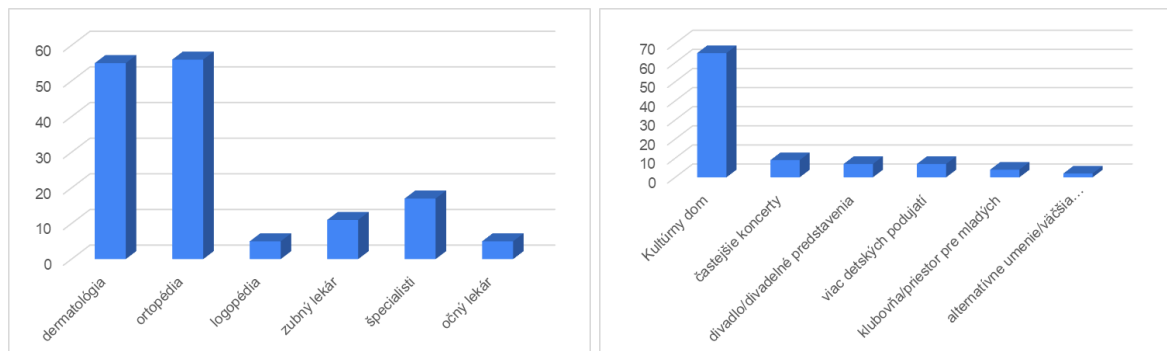
Obrázok 23 Spokojnosť s poskytovaním služieb v meste

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia zdravotníckych služieb najviac v meste Vrábľa chýbajú kožný lekár a ortopéd, ďalej všeobecne špecialisti, zubný lekár, očný lekár či logopédia. Okrem týchto boli spomínaní aj rehabilitační lekári a fyzioterapia, ďalej CT vyšetrenie. Niektorí respondenti negatívne vnímajú celkovo systém, nedostupnosť kvôli dlhým čakacím dobám, odchádzajúci lekári a pod. V oblasti kultúry výrazne najviac chýba respondentom kultúrny dom alebo iný typ kultúrneho stánku; niektorí by ocenili častejšie koncerty počas celého roku, divadelné predstavenia, viac detských podujatí. Ďalej respondentom chýba nejaký priestor pre mladých, kde by sa mohli stretávať (klubovňa), a širší výber kultúry, rozvoj aj alternatívnej kultúry.

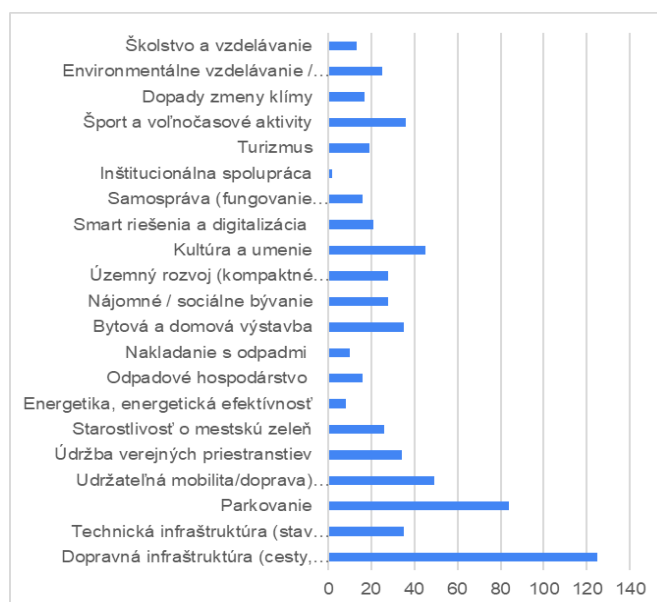
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Tiež sa dotazník zamerail aj na športoviská a zariadenia pre voľnočasové aktivity, tu respondentom chýba najviac plaváreň, resp. kúpalisko; ďalej lepšia údržba, resp. rekonštrukcia a výstavba ihrísk; cyklochodníky a cyklotrasy s napojením na regionálne trasy; zimný štadión či klzisko a rozšírenie posilňovne/work-outových ihrísk. Tiež niektorí navrhovali lezeckú stenu, pumptrack či skatepark.

Obrázok 24 Dostupnosť a ponuka zdravotníckych a kultúrno-spoločenských služieb
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Medzi najproblémovejšie oblasti respondenti jednoznačne zaradili dopravnú infraštruktúru – chodníky, cesty, cyklotrasy, parkoviská a dopravná mobilita. Vzhľadom na predošlé odpovede je naozaj potrebné túto oblasť riešiť v dohľadnej dobe. Ďalej nespokojnosť vyjadrovali s oblasťou kultúry a umenia či bytovou a domovou výstavbou. Medzi ďalšie oblasti respondenti uvádzali: nedostatok reštaurácií, chýbajúce zariadenia pre seniorov, chýbajúce kúpalisko/plaváreň, skatepark, osadenie mobiliáru (lavičiek), kruhový objazd na križovatke ciest 51 a 511, zberné nádoby na hliník, alebo využiť vinohradníctvo a vinárstvo ako kultúrne dedičstvo.

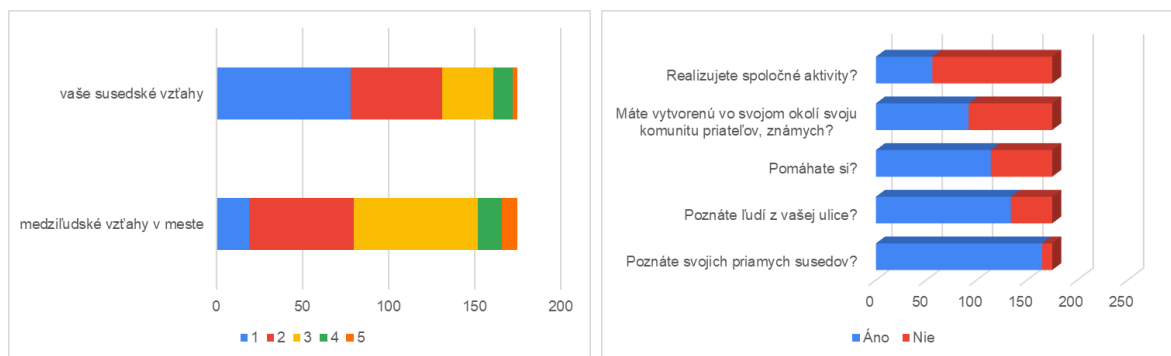
Obrázok 25 Najproblémovejšie oblasti v meste
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Sociálny priestor (komunitný život a sociálny kapitál)

Komunitný život a vzťahy medzi obyvateľmi sú určujúce pre dobrý život. V meste, je vyššia anonymita, ale zase na druhej strane je tu vyššia koncentrácia ľudí, čo umožňuje rozvoj komunít. Zaujímala nás aj táto oblasť, ktorá je nesmierne dôležitá pre celkový rozvoj mesta.

Susedské vzťahy respondenti skôr vnímajú skôr pozitívne (stupeň „1“ a „2“ na stupnici spokojnosti označilo až 75 % respondentov), pri širších medziľudských vzťahoch v meste je to podobné, väčšina označila skôr stupeň „2“ alebo „3“ (76 % respondentov).

Z odpovedí vidieť, že najviac sa poznajú priami susedia (94 %) alebo ľudia z ulice (77 %). 114 respondentov uviedlo, že si navzájom pomáhajú, a to najmä malými výpomocami (prevzatie pošty, malé údržbové problémy, starostlivosť o kvety, domácich miláčikov v prípade neprítomnosti, poskytnutie chýbajúcich potravín, a pod.), príp. aj strážením detí, vzájomné vyberanie zo škôlok, krúžkov a pod., pomoc v prípade nemoci a pod., jeden respondent uviedol aj spoločnú brigádu v okolí bydliska. 53 % respondentov uviedlo, že má vytvorenú vo svojom okolí komunitu známych a 32 % aj realizuje spoločné aktivity. Najčastejšie respondenti uvádzali opekačky/grilovačky, posedenie pri káve, vínku, spoločné výlety, spoločné zúčastňovanie sa na spoločenských akciách. Vďaka ľuďom, prírodnému a kultúrnemu potenciálu, lokalite sa tak vytvára „genius loci“ mesta.

Obrázok 26 Hodnotenie susedských vzťahov a komunity

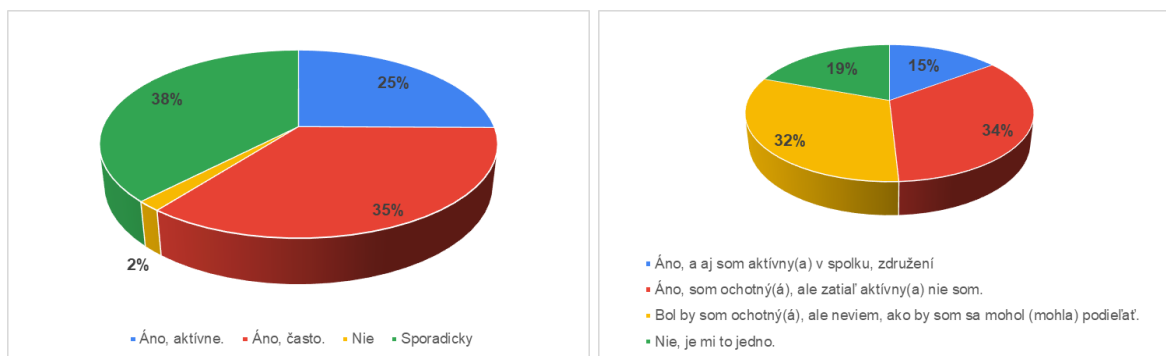
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Čo sa týka aktívneho života v meste, 25 % respondentov sa aktívne zapája do diania, 35 % respondentov sa vyjadrilo, že sa do diania v meste zapája často, 38 % sporadicky.

Zároveň 15 % respondentov je aj aktívnych v spolkoch a združeniach, 34 % respondentov uviedlo, že by sa chceli zapojiť, ale zatiaľ aktívni nie sú a 32 % je ochotných sa zapojiť, ale nevedia ako. V meste je aktívnych aj mnoho združení, kde sú aj respondenti aktívni, alebo ich poznajú: napr. JDS, Lepšie Vráble, Vráble si ty, Fontis, Valibuci, Poľovnícke združenie Dyčka, DHZ Dyčka, športové kluby, záhradkári, vinohradníci a pod.

Na jednej strane respondenti pociťujú nedostatok kultúrno-spoločenských a športových aktivít, na strane druhej by boli ochotní sa zapojiť a aktívne sa podieľať na živote v meste. Mesto má možnosť vytvárať možnosti pre realizáciu iných a komunikovať to, nemusí byť tvorcom a realizátorom kultúrno-spoločenských aktivít, tiež nimi nemusia byť len určité zaužívané spolky a združenia. Občania vedia byť aktívni, pokiaľ aj majú priestor na realizáciu, a spolu s tým aj zodpovednosť. V meste to sú lepšie podmienky na rozvoj komunít a komunitných aktivít. Mohlo by to vyriešiť viaceré nedostatky, ktoré respondenti v prieskume uvádzajú.

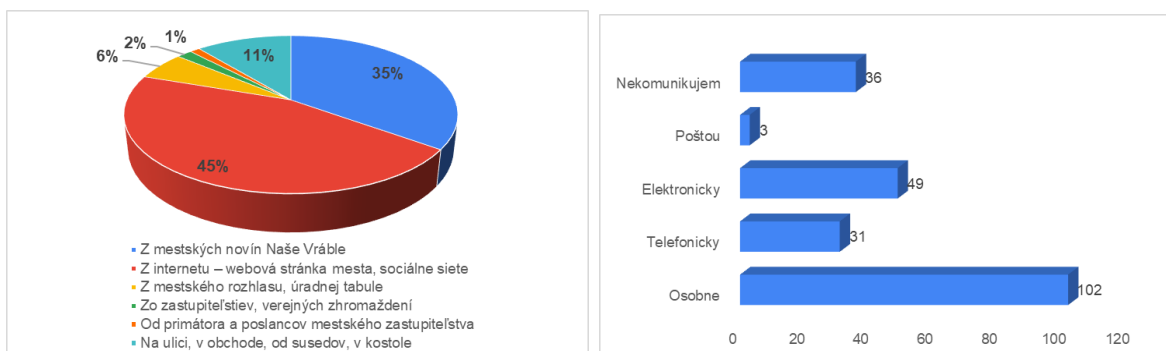
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Obrázok 27 Participácia obyvateľov na živote v meste Vráble

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Mesto disponuje viacerými komunikačnými kanálmi, ktoré môže využívať na komunikáciu s obyvateľmi. Z prieskumu vyplynulo, že respondenti využívajú najmä webovú stránku mesta a sociálne siete (45 %) alebo mestské noviny Naše Vráble (35 %). To sú najdôležitejšie komunikačné prostriedky, ktoré môže mesto ďalej rozvíjať a skvalitňovať. Na druhej strane musia obyvatelia aj komunikovať s mestom z rôznych dôvodov. Tu respondenti najviac využívajú formu osobnej návštevy úradu (58 %), elektronicky komunikuje 28 %, telefonicky 18 %. Osobná komunikácia je časovo aj finančne asi najnáročnejšia forma, preto by bolo vhodné zavádzať aj viac prostriedkov na iný typ komunikácie s obyvateľmi, ktorá by bola orientovaná na potreby občanov.

Obrázok 28 Spôsob komunikácie

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

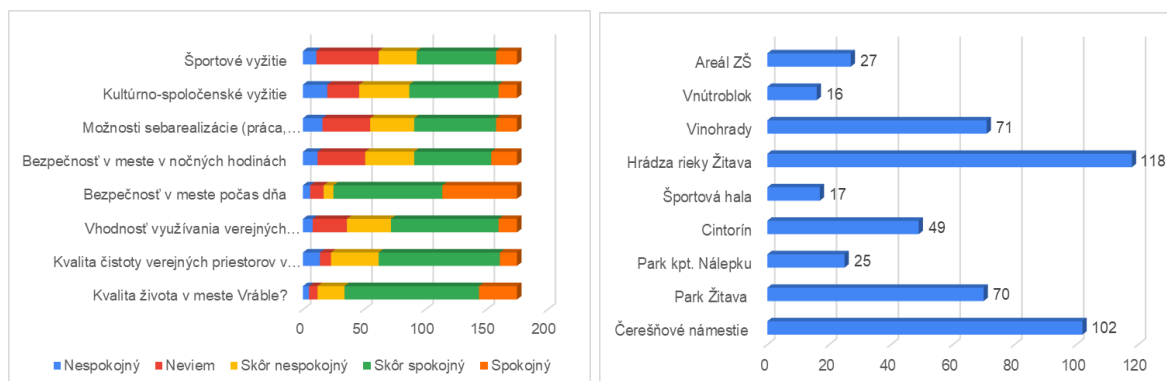
Miesto bývania

Ďalšia oblasť dotazníka sa zaoberala oblasťou vnímania aspektu celkovo bývania v meste Vráble. Z hodnotenia respondentov vyplynulo, že hodnotia pomerne pozitívne kvalitu života (81 % respondentov vyjadrilo, že sú spokojní alebo skôr spokojní), takisto veľmi pozitívne hodnotili bezpečnosť v meste počas dňa (86 %), najmenej spokojní boli s kultúrno-spoločenským vyžitím (35 % respondentov sa vyjadrilo, že sú nespokojní alebo skôr nespokojní) a s možnosťami seberealizácie (30 %), ďalej s čistotou na verejných priestranstvách (30 %) a bezpečnosťou v nočných hodinách (30 %). Mesto aj vďaka týmto odpovediam môže prehodnotiť niektoré svoje poskytovanie služieb.

Ďalej sa z prieskumu dozvedáme, že najviac ľudí trávi voľný čas na hrádzi rieky Žitavy, Čerešňovom námestí, ďalej vo vinohradoch a v parku Žitava. Tieto miesta poskytujú práve možnosti seberealizácie a rozvoja komunitných aktivít.

Z pohľadu prepravy v rámci mesta sa najviac respondentov prepravuje peši (58 %), autom (27 %) a 13 % využíva bicykel a kolobežku. Mobilita v rámci mesta je oblasť, ktorá

ovplyvňuje výrazne kvalitu života v meste, je potrebné strategicky pristupovať k plánovaniu v tejto oblasti, keďže je investične náročná a mení sa s vývojom ekonomických aktivít v meste.

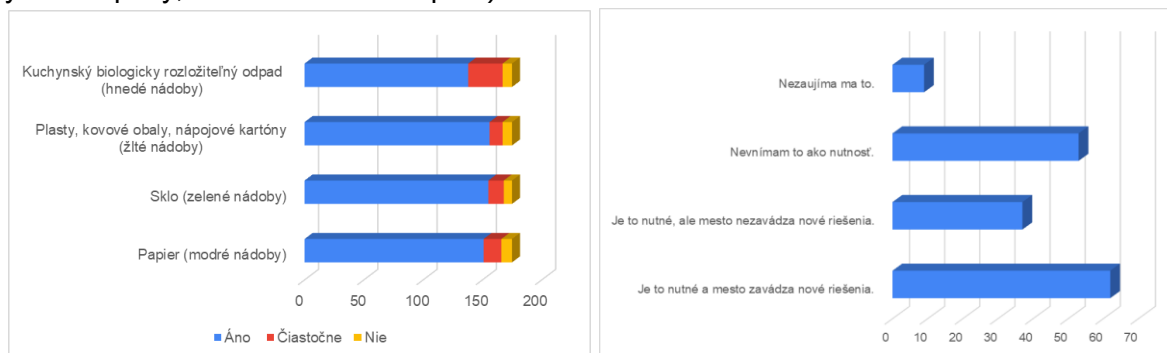

Obrázok 29 Hodnotenie výrokov spokojnosti a najčastejšie navštevované miesta

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Čo sa týka odpadového hospodárstva, z odpovedí respondentov vyplýva, že sú s touto oblasťou spokojní. V domácnosti triedi v priemere 89 % respondentov 4 základné typy druhotne zhodnotiteľného odpadu. Jeden respondent uviedol, že mu chýbajú kontajnery na zber starého textilu a nepoužiteľného oblečenia. Niektorí respondenti navrhovali aj zmenu organizácie kontajnerov, napr. „...by bolo vhodné do niektorých častí mesta (uličky, mestské časti) umiestniť kontajnery na separovaný odpad ako to je v iných obciach. Ušetrili by sa náklady na vývoz a ľudia by nešomrali že musia doma skladovať mesiac-dva vytriedený odpad.“, príp. časový plán zberu odpadu okolo rodinných domov, niektorí respondenti, ktorí sa vyjadrili, že neseparujú uviedli dôvod, že nemajú niektoré nádoby, alebo že nemajú doma miesto na skladovanie jednotlivých zložiek.

Z odpovedí respondentov je taktiež vidieť, že sami pociťujú potrebu zavádzania opatrení na zmiernenie dopadov klimatických zmien, 59 % respondentov vyjadrilo názor, že je to nutné. 62 respondentov sa vyjadrilo, že vníma aj to, že mesto zavádza nové riešenia, 37 respondentov nemá pocit, že by sa zavádzali nové riešenia, ďalší sa nevedeli jednoznačne vyjadriť, či mesto zavádza alebo nezavádza nové riešenia. 30 % respondentov nevníma nutnosť zavádzať nové riešenia. Tu treba podotknúť, že téma klimatických zmien je veľmi zložitá téma, často zneužívaná. Obce a mestá však musia čoraz častejšie reagovať na výkyvy, ktoré neboli bežné a zároveň aj koordinovať rozvoj vzhľadom na tieto nové skutočnosti (suchá, vysoké teploty, návalové dažde a pod.).

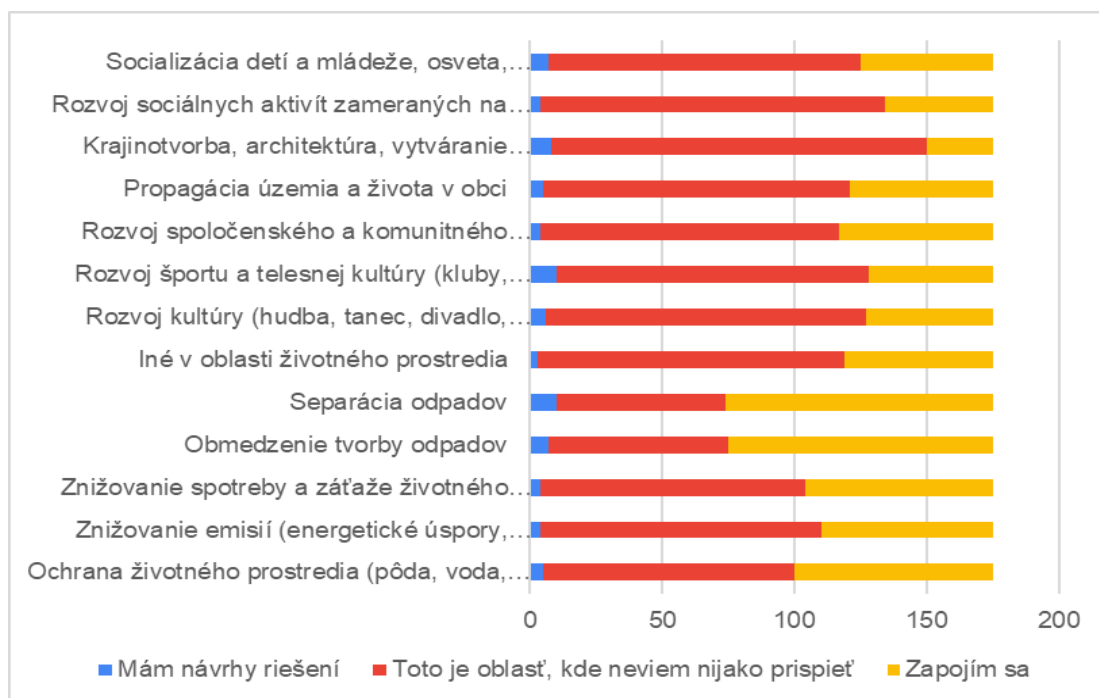
Obrázok 30 Zapájanie sa do triedenia odpadu a názor na potrebu zavádzať klimatické opatrenia v meste Vrábľe

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Rozvoj mesta

Mesto ako predstaviteľ miestnej samosprávy v rámci svojich kompetencií a aj na základe rozhodnutia obyvateľov spravuje svoje územie samostatne. V našich kultúrnych podmienkach táto tradícia nie je rozšírená vzhľadom na minulosť, ale je vidieť aj posun v spoločnosti smerom k aktívnejšiemu prístupovaniu k správe vecí verejných. Úloha obyvateľov nekončí len voľbami, ale ich právom a povinnosťou je aj aktívne zapájanie sa do verejného života a do riešenia tých kompetencií, ktoré dokáže riešiť. Preto ďalšia časť dotazníka smerovala identifikáciu oblastí, v rámci ktorých sa obyvatelia môžu priamo zapojiť do realizácie projektov alebo aktivít v meste.

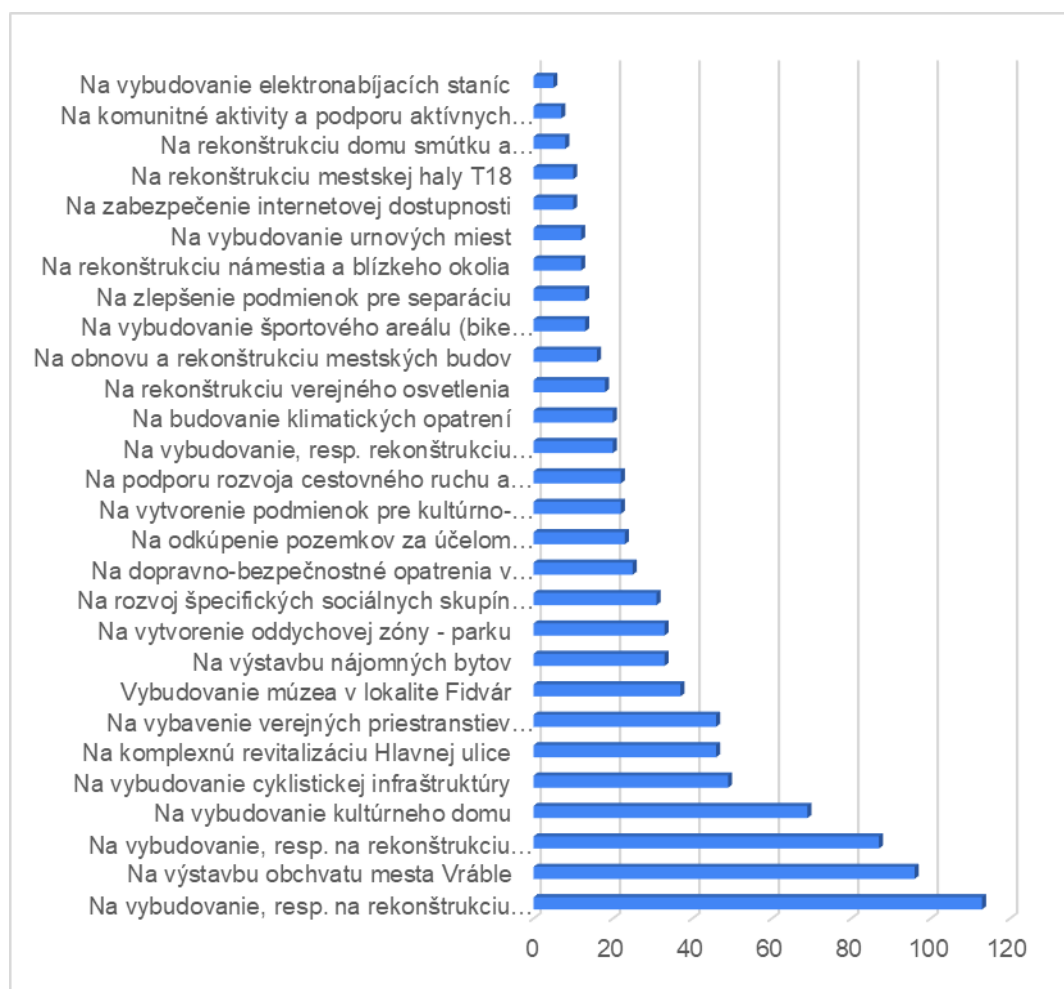
Najviac respondentov uviedlo, že sa vedia zapojiť do oblasti odpadového hospodárstva – separácia odpadov, obmedzenie tvorby odpadov a aktivity pre ochranu životného prostredia (pôda, voda, vzduch, fauna, flóra). Naopak oblasti, kde sa obyvatelia nevedia vôbec zapojiť, alebo nemajú predstavu, ako by to mohli urobiť je krajinná tvorba, architektúra či vytváranie rázu územia, čo je pochopiteľné, keďže toto je špecifická oblasť, ktorá si vyžaduje odborníkov. Ako ďalšie oblasti uviedli rozvoj sociálnych aktivít zameraných na špecifické skupiny obyvateľstva (nezamestnaní, osamelí, seniori, zdravotne postihnutí a pod.), či rozvoj kultúry. Z toho vyplýva, že je potrebné viac komunikovať a s obyvateľmi aj v tejto oblasti. Rozvoj sociálnych aktivít zameraných na špecifické skupiny obyvateľov zase napr. pravidelným nákupom, či ostrihanie kríkov v záhradke pre staršieho suseda, čo určite mnohí respondenti aj robia. Oblasť kultúry je vyslovene oblasť, kde samospráva maximálne môže vytvárať predpoklady pre realizáciu takýchto aktivít nielen pre jednotlivcov, či skupiny obyvateľov, ale aj pre združenia, ktoré pôsobia v meste. Jednou z možností je aj vytvorenie fondu na finančnú podporu rozvoja takýchto aktivít v meste, resp. vytvoriť, či zatriktívniť podmienky na ich realizáciu. Preto je také dôležité, aby plánovanie aj samotný rozvoj, prebiehali participatívnym spôsobom, a teda aby sa zapájali nielen predstavitelia samospráv, ale aj ďalší aktéri v území. Síce si to vyžaduje mnohokrát náročnejšiu komunikáciu, ale časom to prináša pozitívne výsledky.

Obrázok 31 Možnosti obyvateľov zapojiť sa do projektov mesta

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

S rozvojom súvisí aj jasné definovanie toho, čo chceme dosiahnuť, dokedy a s akými prostriedkami. K tomu slúži aj tento dokument, jeho strategická a implementačná časť. V rámci prieskumu respondenti podľa potrieb, ktoré v území pociťujú, stanovili priority pre jednotlivé aktivity. Najviac respondentov by využilo finančné prostriedky na vybudovanie, resp. na rekonštrukciu infraštruktúry – chodníky, chodník pre cyklistov a miestne komunikácie, čo bolo spomínané aj v predošlých odpovediach. Ďalej na výstavbu obchvatu mesta Vráble, na výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií a na vybudovanie kultúrneho domu. Ďalej by mali byť finančné prostriedky venované rozvoju cyklistickej infraštruktúry, na komplexnú revitalizáciu Hlavnej ulice, či na vybavenie verejných priestranstiev kamerovým systémom. Tieto témy respondenti vnímajú ako tie najpálčivejšie. Z ďalších návrhov to bolo najčastejšie vybudovanie plavárne/kúpaliska a zariadenia starostlivosti pre seniorov.

Obrázok 32 Možnosti využitia finančných prostriedkov pre rozvoj mesta

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Posledná oblasť dotazníka sa zaoberala budúcnosťou a predstavou o tom, kam by mala mesto smerovať. Sú to veľmi významné informácie pre ďalšie strategické nasmerovanie. Víziu, ktorú si respondenti zvolili, bude víziou mesta na obdobie rokov 2025-2031. Z ponúkaných vízií si až 61 % obyvateľov vybralo víziu: „**Mesto bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, s bohatým**

kultúrno-spoločenským a komunitným životom a aktívnymi obyvateľmi, bude centrom kultúry, športového vyžitia, pre široké okolie.“

Z konkrétnych vyjadrení ešte pridali respondenti:

- „Vráble by mali byť centrom medzi ZM, NR a LV“
- „Všetky 3 možnosti sú dôležité, nevidím dôvod ich nespojiť“.

Obrázok 33 Vízia mesta Vrāble

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

1.8 KLÚČOVÉ TRENDY VÝVOJA, AK BY SA STRATÉGIA PHRSR NEIMPLEMENTOVALA

Na rozvoj mesta Vrāble vplývajú nielen lokálne faktory rozvoja, ale aj globálne vývojové trendy, ktoré majú vplyv na život v meste. Výrazné zmeny v globálnej ekonomike vplyvom pandémie a vojnových konfliktov, dôsledky klimatických zmien, či legislatívne zmeny na národnej úrovni, majú vplyv aj na ďalší život a rozvoj mesta. Okrem týchto globálnych trendov pozorujeme aj ďalšie trendy, ktoré majú vplyv na ďalší rozvoj a v prípade nekoordinovaného rozvoj by mohli spôsobiť výrazné problémy.

Pod spoločensko-ekonomickými trendami možno identifikovať:

- Digitálne technológie prinášajú veľa možností podporujúcich rozvoj, ale tiež predstavujú hrozbu, či už z bezpečnostné hrozby (kybernetické útoky na rôzne inštitúcie) alebo aj psychické a sociálne problémy vyplývajúce z nekontrolovaného užívania technológií, najmä u detí a mládeže. Následky prinášajú zvýšené náklady s odstraňovaním negatívnych dôsledkov (ako sú závislosti; strata sociálnych a komunikačných schopností a tým pádom znížená schopnosť uplatniť sa na trhu práce; nárast psychických ochorení a depresii; nárast obezity z nedostatku pohybu a pod.).
- Orientácia na nové sektory a nové oblasti v ekonomike – tento trend poukazuje na to, že ekonomika sa v dlhodobom meradle bude v EÚ orientovať výraznejšie na robotizáciu vo výrobe, na rozvoj sektoru služieb, inovačné a kreatívne odvetvia. Firmy v priemyselnom parku sú orientované na automobilový priemysel, vidíme už aj

u niektorých týchto firiem orientáciu aj na výskum a vývoj, ktorá by mala byť ešte posilňovaná. Globálnym rizikom je odchod medzinárodných firiem v príp. nepriaznivých podmienok (drahá pracovná sila alebo jej nedostatok, legislatívne zmeny, zmeny vo vymáhateľnosti práva a pod.)

- Pokles počtu obyvateľov prihlásených na trvalý pobyt a nárast bytov pre rezidenčné bývanie môže viesť k zníženiu príjmov do rozpočtu mesta a tým pádom k zhoršeniu dostupnosti verejných služieb zabezpečovaných mestom, resp. nárast investičného dlhu v dôsledku neschopnosti investovať.
- Trendy v pracovnom prostredí – rozvoj práce z domu (home office) môže znamenať príležitosť pre príchod nových obyvateľov do mesta Vráble.
- Úpadok vinohradníctva a vinárstva v dôsledku straty podpory a neschopnosti konkurovať lacnejším vínam zo zahraničia, úpadok tohto sektora môže mať výrazný dopad na krajinotvorbu Vrábel
- Starnutie populácie vytvára tlak na dostupnosť kvalitných služieb, zvyšuje náklady spoločnosti na zdravotný, sociálny systém a znižuje kvalitu života obyvateľov v poproduktívnom veku. Je potrebné hľadať spôsoby a možnosti, aby populácia v poproduktívnom veku (ktorá je vďaka rozvinutému zdravotníckemu systému čoraz schopnejšia), bola čo najdlhší čas aktívna. Tým môže vytvárať ďalšie ekonomické hodnoty a znižovať svoju závislosť na sociálnom systéme.
- V prípade ukončenia spolupráce podnikateľov so strednými školami školy nebudú schopné vychovávať pracovnú silu pre trh práce, tým pádom sa zvyšuje hrozba buď odchodu mladých ľudí z regiónu, alebo zvyšovanie nezamestnanosti mladých ľudí.

Environmentálne trendy:

- Vplyv dopadov klimatických zmien: vnímame negatívny vývoj, ktorý sa prejavuje čoraz častejšími extrémnymi zmenami v počasi (návalové dažde, sucho, víchrice až uragány a pod.) – bez koordinovaných činností môžu tieto zmeny výrazne ovplyvniť ďalší vývoj (vysoké náklady spojené s odstraňovaním následkov extrémnych zmien, vysoké náklady na energiu v prípade vysokých teplôt), úpadok v tradičnom pestovaní (vinohrady, ovocné sady a pod.) či ohrozenie rastlínstva a plodín vplyvom extrémneho sucha a pod. Dopady je možné minimalizovať jednak správnymi preventívnymi postupmi a ďalej správnym krízovým manažovaním. Bez strategického riadenia a plánovania preventívnych opatrení a správania sa v krízových situáciách rastú aj škody.
- Odpadové hospodárstvo: rast tvorby odpadov, ktoré výrazne ovplyvňujú všetky zložky životného prostredia; trendy v znižovaní tvorby odpadu, ktorý nevieme ďalej spracovať; cirkulárna ekonomika, resp. zvyšujúci sa tlak na druhotné využívanie odpadov.
- V prípade neriešenia parkovania a systematizácie dopravy bude rásť problém s prehustením, kolónami, zvýši sa riziko nehôd a stretov.

Koordinovaným rozvojom bude mesto Vráble predchádzať týmto prevažne negatívnym dopadom.

1.9 IDENTIFIKÁCIA POTENCIÁLOV, VÝZIEV, LIMITOV A PROBLÉMOV

Na základe výsledkov analýzy, dotazníkového prieskumu boli identifikované potenciály, výzvy, limity a problémy, ktoré vychádzajú buď z mesta, regiónu alebo z vonkajších vplyvov. Každý z týchto prvkov je dôležitý pre stanovenie stratégie: potenciály vychádzajú z územia – ich identifikovaním je možné ich využiť pre ďalší rozvoj; výzvy sú potreby, na ktoré stratégia musí reagovať a navrhovať riešenia; problémy je nutné riešiť, inak sa budú

prehlbovať a limity sú obmedzenia rozvoja mikroregiónu – nastavením cieľov je možné tieto limity akceptovať, posúvať alebo minimalizovať.

Obrázok 34 Schéma identifikovaných potenciálov, výziev, problémov a limitov

	Vnútorne	Vonkajšie
potenciály	- etablovaný priemyselný park - vinárstvo, vinohradníctvo, poľnohospodárstvo - dobrá dopravná dostupnosť - vybudovaná sieť školských, zdravotníckych, sociálnych a komunitných zariadení - dobrá spolupráca mesta s podnikateľmi - dobrý stav väčšiny inžinierskych sietí - ľudský a sociálny kapitál - prírodný a kultúrny potenciál pre rozvoj CR	- regionálne centrum: spádová oblasť pre okolité obce z hľadiska zamestnania aj zabezpečovania verejných a komerčných služieb
výzvy, problémy	- systém parkovania, dopravná dostupnosť - rozvoj cyklo dopravy - kvalita chodníkov a komunikácií - zvýšenie počtu obyvateľov prihlásených na trvalý pobyt - nekoordinovaný územný rozvoj - bytová a domová otázka - klimatické zmeny a ich dopad (sucho, vysoké teploty, privalové dažde) - zvýšenie bezpečnosti na cestách - rozvíjať rôznorodý kultúrny život a rôzne možnosti pre šport, rekreáciu - dostupnosť a kvalita zdravotných a sociálnych služieb pre celú spádovú oblasť - rozvoj podnikania – diverzifikácia, výchova zamestnancov pre lokálne firmy - príjemné, dostupné a funkčné verejné priestory - rozvoj CR (archeologické nálezisko Fídvár, vinárstvo) - riešenie odpadového hospodárstva (čierne skládky a znižovanie tvorby odpadov) - zvyšovanie zainteresovanosti obyvateľov, tretieho sektora a podnikateľského sektora - zvyšovanie efektivity samosprávy v plnení kompetencií a komunikácii s obyvateľmi	- dopravná dostupnosť zo spádových obcí - zmeny v automobilového priemysle a schopnosť firiem reagovať na tieto nové výzvy - odchod mladých z regiónu - zmeny v legislatíve
limity	- možnosti získania finančných zdrojov pre realizáciu investičných aktivít - technologické limity - ľudské kapacity - nízka participácia obyvateľov - nízke povedomie a úroveň spoločenskej zodpovednosti a hrdosti na mesto a región	- nevysporiadané vlastnícke vzťahy a obmedzené vlastníctvo pozemkov a nehnuteľností mestom pre rozvojové aktivity a investície - možnosti externých zdrojov technologických, finančných

Zdroj: vlastné spracovanie

1.10 VÝSTUPY SWOT ANALÝZY PRE VOĽBU TYPU STRATÉGIE

SWOT analýza je jednoduchá a pritom výstižná, vyčerpávajúca a objektívna charakteristika silných a slabých stránok mesta z pohľadu poskytovaných sociálnych služieb a jej možných príležitostí a ohrození. Súčasne zahŕňa základné analytické poznatky o faktoroch, ktoré je možné využiť v prospech rozvoja sociálnych služieb v meste a faktoroch, ktorým je potrebné v navrhovanej rozvojovej stratégii čeliť, resp. ich eliminovať.

Samotná SWOT je skratkou 4 základných charakteristík týkajúcich sa hodnotenia vnútorného prostredia a vonkajšieho prostredia mesta:

- Silné stránky (S – STRENGTHS) predstavujú faktory, ktoré majú na rozvoj mesta pozitívny vplyv. Zahŕňajú komparatívne a konkurenčné výhody mesta pre rôzne typy rozvojových aktivít,
- Slabé stránky (W – WEAKNESS) predstavujú faktory, ktoré majú negatívny vplyv na jeho rozvoj a obmedzujú rozvojové aktivity,
- Príležitosti (O – OPPORTUNITIES) tvoria faktory, ktoré plynú prevažne z vonkajšieho prostredia a môžu rozvoj mesta ovplyvňovať pozitívne,
- Ohrozenia (T – THREATS) predstavujú faktory, ktoré negatívnym spôsobom ovplyvnia rozvoj mesta.

Tabuľka 46 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Prírodný potenciál • Centrum socio-ekonomického rozvoja v rámci Nitrianskeho kraja • Intenzívne využívaná poľnohospodárska krajina, rozvinuté vinohradníctvo a vinárstvo • Bohatá história • Archeologická lokalita Fidvár nadnárodného významu • Vinohradnícke a vinárske akcie • Dobrý geopotenciál v okolí Vrábel' • Teplá klimatická oblasť Ľudský a sociálny kapitál • Nárast počtu obyvateľov s vyšším vzdelaním • Existencia kultúrno-spoločenského kalendára a množstva kultúrno-spoločenských podujatí • Existencia kultúrno-spoločenskej infraštruktúry • Široká škála aktívnych kultúrno-spoločenských a športových združení • Vybudovaná športová infraštruktúra a zariadenie • Vybudovaná vzdelávacia, zdravotnícka, sociálna infraštruktúra • V školstve vytvorená dobrá spolupráca s firmami Ekonomický rozvoj • Jeden z najväčších priemyselných parkov s dlhoročnou históriou (zameraný najmä na automobilový sektor) • Firmy v parku zamerané aj na výskumno-vývojové aktivity • Rozvinutý poľnohospodársky a potravinársky sektor	Prírodný potenciál • Nevyužitá archeologická lokalita Fidvár • Nevyužívaný geopotenciál • Nevyužívaný potenciál alternatívnych zdrojov energie • Nedostatočná pripravenosť na klimatické zmeny Ľudský a sociálny kapitál • Klesajúci trend počtu obyvateľov prihlásených na trvalý pobyt • Vysoký počet obyvateľov neprihlásených na trvalý pobyt • Zlý stav niektorých kultúrnych budov a zariadení • Nevyhovujúci stav niektorých športovísk a zariadení • Malá variabilita kultúrno-spoločenských a športových podujatí • Nevyhovujúci stav niektorých školských, zdravotníckych, sociálnych zariadení • Nedostatok nájomných bytov Ekonomický rozvoj • Tlak na zabezpečenie služieb pre spádových zamestnancov firiem (preprava, parkovanie, obchod a pod.) • Slabo rozvinutý cestovný ruch Infraštruktúra • Zlý stav niektorých verejných budov a zariadení • Nevyhovujúci stav niektorých chodníkov a ciest

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

• Mesto Vráble je spádovou oblasťou pre obyvateľov z okolitých obcí, ktorí si tu zabezpečujú svoje potreby • Dobrá spolupráca medzi podnikateľmi a mestom • Rozvinuté vinárstvo Infraštruktúra • Existujúca sieť chodníkov, ciest, parkovacích miest • Vybudovaná kanalizačná, vodovodná sieť • Plynofikácia Existujúci systém odpadového hospodárstva	• Nedostatok bezpečnostných prvkov na cestách • Potreba zvýšenia bezpečnosti dopravy v blízkosti školských zariadení • Nedostatočne vybudovaná cyklosieť pre rozvoj cyklodopravy • V niektorých častiach chýbajúca kanalizačná sieť, resp. v nevyhovujúcom stave • Nevyhovujúci stav vodovodnej siete • Nedostatočné povedomie obyvateľov vo vzťahu k separácii odpadu
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
Prírodný potenciál • Vybudovanie náučného vinohradníckeho chodníka • Podpora lokálnych vinárskych produktov • Propagácia a vybudovanie zázemia pre CR v archeologickej lokalite Fidvár • Využitie geotermálnej energie • Zavádzanie opatrení na zmiernenie dôsledkov klimatických zmien • Revitalizácia niektorých zaujímavých miest • Starostlivosť o prírodný potenciál, o verejnú zeleň • Dobudovávanie zelených prvkov v urbanizovanom území • Ochladzovanie v meste (zelené strechy, dažďové záhrady) • Úprava námestia pre využitie aj v lete Ľudský a sociálny kapitál • Zvýšenie počtu obyvateľov prihlásených na trvalý pobyt • Rekonštrukcia / dobudovanie / modernizácia / vybudovanie nových priestorov a zariadení pre rozvoj kultúrno-spoločenského a športového života • Podpora rôznorodých aktivít a akcií rôznych mestských iniciatív a združení • Vytváranie nástrojov pre aktivizovanie obyvateľov, komunit a pre realizáciu ich aktivít • Podpora aktivít na budovanie lokálnopatriotizmu a príslušnosti k mestu Vráble • Modernizácia / rekonštrukcia / dobudovanie zariadení, budov a vybavenia pre poskytovanie edukačných, zdravotníckych, komunitných a sociálnych služieb s dôrazom na bezbariérovosť • Výstavba ďalších nájomných bytov • Podpora duálneho vzdelávania a rozširovanie spolupráce medzi mestom a firmami v tejto oblasti Ekonomický rozvoj • Podpora diverzifikácie činností firiem v parku • Budovanie spolupráce s firmami v rôznych oblastiach (aj sociálnych, vzdelávacích, prepravných, komunitných a pod.) • Rozvoj spolupráce so spádovými obcami • Sieťovanie malých a stredných firiem	• Znehodnotenie, resp. ohrozenie archeologickej lokality Fidvár • Znečistenie zložiek životného prostredia v dôsledku intenzívneho poľnohospodárstva • Zmena klimatických podmienok a ich dopad na hospodárstvo a na kvalitu života obyvateľov • Zhoršujúca sa dostupnosť služieb v dôsledku zvyšovania počtu obyvateľov bez trvalého pobytu v meste • Slabá participácia a nezáujem obyvateľov o mesto Vráble a slabá sociálna interakcia • Odchod firiem z regiónu vplyvom globálnych zmien na trhu automotive • Odchod obyvateľov v dôsledku nedostatočnej kvality a dostupnosti služieb Zmeny v legislatíve

• Vytváranie zázemia pre rozvoj malých a stredných firiem • Rozvoj cestovného ruchu so zameraním sa na vinárstvo, archeologické nálezisko, geotermálne rekreačné možnosti v regióne a ďalšie • Rozvoj lokálnych produktov, poskytovanie lokálnych služieb • Rekonštrukcia, starostlivosť o kultúrny a historický potenciál • Zavádzanie inovatívnych prvkov do správy mesta pre zvýšenie efektivity poskytovania služieb a pre priblíženie sa potrebám občanov Infraštruktúra • Oprava a rekonštrukcia niektorých chodníkov a ciest • Strategické plánovanie ďalšieho územného rozvoja • Výstavba obchvatu • Dobudovanie bezpečnostných prvkov • Riešenie parkovacej politiky, dobudovanie parkovacích miest • Rozvoj cyklotrás a súvisiacej infraštruktúry, ich napojenie na regionálne siete • Podpora elektromobility • Realizácia projektov pre zlepšenie dopravnej dostupnosti zo spádových obcí • Realizovanie aktivít na podporu znižovania množstva nevyseparovaného odpadu • Rekonštrukcia vodovodnej siete Zvyšovanie energetickej efektívnosti zavádzaním inovatívnych riešení	
---	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Výsledky SWOT analýzy potvrdzujú identifikované výzvy, limity a problémy vychádzajúce z analýzy zdrojov. Boli identifikované viaceré oblasti, ktoré sa týkajú jednak životného prostredia a krajiny ako takej, ďalej socio-ekonomické charakteristiky týkajúce sa jednak ekonomiky regiónu ako aj zabezpečenia sociálneho rozvoja, oblasti rozvoja cestovného ruchu a oblasti komunitných služieb a ďalej oblasti týkajúcej sa komunitného života a zabezpečovania kompetencií samospráv. Ďalšia problémová analýza bude postavená na využití silných stránok, riešení/odstraňovaní slabých stránok, napĺňaní príležitostí a minimalizácie rizík. Príležitosti vychádzajú z vnútorných potenciálov, ale aj z výziev a snažia sa reagovať aj na minimalizáciu rizík. Takto bude orientovaný aj strategický rámec.

1.11 VÝSTUP BENCHMARKINGU V KONTEXTE ŠIRŠIEHO ÚZEMIA

Na území Strategicko – plánovacieho regiónu Nitra bolo podľa Registra združení obcí k 1. septembru 2021 registrovaných 11 združení obcí. Hoci zo samotného registra združení obcí nie je zväčša zrejma oblasť ich činnosti (väčšina združení obcí uvádza ako oblasť činnosti len „iné združenie“), v Registri obcí uvádzajú ako oblasť činnosti najmä odpadové hospodárstvo, životné prostredie či rozvoj obce a regiónu.³⁴

- Nitrianske regionálne združenie obcí ZMOS

³⁴ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja strategicko - plánovacieho regiónu Nitra do roku 2030

- Ponitrianske združenie obcí pre separovaný zber a nakladanie s odpadmi
- Regionálne združenie miest a obcí – Požitavský región
- Regionálne združenie podzoborských obcí - Zoboralji Községek regionális Társulása
- Záujmové regionálne združenie miest a obcí Mochovce
- Združenie obcí - regionálne vzdelávacie centrum samosprávy v Nitre
- Združenie obcí MIKROREGIÓN "Podtríbečie - Drevenica"
- Združenie obcí mikroregiónu Veľké Zálužie-Lehota-Jarok-Báb-Rumanová
- Združenie obcí pre trvalo udržateľné nakladanie s komunálnymi odpadmi
- Združenie obcí za zdravšie Požitavie
- Združenie obcí ZOBOR

Ďalšou inštitucionalizovanou formou spolupráce sú verejno-súkromné partnerstvá – Miestne akčné skupiny. Z regionálneho hľadiska pôsobí v rámci Strategicko – plánovacieho regiónu Nitra niekoľko verejno-súkromných partnerstiev, ktoré majú štatút Miestnych akčných skupín (MAS) a prakticky je tak pokryté skoro celé územie. Mesto Vráble je členom takéhoto združenia. Miestna akčná skupina - Občianske združenie pre rozvoj mikroregiónu „Požitavie – Širočina“ pôsobí na území, ktoré sa nachádza v severovýchodnej časti Nitrianskeho kraja a zahŕňa celkovo 18 obcí a 1 mesto. Z toho 13 obcí sa nachádza v južnej časti okresu Zlaté Moravce, 4 obce a mesto Vráble sú z okresu Nitra a obec Kozárovce z okresu Levice. Menovite hovoríme o obciach: Čaradice, Červený Hrádok, Čierne Kľačany, Choča, Malé Vozokany, Nemčiňany, Nevidzany, Nová Ves nad Žitavou, Slepčany, Tajná, Tekovské Nemce, Tesárske Mlyňany, Veľké Vozokany, Vieska nad Žitavou, Volkovce, Čifáre, Telince, Kozárovce a mesto Vráble.

Špecifickou formou verejno-súkromného partnerstva sú regionálne rozvojové agentúry (RRA), ktorých hlavnou úlohou je aktivizácia hospodárskeho a sociálneho potenciálu územia v ktorom pôsobia, a to inštitucionálnym prepojením územnej samosprávy, podnikateľského sektora a tretieho sektora. Pozitívnym príkladom dobrej praxe môže byť Nitriansky samosprávny kraj, ktorý ako jeden z mála samosprávnych krajov správne uchopil úlohu a poslanie RRA a do prípravy územia na nové výzvy systematicky zapojil všetky RRA v kraji.³⁵

Ďalšou formou verejno-súkromného územného partnerstva sú oblastné organizácie cestovného ruchu. Na území Strategicko – plánovacieho regiónu Nitra funguje Nitrianska organizácia cestovného ruchu, v blízkosti fungujú ďalšie organizácie na podporu cestovného ruchu ako je Krajská organizácia cestovného ruchu Nitriansky kraj, Oblastná organizácia cestovného ruchu Tekov či Oblastná organizácia cestovného ruchu Region Gron. Z nadregionálneho hľadiska je územie regiónu prostredníctvom NSK súčasťou Euroregiónu Váh-Dunaj-Ipeľ.³⁶

Aj keď v súčasnosti existuje súbor benchmarkingových ukazovateľov pre vybrané oblasti (napr. školstvo, sociálne veci, verejné financie, doprava, komunálne služby a pod.), nie je ich možné použiť pri vzájomnom porovnávaní, nakoľko mikroregionálne združenia pôsobiace v území Nitrianskeho kraja nemajú k dispozícii súhrne informácie na základe ktorých by bolo možné zhodnotiť postavenie mesta Vráble vo vzťahu k ostatným mestám, združeniam, či mikroregionálnym združeniam v území. Do budúcnosti by bolo vhodné vytvoriť databázu vstupných údajov jednotlivých obcí, združení a mikroregionálnych združení, čím by

³⁵ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja strategicko - plánovacieho regiónu Nitra do roku 2030

³⁶ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja strategicko - plánovacieho regiónu Nitra do roku 2030

sa vytvoril priestor pre komparáciu na základe benchmarkingových ukazovateľov a tým by sa prispelo k neustálemu zvyšovaniu efektívnosti a kvality poskytovaných služieb pre obyvateľov.

Pozitívne príklady z praxe ukazujú často inovatívne a relatívne jednoduché riešenia, ktoré môžu byť aplikované na riešenie limitov a problémov, či výziev aj v meste Vráble. Napríklad v prípade riešenia problematiky statickej dopravy v meste Vráble je potrebné veľmi dôkladne zvážiť všetky aspekty parkovacej politiky – kedy a kde ju zaviesť, za akých podmienok. Tu môžu ako príklady slúžiť viaceré mestá ako Bratislava, či Trenčín, kde parkovaciú politiku zavádzali už dávnejšie a je možné vidieť dopady riešení. Takto sa môže mesto Vráble vyvarovať zlých rozhodnutí, ktoré by mali veľmi negatívny dopad (napr. zavádzať parkovacie reštrikcie predtým, ako budú vytvorené podmienky pre parkovanie či zlepšenia dostupnosť náhradných zdrojov, či už autobusov alebo bicyklov).

Napríklad v rámci aktivizovania obyvateľov to môže byť fond, ktorý by podporoval rôznorodé aktivity na podporu rozvoja komunitných, kultúrno-spoločenských aktivít, podnikateľských aktivít a iných, ktoré pomôžu rozvíjať mesto a budovať v nej dobré vzťahy, príkladom môže byť participatívny rozpočet, ktorý už mnohé mestá a obce zavádzajú do praxe.

Na Slovensku je úspešne rozvíjaný aj marketingový nástroj regionálneho značenia, ktorý pomáha propagovať slovenských lokálnych výrobcov a rozširuje im tak ich možnosti predaja. Zaujímavý je aj koncept Banskobystrického kraja, ktorý napr. vytvoril e-shop pre všetky regionálne značky kraja, čím ešte zvýšil možnosti pre podporu predaja. Iným príkladom môžu byť rôzne aplikácie, či spoločné riešenia zberu komunálneho odpadu, aké majú už v niektorých mestách. Miestni vinári sa môžu inšpirovať napr. Univerzitnými vínami, kde univerzita každý rok organizuje ochutnávku lokálnych vín a to víno, ktoré vyhrá, sa stane na rok „univerzitným vínom“ – univerzita ho propaguje na pracovných cestách, používa ho pri rôznych domácich akciách a pod. Pre rozvoj destinačného manažmentu je tu zase aplikácia, ktorá propaguje, sieťuje a spája rôznych aktérov cestovného ruchu, akú používajú viaceré miestne akčné skupiny (vytvorené prístupom Leader) – ako napr. MAS Vršatec či Strážovské vrchy. Ďalším príkladom dobrej praxe je napr. firma farmarik.sk, ktorá sa snaží okrem spoločného marketingu riešiť aj spoločnú logistiku, čím sa znižujú náklady a zvyšuje sa možnosť predaja.

Príkladom ako riešiť dopad klimatických zmien je mnoho, napr. v Žiari nad Hronom inštalovali zelené strechy na autobusové zastávky³⁷ alebo v Snine vybudovali dažďové záhrady pri materských školách³⁸. V prípade udržania rázu krajiny, či podpory spoločného rozvoja turizmu možno nájsť zaujímavý príklad prepojenia štátnej správy a regionálnej podpory napr. v Slovinsku. Škocjavska jaskyňa je v správe štátnej inštitúcie, ktorá z výberu vstupného každý rok určitú čiastku investuje naspäť do regiónu formou vyhlásenia výzvy na získanie finančného príspevku na konkrétnu činnosť, ktorá speje k udržaniu prostredia tohto regionálneho parku (napr. prispeje na výmenu škridiel na rodinných domoch, za dodržania urbanistického štýlu domov v tomto regióne).

³⁷ <https://myziar.sme.sk/c/23347167/na-autobusovych-pristreskoch-v-ziari-nad-hronom-pribudaju-zive-zelene-strechy.html>

³⁸ <https://www.snina.sk/udalosti/v-areali-styroch-materskych-skol-vyrastli-dazdove-zahrady-2994sk.html>

1.12 IDENTIFIKÁCIA DISPARÍT A FAKTOROV ROZVOJA

Medzi kľúčové disparity, ktoré možno vnímať ako kontrasty medzi rozvojovými potenciálmi a limitmi môžeme zaradiť:

- Nekoordinovaný vývoj dopravnej obslužnosti a parkovania (jednak dochádzka z okolitých obcí, ďalej aj doprava v rámci mesta), znížená bezpečnosť, chýbajúce zázemie pre iné spôsoby prepravy
- Nekoordinovaný rozvoj bytovej zástavby – rezidenčných bytov, na druhej strane nedostatok pozemkov pre IBV
- Neriešené dopady a nepredchádzanie dôsledkom klimatických zmien
- Problematika odpadového hospodárstva, kde na jednej strane rastie spotreba a tým pádom aj tvorba odpadov, na druhej strane sú limitované možnosti likvidácie odpadu a je predpoklad, že tento stav sa bude zhoršovať
- Nevyužitý potenciál pre rozvoj podnikania a CR
- Nedostatočné podmienky pre vzdelávanie, kultúru, šport, rekreáciu, sociálne a komunitné služby
- Disparity z pohľadu dostupnosti verejných služieb v rovnakej miere a kvalite pre obyvateľstvo, aby sa obyvatelia cítili bezpečne, mali dostupné základnú vybavenosť ako aj ostatné verejné a komunitné služby
- Pasivita obyvateľstva, slabá participácia.

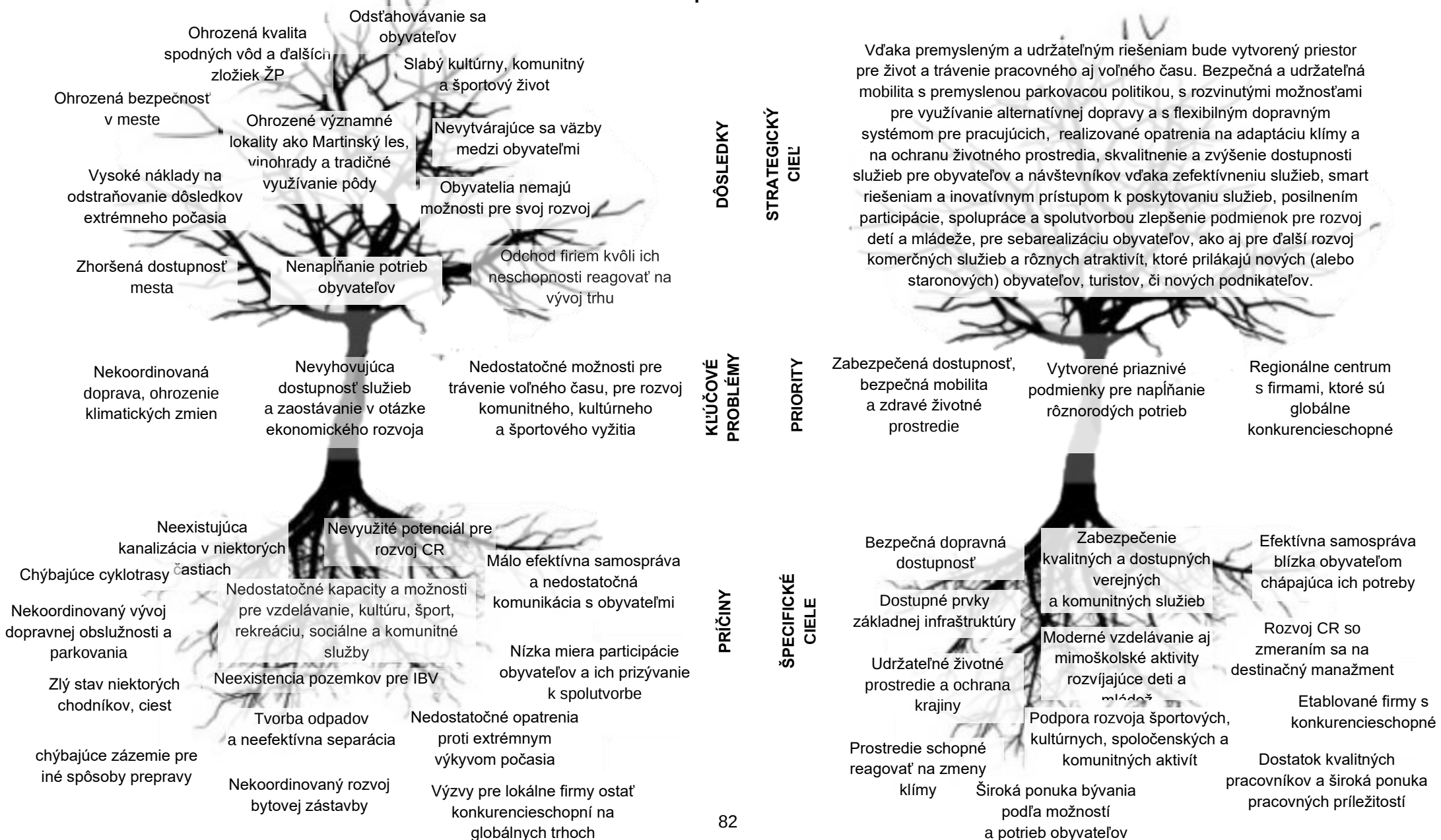
Faktory predstavujú to, o čo je možné sa oprieť pri stanovovaní cieľov rozvoja:

- Rozvinuté poľnohospodárstvo, vinohradníctvo a vinárstvo
- Vidiecky ráz krajiny so zachovávanými tradíciami
- Existencia priemyselného parku
- Dobrá spolupráca samosprávy a súkromného sektora
- Dostupnosť do významných pólov rozvoja s regionálnou, nadregionálnou, národnou a nadnárodnou pôsobnosťou

1.13 STROM VÝZIEV A PROBLÉMOV

Strom výziev a problémov predstavuje grafickú formu ujasnenia hierarchie výziev a problémov – je dôležité rozlíšiť, čo je príčinou problému a čo je jeho dôsledkom. Na základe takto utriedenej hierarchie je potom hľadať riešenia – odstránením príčin je možné vyriešiť problém a tak minimalizovať dôsledok. Týmto spôsobom je možné dosiahnuť želaný rozvoj. Pokiaľ nie sú správne stanovené hierarchické väzby, nemusí dôjsť k vyriešeniu problémov.

Obrázok 35 Strom problémov a cieľov mesta

2 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Rozvojová stratégia predstavuje rámec, v rámci ktorého bude mesto Vráble v najbližších rokoch postupovať. Bol stanovený na základe analýzy súčasného potenciálu, na výsledkoch dotazníkového prieskumu a výsledkov zo stretnutí s odbornými komisiami. Odráža potreby a očakávaný vývoj v tomto území v najbližšej dobe. Tento rámec je stanovený hierarchicky usporiadanými cieľmi; na vrchole je vízia, ktorá hovorí o predstave o meste s dlhodobého hľadiska (20 – 30 rokov). Víziu mesta Vráble si stanovili samotní obyvatelia v rámci dotazníkového prieskumu. Pre obdobie rokov 2025 – 2031 bol stanovený hlavný cieľ, ktorý vyplýva z analýzy problémov a cieľov. Pre naplnenie tohto strategického cieľa boli jednotlivé oblasti, v ktorých sa má intervenovať, rozdelené do 3 logických celkov – priorít. Následne sú v rámci týchto oblastí zadefinované konkrétne ciele a kroky, ktoré musia byť realizované v stanovenom období, aby sme dosiahli hlavný cieľ a priblížili sa k naplneniu vízie.

2.1 VÍZIA ROZVOJA A HLAVNÝ CIEĽ

Vízia

Vráble sú mesto, ktoré ponúka v nadväznosti na dostatok pracovných príležitostí aj dostupné bývanie a kvalitné služby pre všetkých obyvateľiek a obyvateľov, ktorí sa rozhodli usadiť sa na brehu rieky Žitava.

Je to mesto s bohatým kultúrno-spoločenským a komunitným životom s cieľom aktívne zapájať verejnosť do procesov rozhodovania a vytvárať regionálne centrum s kvalitnými verejnými priestormi pre široké okolie založené na udržateľných riešeniach v súlade s adaptáciou na klimatické zmeny.

Je to mesto, ktoré rozvíja svoj turizmus založený na storočiami tvorenej tradícii vinohradníctva a vinárstva a svojej bohatej histórie plynúcej z náleziska Fidvár, ktoré má unikátne ba priam svetové parametre.

Hlavný cieľ

Mesto Vráble je v roku 2031 zdravým, ekonomickým centrom regiónu, ktoré úspešne zvláda nové výzvy v priemyselnom sektore s cieľom stabilizácie počtu pracovných miest, vytvára nové možnosti pre budovanie dostupného bývania pre všetky generácie občanov a poskytuje kvalitu služieb vo všetkých oblastiach života v meste.

Vráble sú mesto, ktoré na základe svojej ekonomickej stability dokáže vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj komún, rozmanitej kultúry a dostupné možnosti pre pohyb, rekreáciu a zdravý životný štýl. Aktívna participácia verejnosti pri správe vecí verejných vytvára žičlivú atmosféru pre zavádzanie nevyhnutných udržateľných a inovatívnych riešení v oblasti mobility, životného prostredia a správy mesta.

Zároveň sú Vráble mesto solidárne a inkluzívne, ktoré si uvedomuje krehkosť pomerov v spoločnosti a vytvára podmienky pre zabezpečenie poskytovania sociálnych potrieb pre najzraniteľnejšie skupiny obyvateľiek a obyvateľov mesta.

Kľúčovým aspektom kvality života v meste sú verejné priestory, ktoré prechádzajú zmenou a uplatňujú sa udržateľné riešenia s adaptáciou na klimatické zmeny. Cestovný ruch mesta je postavený na vinohradníctve, vinárstve a lokalite Fidvár, ktorá ponúka nevyčerpatelný zdroj poznania o živote pri brehu rieky Žitava pred tisícročiami.

2.2 ŠTRUKTÚRA PRIORÍT A ICH VÄZBY

Nastavenie celého strategického rámca berie do úvahy výsledky analýzy potenciálu, limitov či problémov v regióne, globálne trendy a vývoj, ktorý je ovplyvňovaný vonkajšími vplyvmi. Tento rámec vyjadruje nielen to, na čo sa budú ďalšie aktivity orientovať (stanovenie priorít), ale vyjadruje aj spôsob, akým sa bude na tieto aktivity nazerať, aby sme mohli dosiahnuť želaný rozvoj. Mesto Vráble je spádovým územím, je regionálnym centrom, čo má vplyv aj na ďalší rozvoj. Okrem obyvateľov mesta, ktorí v meste žijú a majú trvalý pobyt, mesto zabezpečuje dostupnosť služieb, zamestnania aj pre omnoho širšiu základňu. Pre mesto to vytvára nové podnety a výzvy pre rozvoj s limitovanými zdrojmi. Na základe týchto faktorov je stratégia rozdelená do 3 oblastí: **Zdravé, bezpečné a inkluzívne mesto** – ktoré v sebe zahŕňa zázemie pre život (dostupnosť a celkové životné prostredie); **Rozumné a solidárne mesto pre život** – samotný život v meste tvorený ľuďmi a ich aktivitami, potrebami, očakávaniami a pod.; a **Inovatívne mesto spolupráce** – ktorá sa zameriava na ekonomickú samostatnosť, rozvoj spolupráce so súkromným sektorom či postavenie Vrábel ako ekonomického centra regiónu. Pri napĺňaní hlavného cieľa rozvoja mesta Vráble budú dôležitými princípmi KOORDINOVANOSŤ, UDRŽATEĽNOSŤ, SPOLUPRÁCA a PARTICIPATÍVNOSŤ.

2.2.1 PRIORITA 1 Zdravé, bezpečné a inkluzívne mesto

Mesto Vráble bude mestom s koordinovaným systémom dopravy, ktorý umožňuje obyvateľom, dochádzajúcim aj návštevníkom DOSTUPNOSŤ K SVOJIM POTREBÁM (či už je to dochádzka do zamestnania, do škôl, za službami, alebo pamiatkami), pričom bude uprednostňovať také riešenia, ktoré znížia zaťaženie životného prostredia (napr. alternatívnymi spôsobmi dopravy nahrádzajúce autá – kyvadlová doprava menšími autobusmi, bicykle, kolobežky), odbremení centrum mesta a urobí MOBILITU V MESTE BEZPEČNOU. Zároveň to bude mesto ZDRAVÉ, ktoré chráni prírodné zložky a rozumne ich využíva. Vytvára zdravé prostredie, ktoré reflektuje klimatické zmeny a potreby energetických úspor a snaží sa o zníženie zaťaženia prostredia odpadom, ktorý už nebude možné znovu využiť.

2.2.2 PRIORITA 2 Rozumné a solidárne mesto pre život

Mesto Vráble je mestom pre život, ktoré VYTVÁRA PRIAZNIVÉ PODMIENKY svojim obyvateľom, podnikateľom, inštitúciám či návštevníkom PRE NAPŔŤANIE RÔZNORODÝCH POTRIEB. Obyvatelia, či rôzni aktéri, sa identifikujú s mestom, sú aktívni a spoločensky zodpovední. Samospráva efektívne a inovatívne spravuje veci verejné a je blízko svojim obyvateľom, firmám a inštitúciám v území. Vďaka intervenciám v oblasti základnej vybavenosti a zvyšovania dostupnosti bývania, skrášľovania verejných priestranstiev budú mať obyvatelia zabezpečené základné potreby bývania. Zároveň budú realizované projekty a aktivity, ktoré zvýšia kvalitu a dostupnosť rôznorodých služieb šitých na mieru potrieb obyvateľov. Zavádzaním nových technológií sa samospráva priblíži k svojim obyvateľom a zvyšovaním participácie a prizývaním k spolupráci vytvorí mesto Vráble podmienky pre bohatý kultúrny, spoločenský, komunitný a športový život.

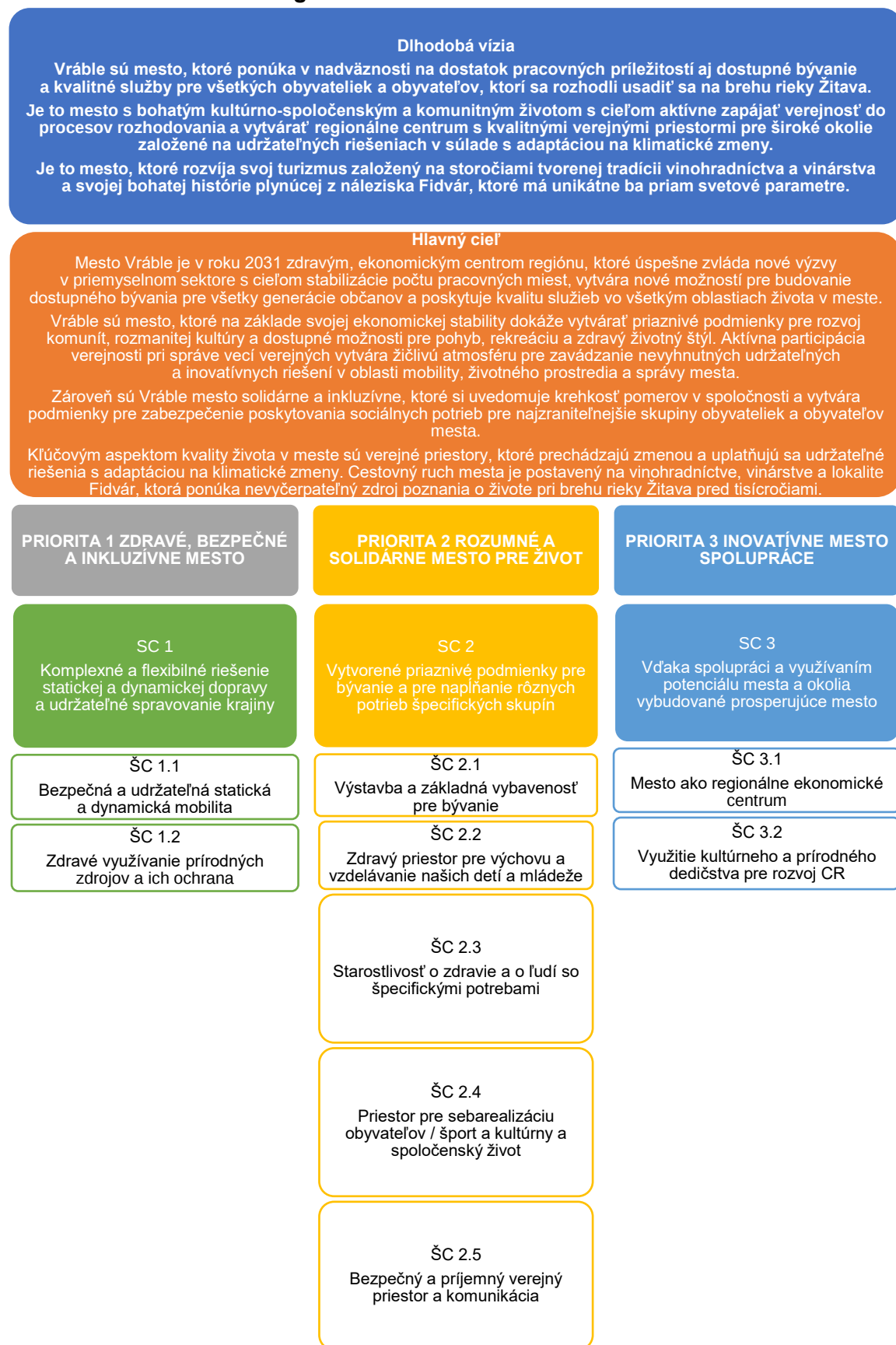
2.2.3 PRIORITA 3 Inovatívne mesto spolupráce

Mesto Vráble pokračuje v prehľbovaní spolupráce s firmami, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou mesta a ich prosperita znamená aj prosperitu mesta. Mesto aktívne napomáha v sieťovaní, vo vytváraní podmienok pre rozvoj nových, inovatívnych či kreatívnych aktivít, pre rozvoj nových aj súčasných podnikateľských subjektov, aby mohli byť GLOBÁLNE

KONKURENCIESCHOPNÍ. Zároveň využíva svoj potenciál, a potenciál celého regiónu, pre vytváranie produktov, služieb a aktivít, ktoré priťahujú návštevníkov zo širokého okolia. Mesto Vráble bude hľadať a podporovať nové prieniky spolupráce vzhľadom na vývoj trhu a spoločnosti aj v oblasti vzdelávania, vývoja a výskumu, v oblasti podpory nových start-upov, spin-off firiem a kreatívneho podhubia, ktoré zabezpečia kontinuálny rozvoj nielen firiem, ale ľudských zdrojov a sociálneho kapitálu, z čoho bude profitovať celé mesto aj širší región. Vďaka prírodnému a kultúrnemu dedičstvu bude mesto rozvíjať aj ďalšie oblasti, akými je cestovný ruch, zameraný na vinohradníctvo a vinárstvo, históriu, kongresový cestovný ruch.

2.3 STRATEGICKÝ RÁMEC

Obrázok 36 Schéma strategického rámca

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3.1 Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR

PRIORITA 1 : Zdravé, bezpečné a inkluzívne mesto

STRATEGICKÝ CIEĽ 1 Komplexné a flexibilné riešenie statickej a dynamickej dopravy a udržateľné spravovanie krajiny.

Mesto Vráble ako ekonomické centrum sa potýka s výzvami týkajúcimi sa mobility a dopravy – či už statickej alebo dynamickej. Bude nutné vypracovať komplexný plán, ktorý bude riešiť tak súčasné potreby ako aj výzvy budúceho vývoja. Bude hľadať alternatívy a inovačné spôsoby s ohľadom na udržateľnosť, efektívnosť a flexibilitu. Okrem toho bude potrebné realizovať opatrenia, ktoré budú reagovať na súčasné výzvy v energetike, adaptácii na klimatické zmeny či na odpadové hospodárstvo.

Špecifický cieľ 1.1 Bezpečná a udržateľná statická a dynamická mobilita

Tento cieľ v sebe zahŕňa širokú škálu aktivít v rôznych oblastiach

- **Statická doprava:** rozpracovanie a zavedenie parkovacej politiky – v spolupráci so všetkými zainteresovanými skupinami pripraviť komplexný systém, vytvoriť podmienky pre zavedenie parkovacej politiky a správne odkomunikovať so širokou verejnosťou
- **Riešenie bezpečnej dopravy:** zahŕňa vypracovanie štúdie na zabezpečenie bezpečnej dostupnosti pre pracujúcich do práce, odklonenie prehustenej dopravy z centra mesta, úprava a odľahčenie mobility na kľúčových miestach (školy, zdravotnícke a sociálne zariadenia a pod.), úprava autobusových zastávok,
- **Rekonštrukcie, dostavby miestnych komunikácií, lávok a chodníkov:** v prvom rade bude vypracovaný Manuál pre rekonštrukcie. Všetky rekonštrukcie budú plánované s ohľadom na udržateľnosť a na adaptáciu na zmeny klímy, do projektov bude zahrnutá aj úprava okolia podľa potreby
- **Cyklo-infraštruktúra:** projekty zamerané na vybudovanie, rekonštrukciu, modernizáciu a napojenie cyklotrás, ktoré budú slúžiť na presuny, pracovnú dochádzku, dochádzku za službami. Niektoré zase budú zamerané skôr na podporu rozvoja CR.

Jednotlivé aktivity budú vždy realizované s ohľadom na využitie takých postupov a technológií, ktoré prispievajú k zmierňovaniu dopadov klimatickej zmeny a k udržateľnému rozvoju.

Doba realizácie	2025-2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva
	spolupracujúci partneri:	Podnikateľský sektor, zodpovedné inštitúcie, NSK
Cieľová skupina	obyvatelia, dochádzajúci zamestnanci, návštevníci, podnikatelia, inštitúcie v území	
Očakávaný dopad	V území bude zavedená komplexná parkovacia politika, flexibilné prepravné systémy, vytvorené podmienky pre alternatívne spôsoby dopravy, dobrý stav dopravnej infraštruktúry s ohľadom na udržateľné riešenia.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
Mobilita má významný dopad na všetky oblasti, pri hľadaní riešení sa bude hľadiť aj na potreby:		

ŠC 1.2: opatrenia zamerané na adaptáciu klímy (napr. priepustne povrchy, opatrenia na zadržiavanie vody v krajine a protipovodňové opatrenia a pod.), na spravovanie verejných priestranstiev,
ŠC 2.1: plánovanie výstavby a rekonštrukcií či dostavby a modernizácie sietí technickej infraštruktúry,
ŠC 2.2: rozvoj mobility bude prebiehať aj s prepojením na potreby bezpečnej dopravy či alternatívnych spôsobov prepravy detí a mládeže
ŠC 3.1: všetky rozhodnutia v oblasti plánovania riešenia statickej a dynamickej dopravy musia prebiehať v úzkej spolupráci s potrebami firiem z priemyselného parku, ako aj prevádzkovateľov komerčných služieb či ďalších firiem
ŠC 3.2: niektoré projekty sa týkajú priamo dostupnosti k vinohradom a vinárom

Špecifický cieľ 1.2 Zdravé využívanie prírodných zdrojov a ich ochrana

Jedným zo základných princípov je UDRŽATEĽNOSŤ, ktorá sa týka jednak takých postupov, ktoré chránia životné prostredie a šetria neobnoviteľné zdroje, ale tiež sa pod týmto princípom myslí implementácia takých riešení, ktoré majú dlhodobý a synergický efekt. ŠC sa zameriava na vzdelávanie a osvetu v oblasti ochrany zložiek životného prostredia a na 3 oblasti, ktorých sa týka zdravé využívanie prírodných zdrojov a ich ochrana:

- **Adaptácia na zmenu klímy:** posledné desaťročie je v oblasti klímy plné zmien, ktoré spôsobujú čoraz viac negatívnych dopadov; zvýšených nákladov na odstraňovanie dôsledkov, či nenávratné straty v poľnohospodárstve. Projekty sa zamerajú protipovodňové opatrenia, vodozadržné a protierózne opatrenia, podporu lokálnej biodiverzity, znižovanie uhlíkovej stopy
- **Energetický manažment:** v prvom rade bude vytvorená energetická koncepcia spolu so stratégiou využitia alternatívnych zdrojov, a ďalej sa projekty zamerajú na zvyšovanie energetickej efektívnosti a tiež na využitie alternatívnych zdrojov energie
- **Odpadové hospodárstvo:** problematika odpadov je témou, ktorá má výrazný vplyv jednak na životné prostredie, ale aj na komfort obyvateľov. Manažment odpadového hospodárstva je v meste Vráble nastavený a zavedený, ďalej je potrebné zavádzať inovatívne, smart riešenia a zavádzať nové moderné technológie, ktoré budú viesť k znižovaniu množstva odpadu, ktorý nie je možné ďalej spracovať.

Doba realizácie	2025 – 2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	samospráva
	spolupracujúci partneri:	Zainteresované inštitúcie v území
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci, podnikatelia, inštitúcie, fauna a flóra	
Očakávaný dopad	Preventívnymi opatreniami dosiahnuť bezpečnosť a adaptáciu na zmenu klímy, zdravé prostredie.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC 1.1: projekty dopravnej infraštruktúry vo významnej miere ovplyvňujú zadržiavanie vody v krajine, preto budú pri realizáciách sledovaný aj aspekt udržateľnosti		
ŠC 2.3 a 2.4: zníženie energetickej náročnosti niektorých budov bude vplývať aj na skvalitnenie dostupnosti služieb riešených v týchto cieľoch		
ŠC 2.5: projekty sú prepojené s verejnými priestranstvami, budovami, zelenou infraštruktúrou. Pri týchto realizáciách bude prihliadané na zdravé využívanie prírodných zdrojov a ich ochranu		

PRIORITA 2 Rozumné a solidárne mesto pre život

STRATEGICKÝ CIEĽ 2 Vytvorené priaznivé podmienky pre bývanie a pre napĺňanie rôznych potrieb špecifických skupín

Druhá priorita smeruje k tomu, aby mesto vytváralo dobré podmienky pre bývanie, ako aj podmienky pre napĺňanie svojich základných potrieb a možnosti pre sebarealizáciu. Zahŕňa oblasti, ktoré obyvateľ, návštevník alebo firma či iná inštitúcia, vníma ako kľúčové pre zabezpečenie dobrého života.

Špecifický cieľ 2.1 Výstavba a základná vybavenosť pre bývanie

Medzi základné potreby ľudí patrí pocit bezpečia a istoty v oblasti bývania. Tento cieľ sa zameriava na zabezpečenie bývania s dobrým kvalitatívnym štandardom a s dostupnosťou ku všetkým potrebným sieťam, ako aj vytvárať rôznorodé možnosti pre bývanie podľa predstáv a možností obyvateľov. Cieľ zahŕňa:

- **Dobudovanie či rekonštrukciu sieťovej infraštruktúry:** dobudovanie, resp. rekonštrukcia či modernizácia sietí ako voda, kanalizácia, plyn, telekomunikácie a pod.,
- **Výstavbu bytov a IBV:** zabezpečenie ponuky bývania podľa rôznych potrieb obyvateľov, či už je to vytvorenie podmienok pre IBV, alebo výstavba bytov, alebo vytvárania sociálnych bytov

Doba realizácie	2025 – 2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva
	spolupracujúci partneri:	Zainteresované inštitúcie, obyvatelia, zájemci o bývanie, sociálni partneri
Cieľová skupina	Obyvatelia, záujemci o bývanie, podniky	
Očakávaný dopad	Dobudovaná kvalitná sieť základnej vybavenosti a vytvorené možnosti pre bývanie pre rôzne skupiny ľudí.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC 1.1: pri plánovaní cestnej infraštruktúry, statickej a dynamickej dopravy sa musí rátať aj s aktivitami v tejto oblasti, preto plánovanie investícií bude premyslené a koncepčné		
ŠC 1.2: investície do kanalizačných sietí majú priamo súvisia s ochranou vody ako zložky životného prostredia		
ŠC 2.3: v oblasti výstavby bytov budú realizované aj aktivity, vďaka ktorým vzniknú aj sociálne byty, či nájomné byty pre špecifické skupiny, ktoré sú znevýhodnené		

Špecifický cieľ 2.2 Zdravý priestor pre výchovu a vzdelávanie našich detí a mládeže

Tento cieľ sa sústreďí na všetky aktivity súvisiace so špecifickou skupinou detí a mládeže, na školské aj mimoškolské aktivity. Mesto Vráble má vybudovanú komplexnú infraštruktúru, avšak viaceré zo zariadení si vyžadujú investície, aby dokázali poskytovať naďalej dobré zázemie pre výchovu a vzdelávanie. Na tieto projekty sa zameriava oblasť **Vzdelávacie a výchovné zariadenia a ich zázemie**. Druhou oblasťou, ktorú sa špecifický cieľ zameriava je samotný **výchovný a vzdelávací proces**; na zefektívnenie, modernizáciu vzdelávania vzhľadom na súčasné potreby regiónu, na mimoškolské aktivity.

Doba realizácie	2025 – 2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva
	spolupracujúci partneri:	Školské a mimoškolské zariadenia, firmy

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Cieľová skupina	Deti, mládež, rodičia
Očakávaný dopad	Vytvorené podmienky pre rozvoj detí a mládeže, ktoré budú pripravené na súčasné výzvy trhu práce, vďaka zabezpečeným podmienkam a modernému vzdelávaniu.
Väzba na ostatné ciele PHRSR	
ŠC 2.3: debarierizáciou sa prispeje k zlepšeniu dostupnosti služieb aj pre ľudí so špecifickými potrebami ŠC 2.4: ŠC je prepojený na vytvorenie priestoru, ktorý bude komunitným centrom zameraným na aktivity pre mládež, ale tiež to bude miesto pre alternatívnu kultúru ŠC 3.1: v spolupráci s firmami z regiónu budú modernizované učebné programy, rozvíjané bude tiež duálne vzdelávanie	

Špecifický cieľ 2.3 Starostlivosť o zdravie a o ľudí so špecifickými potrebami

Mesto Vráble je spádovou oblasťou aj pre iné obce, a sídlom viacerých inštitúcií. Tento cieľ sa zameriava na oblasti:

- **Skvalitnenia dostupnosti sociálnych a komunitných služieb:** cieľom bude vytvoriť zázemie v zariadeniach ako aj skvalitniť samotné služby, aby sa zlepšila dostupnosť služieb aj ľuďom so špecifickými potrebami
- **Skvalitnenia dostupnosti zdravotníckych služieb:** intervencie sa budú týkať zázemia a dostupnosti zdravotníckych služieb pre široké okolie

Doba realizácie	2025 – 2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva
	spolupracujúci partneri:	Zodpovedné inštitúcie, tretí sektor
Cieľová skupina	Ľudia so špecifickými potrebami, obyvatelia mesta, obyvatelia zo spádových oblastí	
Očakávaný dopad	Ľudia so špecifickými potrebami budú mať dostupné služby šité na mieru podľa ich potrieb, zdravotná starostlivosť bude v meste Vráble zabezpečená fungujúcim a dostupným spôsobom nielen pre obyvateľov mesta, ale aj pre klientov zo spádových oblastí.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC 1.2: pri výstavbe, rekonštrukciách budú realizované udržateľné postupy		
ŠC 2.1: v oblasti výstavby aktivity budú zamerané aj na zabezpečenie sociálneho bývania		
ŠC 2.4: v prípade projektu „podpory aktivít zdravotne znevýhodnených športovcov“ ide o iniciatívu, ktorá prispeje aj k rozvoju športu; projekt „podpory dobrovoľníctva a spolupráce s občianskymi združeniami“ má vplyv aj na rozvoj kultúry a športu		
ŠC 3.2: v prípade projektu „Nákup elektromobilov pre potreby zabezpečenia rôznych druhov služieb v meste vrátane cestovného ruchu“ ide o integrovanú aktivitu, kde výsledok bude využiteľný pre viaceré skupiny a napomôže aj k rozvoju CR		

Špecifický cieľ 2.4. Priestor pre seberealizáciu obyvateľov / rekreáciu a šport a kultúrny a spoločenský život

Aby obyvatelia v meste Vráble mali dobrú kvalitu života, je potrebné okrem základných potrieb a istôt zabezpečiť aj širokú škálu možností pre seberealizáciu. Tento cieľ sa bude zameriavať najmä na podporu rozvoja športu, kultúry a komunit. V rámci cieľa je prvoradým princípom PARTICIPÁCIA a SPOLUTVORBA, či co-creation. Samospráva sama o sebe nemá dostatok kapacít (ľudských, odborných, finančných) na vytváranie možností pre seberealizáciu. Vie však poskytnúť priestor a koordinovať rôzne subjekty, ktorí budú tvoriť

športové, kultúrne, spoločenské, komunitné aktivity a iniciatívy. Tento prístup je udržateľný a buduje v obyvateľoch jednak spoluzodpovednosti, ako aj spolupatričnosti. Ďalej vytvára priestor na stretávanie sa a sieťovanie. Špecifický cieľ bude zameraný na 2 oblasti:

- **Rozvoj kultúry, komunit:** zabezpečenie zázemia a samotné aktivity
- **Rozvoj športu:** zabezpečenie zázemia a samotné aktivity

Doba realizácie	2025 – 2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	samospráva
	spolupracujúci partneri:	Tretí sektor, iniciatívy, obyvatelia
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci	
Očakávaný dopad	V meste Vráble bude rozvinutý rôznorodý šport, kultúra, budú vytvorené možnosti pre rôzne druhy aktivít. Obyvatelia budú aktívne zapojení nielen do plánovania, ale do samotnej realizácie.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
Princíp PARTICIPÁCIE bude využívaný vo všetkých ostatných cieľoch.		
ŠC 1.2: projekty týkajúce sa rekonštrukcie priestorov budú realizované s ohľadom na energetickú efektívnosť		
ŠC 2.2: výsledky projektov budú využívať aj deti a mládež, tieto aktivity budú vytvárať príležitosti pre zmysluplné trávenie voľného času aj tejto skupiny obyvateľov, a napomôžu k rozvoju tejto skupiny, k utužovaniu vzťahov		
ŠC 2.5: viaceré z plánovaných projektov prispievajú aj ku krajšiemu prostrediu, vzhľadu a využiteľnosti verejných priestranstiev a celkovo k vzhľadu mesta Vráble		
ŠC 3.1: kultúrne, komunitné a športové aktivity sú založené aj na viaczdrojovom financovaní, ktoré napomáha nezávislosti a udržateľnosti aktivít. Podnikatelia často podporujú práve tieto činnosti a iniciatívy, preto tento cieľ bude prispievať aj k napĺňaniu ŠC 3.1		
ŠC 3.2: kultúrne, komunitné a športové aktivity vytvárajú spolu kultúrny potenciál pre rozvoj CR, lákajú a privádzajú turistov a návštevníkov		

Špecifický cieľ 2.5. Bezpečný a príjemný verejný priestor a komunikácia

Samospráva vykonáva mnohé kompetencie a zodpovedá za celkový koordinovaný rozvoj, pretože jednotlivé oblasti sa prelínajú a vytvárajú synergické efekty, alebo sa naopak môžu navzájom negovať, či vyvolávať negatívne dopady. Preto je veľmi dôležitý princíp KOORDINOVANOSTI. V tomto prípade je potrebné, aby mesto ako nositeľ rozvoja koordinoval rôzne aktivity, ale s dôrazom na zapojenie všetkých zainteresovaných aktérov.

Bezpečný a príjemný verejný priestor prispieva k celkovej kvalite života obyvateľov a zároveň zlepšovanie spôsobu komunikácie samosprávy s obyvateľmi, podnikateľmi prinesie viaceré pozitívne efekty: zvýši sa dostupnosť obyvateľov k službám a ich spokojnosť so zabezpečovanými službami, upevnia sa vzťahy obyvateľov k samospráve a mestu Vráble, zefektívnia sa a zjednodušia viaceré administratívne postupy, podporí sa rozvoj firiem, obyvateľov, návštevníkov. Tento cieľ je napĺňaný intervenciami vo viacerých oblastiach:

- **Bezpečnosť na uliciach:** bezpečnosť bude zabezpečená rozšírením kamerových systémov a osvetlením
- **Zelená infraštruktúra a verejné priestranstvá:** verejné priestranstvá budú poskytovať viaceré synergické efekty; miesto stretávania sa, kultúrnych, komunitných, športových aktivít, krajínovtorba, adaptácia na klimatické zmeny
- **Investície do verejných budov:** ku krajínovtorbe a spríjemnenia vzhľadu mesta prispievajú aj investície do verejných budov
- **Inovatívne spravovanie vecí verejných:** samospráva bude zavádzať inteligentné, smart riešenia do viacerých oblastí, pre zjednodušenie a zefektívnenie administratívy,

pre priblíženie sa k občanom a lepšiu identifikáciu ich potrieb. Budú sa implementovať inovatívne postupy, ktoré pomôžu pri zbere dát, vyhodnocovaní, rozhodovaní, implementácii.

Doba realizácie	2025 – 2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	samospráva
	spolupracujúci partneri:	Dotknuté inštitúcie, experti v oblastiach krajinotvorby, smart riešení, inovatívnych riešení v rôznych oblastiach
Cieľová skupina	Samospráva, podnikatelia, obyvatelia, návštevníci	
Očakávaný dopad	Bezpečnosť na uliciach, príjemný vzhľad mesta prinášajúci variabilný spôsob užívania verejného priestoru ľuďmi. Samospráva bude bližšie k občanom a k ich potrebám a zefektívnia sa a zlepšia procesy na rôznych úrovniach.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
Výsledok ŠC je kľúčovým pre všetky ďalšie ciele, hlavne čo sa týka zavádzania inovatívnych riešení do rôznych oblastí administratívy. ŠC 1.1: viaceré úpravy verejných priestranstiev sa budú realizovať v blízkosti dopravnej infraštruktúry, preto sú viaceré projekty prepojené, integrované ŠC 1.2: zelená infraštruktúra prispeje k lepšej adaptácii na zmenu klímy ŠC 2.3: niektoré projekty revitalizácie umožnia skvalitniť priestor pre trávenie voľného času Vrábľanov. ŠC 2.2: projekt „Zriadiť poradný orgán primátora/MsZ, ktorý bude presadzovať záujmy mladých ľudí v meste Vráble“ priamo prispieva k rozvoju mládeže Projekt „Pokrytie verejne dostupných miest komunitného života wifi vrátane zdravotných a vzdelávacích inštitúcií“ prispeje aj k napĺňaniu ŠC 2.2 a 2.3.		

PRIORITA 3 INOVATÍVNE MESTO SPOLUPRÁCE

Strategický cieľ 3 Vďaka spolupráci a využívaním potenciálu mesta a okolia vybudované prosperujúce mesto

Vďaka najstaršiemu priemyselnému parku je v meste Vráble silno rozvinutá SPOLUPRÁCA s podnikateľmi a firmami. Zohrávajú aj dôležitú rolu pri plánovaní územného rozvoja ako aj rozvoja služieb. Mesto Vráble je vďaka svojmu postaveniu regionálnym ekonomickým centrom a nesie zodpovednosť a má výrazný vplyv aj na rozvoj okolitých spádových obcí.

Špecifický cieľ 3.1 Mesto ako regionálne ekonomické centrum

Mesto Vráble sa bude rozvíjať vo veľmi úzkom vzťahu s firmami, ktoré sú etablované v priemyselnom parku aj mimo neho. Ich úspech alebo neúspech na globálnych trhoch má silný vplyv aj na ďalší rozvoj mesta. Zároveň mesto svojimi rozhodnutiami má vplyv na prevádzku a fungovanie firiem. Regionálnym ekonomickým centrom bude mesto Vráble vďaka aktivitám v oblastiach:

- **Podpora podnikania, spolupráce s podnikateľským prostredím, inovácie:** zameria sa na možnosti priestorov a vybavenie technológiami, a ďalej na kvalitu pracovnej sily, intervencie v oblasti budovania výskumných a vývojových centier, ktoré budú slúžiť aj na vzdelávanie
- **Rozvoj komerčných služieb:** vytváranie podmienok pre rozvoj komerčných služieb určených na uspokojovanie potrieb obyvateľov mesta, okolia a návštevníkov, či iných podnikateľov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Doba realizácie	2025 – 2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	samospráva
	spolupracujúci partneri:	firmy, univerzity, NSK, experti v oblasti výskumu a vývoja, start-upov a pod.
Cieľová skupina	Podnikatelia, súčasní a budúci zamestnanci, obyvatelia, návštevníci	
Očakávaný dopad	Úspešné podniky vytvárajúce príležitosti pre rozvoj, etablované na globálnych trhoch, prostredie podporujúce nové, inovatívne a kreatívne myslenie. Vďaka spolupráci sa zvyšuje kvalita pracovnej sily a láka nových obyvateľov, ktorí prinášajú nové nápady pre rozvoj mesta. Vďaka ponuke pracovných príležitostí sa stabilizuje počet obyvateľov s trvalým pobytom v meste Vráble.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC 1.1: rozhodnutia v oblasti statickej a dynamickej doprave úzko súvisia s potrebami firiem, čo sa týka dochádzky zamestnancov, prepravy materiálu a tovarov		
ŠC 1.2: rozhodnutia o type ekonomických aktivít majú priamy vplyv aj na zložky životného prostredia		
ŠC 2.1: dopyt po výstavbe je priamo úmerný pracovným príležitostiam vytvorených firmami		
ŠC 2.2: získavanie nových zamestnancov priamo súvisí aj s možnosťami vzdelávania v meste Vráble, duálne vzdelávanie		
ŠC 2.4: súkromný sektor je dôležitým donorom pre rozvoj či už športu alebo kultúrnych a komunitných aktivít		
ŠC 2.5: pri zavádzaní smart a inteligentných riešení do administratívnych procesov bude prebiehať spolupráca s firmami, ktoré sú nositeľmi inovácií a rôznych možností.		

Špecifický cieľ 3.2 Využitie kultúrneho a prírodného dedičstva pre rozvoj CR

Mesto Vráble a okolie má silný potenciál pre rozvoj ďalších komerčných služieb, ktoré sa budú týkať cestovného ruchu. Cestovný ruch sa prirodzene opiera o dedičstvo, ktoré v území je, a na ňom vytvára služby a aktivity, ktoré poskytujú návštevníkom komfort a zázemie. Zároveň cestovný ruch podporuje lokálne firmy, iniciatívy a aj obyvateľov. Dôležitým je KOORDINOVANOSŤ rôznych aktérov a ponuky, ktorá v území je. Iba tak je možné dosiahnuť pozitívne efekty. Špecifický cieľ sa zameria na:

- Starostlivosť o dedičstvo a zázemie: projekty a aktivity vytvárajúce zázemie, potenciál, to, prečo návštevníci prídu
- Propagácia, tvorba komplexných produktov: aktivity zamerané na propagáciu, vytváranie produktov a služieb, ktoré budú prepojené a budú vytvárať synergický efekt

Doba realizácie	2025 – 2031	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	samospráva
	spolupracujúci partneri:	Podnikatelia, združenia a iniciatívy, lokálni výrobcovia a poskytovatelia služieb
Cieľová skupina	Návštevníci, poskytovatelia služieb, obyvatelia, združenia a lokálni výrobcovia	
Očakávaný dopad	Zvýšený počet návštevníkov, opakované návštevy, predĺženie času stráveného v meste a okolí, prosperujúce komerčné služby, rozvíjajúce sa kultúrne, športové združenia, lokálni výrobcovia.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC 1.1: hlavne v oblasti alternatívnych spôsobov dopravy a cyklodopravy		
ŠC 1.2: udržateľnosť a hľadanie riešení smerujúce k starostlivosti o životné prostredie je súčasťou rozhodnutí		
ŠC 2.4: kultúrne, komunitné a športové aktivity vytvárajú ponuku cestovného ruchu		

ŠC 2.5: väzba na zavádzanie inovatívnych spôsobov komunikácie mesta aj v oblasti propagácie cestovného ruchu

ŠC 3.1: priama väzba s komerčnými službami, ktoré poskytujú svoje služby a tovary aj pre návštevníkov. Ponuka komerčných služieb je ovplyvnená dopytom obyvateľov a návštevníkov. Väčšinou sa líšia, ale môžu sa aj dopĺňať.

Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Celá stratégia je nastavená spôsobom, aby vďaka spolupráci; prepájaniu rôznych aktérov a ich zapojenia do rozhodovacích procesov; vďaka využívaniu najnovších poznatkov a skúseností z praxe, inovatívnych riešení, technológií, mesto Vráble dosiahlo pokrok a priblížilo sa k naplneniu vízie.

Napĺňanie stratégie stojí na 3 pilieroch - prioritách. Základnou premisou je, že mesto Vráble môže rozvíjať len pokiaľ bude postavený na všetkých 3 pilieroch, a nezabudne sa ani na jeden z nich. Aktivity, ktoré budú realizované koordinovane, budú postupne vďaka svojim výstupom a výsledkom prispievať k naplneniu špecifických cieľov. Dopady týchto aktivít sa prejavujú naplnením strategických cieľov, prispievajú k posilneniu priorít a hlavného cieľa.

Tabuľka 47 Partneri a ich úloha v napĺňaní stratégie

Partner	Úloha v napĺňaní stratégie
Samospráva	Nositel projektov v rámci všetkých SC, schvaľuje stratégiu prostredníctvom mestského zastupiteľstva, zároveň je cieľovou skupinou projektov ŠC 2.5
Komisie	Mesto Vráble má vytvorených 8 komisií, ktorých členovia zastupujú rôznych aktérov. Komisie prispievajú k hodnoteniu súčasného stavu a navrhujú aj aktivity, smerovanie v ich danej oblasti. Majú vplyv na tvorbu strategického a implementačného rámca.
Občania	Nositelia projektov ŠC 2.4 a zároveň cieľová skupina väčšiny cieľov. Z tejto skupiny tvorí špecifickú skupinu skupina proaktívnych občanov – tí sa stávajú nositeľmi niektorých aktivít a tiež vstupujú do koordinácie celého regionálneho rozvoja v rámci komisií.
Podnikatelia	Nositelia projektov SC 3, ŠC 2.5 a zároveň cieľová skupina väčšiny aktivít.
Tretí sektor/MVO	Nositelia projektov v rámci SC2 a ŠC 3.2 a zároveň cieľová skupina väčšiny cieľov. Očakáva sa, že budú aktívne vstupovať najmä ŠC 2.2, ŠC 2.3 a ŠC 2.4, ŠC 3.2
Komunity	Nositelia projektov ŠC 2.4 a zároveň cieľová skupina väčšiny cieľov
Návštevníci	Sú cieľovou skupinou väčšiny cieľov, najmä ŠC 3.2, ale využívajú výsledky projektov ostatných cieľov. Ovplyvňujú existenciu, dostupnosť a kvalitu služieb, ktoré sú spojené s cestovným ruchom a zároveň aj s lokálnou spotrebou, bez ich prítomnosti by niektoré subjekty v regióne neexistovali. Na druhej strane však prinášajú nadmerné náklady, spojené najmä s nárazovým masovým turizmom.
Štátne inštitúcie	Štátne inštitúcie v území ovplyvňujú realizáciu investícií, štátne inštitúcie na národnej úrovni – sú partnermi pre diskusiu ohľadom municipalizácie, efektívnej verejnej správy, a zabezpečovania kompetencií v území ako sú sociálne a komunitné služby, zdravotné služby či školstvo.
Experti	Odborníci v určitých oblastiach, ktorí sú potrební najmä pri príprave strategických dokumentov, či niektorých strategických projektov a investícií.

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3.2 Vázby na nadradené a sektorálne stratégie

Strategický rámec mesta Vrable pre obdobie rokov 2025 – 2031 nadväzuje aj na nadradené strategické dokumenty kraja, nižšie v tabuľke sú identifikované tieto väzby na príslušné ciele stratégií.

Tabuľka 48 Vázby na nadradené strategické dokumenty

PHRSR mesto Vrable	Strategický rámec PRSR NSK ³⁹
ŠC 1.1 Bezpečná a udržateľná statická a dynamická mobilita	3.1 Zlepšiť dopravnú obslužnosť územia a udržateľnú mobilitu
ŠC 1.2 Zdravé využívanie prírodných zdrojov a ich ochrana	2.1 Rozvoj odpadového hospodárstva na báze cirkulárnej ekonomiky 2.2 Budovanie infraštruktúry vodného hospodárstva 2.3 Sanácia environmentálnych záťaží 2.4 Ochrana voči živelným pohromám a zmierňovanie dopadov klimatickej zmeny 2.5 Ochrana prírodných zdrojov a zachovanie populačného genofondu území 2.6 Zníženie emisií znečisťujúcich látok v ovzduší 3.2 Podporiť efektívnejšie využívanie energetických zdrojov
ŠC 2.1 Výstavba a základná vybavenosť pre bývanie	4.2 Rozvoj inkluzívneho bývania
ŠC 2.2 Zdravý priestor pre výchovu a vzdelávanie našich detí a mládeže	5.1 Zvýšenie kvality a inkluzívnosti predprimárneho a primárneho vzdelávania 5.2 Zvýšenie kvality a inkluzívnosti odborného vzdelávania a prípravy s ohľadom na potreby trhu práce 5.3 Zlepšenie možností celoživotného a záujmového vzdelávania
ŠC 2.3 Starostlivosť o zdravie a o ľudí so špecifickými potrebami	4.1 Rozvoj smart sociálnych a zdravotných služieb s dôrazom na komplexnosť riešení a výsledok 4.2 Rozvoj inkluzívneho bývania 4.3 Aktívne začlenenie rómskych komunít 4.4 Zlepšenie podmienok pre rozvoj sociálnej ekonomiky, sociálne a pracovné začlenenie znevýhodnených a zraniteľných osôb 4.5 Sociálne inovácie a experimenty
ŠC 2.4 Priestor pre sebarealizáciu obyvateľov / rekreáciu a šport a kultúrny a spoločenský život	4.6 Rozvoj kultúry a športu 4.7 Rozvoj občianskej spoločnosti
ŠC 2.5 Bezpečný a príjemný verejný priestor a komunikácia	6.1 SMART regióny a obce 6.3 Cezhraničná spolupráca 6.4 Udržateľný mestský rozvoj funkčného územia Nitra 6.6 Udržateľný rozvoj SPR na území NSK
ŠC 3.1 Mesto ako regionálne ekonomické centrum	1.1 Zvyšovanie inovačnej výkonnosti regionálnej ekonomiky a rozvoj medzisektorovej spolupráce 1.2 Rast konkurencieschopnosti a udržateľnosti priemyselnej výroby

³⁹ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja NSK do roku 2030

	1.3 Podpora zvyšovania konkurencieschopnosti agropotravinárskeho sektora
ŠC 3.2 Využitie kultúrneho a prírodného dedičstva pre rozvoj CR	1.4 Zvýšenie využitia endogénneho potenciálu územia pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu

Zdroj: vlastné spracovanie

3 IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA

3.1 NÁSTROJE NA IMPLEMENTÁCIU STRATÉGIE

Implementačný plán predstavuje popis postupu, zodpovednosti jednotlivých aktérov a kontroly napĺňania stratégie, aby bol dosiahnutý želaný pokrok v rozvoji mesta Vráble. Stanovené ciele (hlavný cieľ, strategické ciele a špecifické ciele) sú postupne napĺňané prostredníctvom realizácie aktivít (projektov). V priebehu trvania stratégie, teda obdobia rokov 2025 – 2031, bude potrebné realizovať rôznorodé projekty, za ktoré budú zodpovedné rôzne subjekty z mesta ako i mimo neho. Všetky aktivity by však mali viesť k napĺňaniu jednotlivých cieľov. Mnohé z aktivít sú multidisciplinárne a ich realizáciou sa napĺňajú viaceré ciele. V implementačnom pláne sú popísané projektové balíky (PB) zamerané na charakteristiku obdobných typov aktivít, ktoré budú realizované v najbližších 7 rokoch.

PRIORITA 1 ZDRAVÉ, BEZPEČNÉ A INKLUZÍVNE MESTO

STRATEGICKÝ CIEĽ 1 Komplexné a flexibilné riešenie statickej a dynamickej dopravy a udržateľné spravovanie krajiny

Špecifický cieľ 1.1 Bezpečná a udržateľná statická a dynamická mobilita				
PB: Statická doprava	Charakteristika	Premyslená a implementovaná parkovacia politika, projekty týkajúce sa štúdie realizovateľnosti a výstavby nových parkovacích miest, zabezpečenie nabíjajúcich staníc		
	Význam nástroja	kľúčový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		2 150 000,00 €	EÚ, vlastné	1.2, 7.2
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Schválená stratégia parkovacej politiky		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet novovytvorených parkovacích miest		
		Počet nainštalovaných nabíjajúcich staníc a podporných prvkov pre elektromobilitu		
PB: Riešenie bezpečnej dopravy	Charakteristika	Vypracovanie štúdie realizovateľnosti riešenia dopravy, úpravy komunikácií a riešenia organizácie dopravy, rekonštrukcie zastávok		
	Význam nástroja	Synergia s ostatnými oblasťami ŠC 1.1, ŠC 3.1		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

		2 550 000,00 €	EÚ, vlastné	1.2.4, 7.1, 7.3, 7.4.1, 8.1, 8.2
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Priemerná dĺžka cestovania do práce pri využití verejnej dopravy v min.		
PB: Rekonštrukcie, dostavby miestnych komunikácií, lávok	Charakteristika	Projekty rekonštrukcie chodníkov, lávok a miestnych komunikácií, vypracovanie manuálu rekonštrukcie komunikácií		
	Význam nástroja	Synergia s PB Zelená infraštruktúra a verejné priestranstvá		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		13 310 000,00 €	EÚ, vlastné	1.2, 7.1, 7.4, 7.5
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Schválený Manuál rekonštrukcie komunikácií		
		Dĺžka v km zrekonštruovaných/dobudovaných/vybudovaných chodníkov, lávok a miestnych komunikácií		
PB: Cyklo-infraštruktúra	Charakteristika	Výstavba, dobudovanie cyklotrás, vytvorenie cyklopruhov a značení, súvisiaci mobiliár		
	Význam nástroja	kľúčový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		7 266 231,00 €	EÚ, vlastné	7.1.8
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Dĺžka v km vytvorených cyklotrás		

Špecifický cieľ 1.2 Zdravé využívanie prírodných zdrojov a ich ochrana				
Environmentálne vzdelávanie	Charakteristika	Výchovné a vzdelávacie projekty		
	Význam nástroja	Synergia s ostatnými aktivitami ŠC 1.2		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, občianske združenia a iniciatívy		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		priebežne	EÚ, vlastné, nadácie/ granty	9 Vzdelávanie
	Merateľné ukazovatele	Názov		
Počet realizovaných opatrení				
Počet účastníkov na aktivitách				
PB: Adaptácia na zmenu klímy	Charakteristika	Protipovodňové, vodozádržné a protierózne opatrenia		
	Význam nástroja	kľúčový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, majitelia pozemkov, dotknuté inštitúcie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		7 700 000,00 €	EÚ, vlastné, nadácie/ granty	-
	Merateľné ukazovatele	Názov		

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

		Počet realizovaných opatrení		
PB: Energetický manažment	Charakteristika	Vytvorená Koncepcia energetického hospodárstva spolu so stratégiou využívania alternatívnych zdrojov, projekty znižujúce energetickú náročnosť a nahrádzajúce zdroje alternatívnymi zdrojmi energie		
	Význam nástroja	Synergia s PB Investície do verejných budov		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		6 820 000,00 €	EÚ, vlastné	1.2, 3.3.5
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Schválené 2 dokumenty: Koncepcia energetického hospodárstva a Stratégia využívania alternatívnych zdrojov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Energetická úspora v MWh/rok		
PB: Odpadové hospodárstvo	Charakteristika	Projekty smerujúce k znižovaniu tvorby odpadov, ktoré nie sú ďalej spracovateľné		
	Význam nástroja	kľúčový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		4 800 000,00 €	EÚ, vlastné	6 Odpadové hospodárstvo
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Miera skládkovania komunálneho odpadu %		

PRIORITA 2 ROZUMNÉ A SOLIDÁRNE MESTO PRE ŽIVOT

STRATEGICKÝ CIEĽ 2 Vytvorené priaznivé podmienky pre bývanie a pre napĺňanie

Špecifický cieľ 2.1 Výstavba a základná vybavenosť pre bývanie				
PB: Dobudovanie, rekonštr. sieťovej infraštruktúry	Charakteristika	Projekty rekonštrukcie, dobudovania a modernizácie sieťovej technickej infraštruktúry: voda, kanalizácia, plyn, telekomunikácie, elektrina, rozhlas		
	Význam nástroja	kľúčový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie, majitelia domov a bytov		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		5 500 000,00 €	EÚ, vlastné	12.6
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
Percento pripojených domácností				
PB: Výstavba	Charakteristika	Výstavba bytov, vytvorenie pozemkov pre IBV, príprava pozemkov pre IBV,		
	Význam nástroja	rozvojový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie, obyvatelia		

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		2 950 000,00 €	EÚ, vlastné	14 Bývanie
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet vytvorených pozemkov pre IBV		
		Počet bytov		

Špecifický cieľ 2.2 Zdravý priestor pre výchovu a vzdelávanie našich detí a mládeže

PB: Vzdelávacie a výchovné zariadenia a ich	Charakteristika	Projekty rekonštrukcie, dobudovania a modernizácie predškolskej a školskej infraštruktúry, ako aj mimoškolských zariadení		
	Význam nástroja	kľúčový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, predškolské a školské zariadenia, mimoškolské organizácie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		7 700 000,00 €	EÚ, vlastné	9.2, 9.3, 9.5
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet detí a mládeže, ktorí majú osôh z realizovaných opatrení		
PB: Výchovný a vzdelávací proces	Charakteristika	Projekty zefektívňovania administrácie a modernizácie výchovných a vzdelávacích procesov		
	Význam nástroja	rozvojový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, predškolské a školské zariadenia, mimoškolské organizácie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		10 000,00 €	EÚ, vlastné	9 Vzdelávanie
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet detí a mládeže, ktorí majú osôh z realizovaných opatrení		
		Počet absolventov, ktorí sa uplatnia na miestnom trhu práce		

Špecifický cieľ 2.3 Starostlivosť o zdravie a o ľudí so špecifickými potrebami

Podpora dobrovoľníctva a spolupráce s občianskymi združeniami	Charakteristika	Aktivity zamerané na získavanie dobrovoľníkov, zvyšovanie ich kvalifikácie a motivácie a školenia pre občianske združenia z rôznych oblastí		
	Význam nástroja	Synergia s ostatnými PB a so ŠC 2.5		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, občianske združenia a iniciatívy, rôzne organizácie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		7 700 000,00 €	EÚ, vlastné	4.5
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet zapojených dobrovoľníkov a občianskych združení		
PB: Skvalitnenie	Charakteristika	Projekty zamerané na zlepšenie podmienok ako aj na kvalitu, rozsah poskytovaných služieb so zameraním sa na inovatívne riešenia šité na mieru		

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

	Význam nástroja	rozvojový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, poskytovatelia služieb, dobrovoľníci, občianske združenia		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		3 000 000,00 €	EÚ, vlastné	4.5, 13 Sociálne služby
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet ľudí, ktorí majú osov z realizovaných aktivít		
PB: Skvalitnenie dostupnosti zdravotníckych služieb	Charakteristika	Projekty zamerané na zlepšenie podmienok ako aj na kvalitu, rozsah poskytovaných služieb so zameraním sa na inovatívne riešenia šité na mieru		
	Význam nástroja	rozvojový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, poskytovatelia služieb, zodpovedné inštitúcie		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		1 600 000,00 €	EÚ, vlastné	15 Zdravotníctvo
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet klientov, ktorí majú zabezpečenú lepšiu obsluhu		

Špecifický cieľ 2.4 Priestor pre sebarealizáciu obyvateľov / rekreáciu a šport a kultúrny a spoločenský život

PB: Rozvoj kultúry, komunít	Charakteristika	Projekty a aktivity podporujúce rozvoj kultúry a komunít		
	Význam nástroja	rozvojový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, občianske združenia, tretí sektor, jednotlivci		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		3 200 000,00 €	EÚ, vlastné	4.5, 11 Kultúra
	Merateľné ukazovatele	Názov		
Počet realizovaných opatrení				
Počet občianskych združení, iniciatív, komunít, jednotlivcov, ktorí realizujú aktivity				
Počet návštevníkov, ktorí majú osov z realizovaných aktivít				

PB: Rozvoj športu	Charakteristika	Projekty a aktivity podporujúce rozvoj športu		
	Význam nástroja	rozvojový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, občianske združenia, tretí sektor, jednotlivci		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		3 400 000,00 €	EÚ, vlastné	4.5, 10 Šport
	Merateľné ukazovatele	Názov		
Počet realizovaných opatrení				
Počet občianskych združení, iniciatív, komunít, jednotlivcov, ktorí realizujú športové aktivity				
Počet športovcov a návštevníkov				

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Špecifický cieľ 2.5 Bezpečný a príjemný verejný priestor a komunikácia				
PB: Bezpečnosť na uliciach	Charakteristika	Investície do zavádzania kamerových systémov a osvetlenia		
	Význam nástroja	rozvojový		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		1 000 000,00 €	EÚ, vlastné	5.1.2, 5.4
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Podiel plôch so zavedeným kamerovým systémom a verejným osvetlením		
PB: Zelená infraštruktúra a verejné priestranstvá	Charakteristika	Spracovanie strategických dokumentov a projekty revitalizácie, výsadby a úpravy verejných priestranstiev		
	Význam nástroja	Synergia s projektami ŠC 1.1		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, dotknuté inštitúcie, občianske združenia a iniciatívy		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		5 360 000,00 €	EÚ, vlastné	4.5, 12.1
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Plocha revitalizovaných verejných priestranstiev a zelenej architektúry		
		Percentuálny prírastok zelených plôch v intraviláne +/-%		
PB: Investície do verejných budov	Charakteristika	Investície do zlepšenia stavu, rekonštrukcie, modernizácie verejných budov a ich okolia		
	Význam nástroja	Synergia s ŠC 1.2		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		3 400 000,00 €	EÚ, vlastné	3.3, 5.3, 12.5
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
PB: Inovatívne spravovanie vecí verejných	Charakteristika	Zavádzanie smart a inteligentných riešení a implementácia inovatívnych riešení pre zefektívnenie správy vecí verejných a pre budovanie komunikácie s obyvateľmi		
	Význam nástroja	Synergia so všetkými ŠC		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, podnikatelia		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		3 700 000,00 €	EÚ, vlastné, granty a nadácie	2 Propagácia a marketing, 3.1
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet inovovaných služieb samosprávy		
		Počet klientov, ktorí využívajú inovované služby		

PRIORITA 3 INOVATÍVNE MESTO SPOLUPRÁCE

STRATEGICKÝ CIEĽ 3 Vďaka spolupráci a využívaním potenciálu mesta a okolia vybudované prosperujúce mesto

Špecifický cieľ 3.1 Mesto ako regionálne ekonomické centrum				
PB: Podpora podnikania, spolupráce s podnikateľským prostredím, inovácie	Charakteristika	Investície a aktivity zamerané na vytvorenie priestorov a možností pre rozvoj firiem, na výskum a vývoj, spoluprácu s podnikateľmi, univerzitami a ďalšími aktérmi, pri vytváraní pracovnej sily, sieťovanie		
	Význam nástroja	Synergia s PB v rámci ŠC 1.1, 2.2, 2.5		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, podnikatelia		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		4 260 000,00 €	EÚ, vlastné	12.6.2
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet zainteresovaných firiem		
		Počet vytvorených nových možností pre firmy, start-upy, centrá		
PB: Rozvoj komerčných služieb	Charakteristika	Investície do priestorov slúžiacich pre komerčné služby		
	Význam nástroja	Synergia s ŠC 3.2		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, poskytovatelia služieb		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		1 600 000,00 €	EÚ, vlastné	-
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet poskytovateľov služieb		

Špecifický cieľ 3.2 Využitie kultúrneho a prírodného dedičstva				
PB: Starostlivosť o dedičstvo a zázemie	Charakteristika	Investície do historického a kultúrneho dedičstva a jeho rozvoj		
	Význam nástroja	Synergia s PB Rozvoj komerčných služieb a PB Propagácia, tvorba komplexných produktov		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, zodpovedné inštitúcie, podnikatelia, občianske združenia a iniciatívy		
	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		3 600 000,00 €	EÚ, vlastné	4.5, 11.3, 11.6
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
PB: Propagácia, tvorba	Charakteristika	Projekty zamerané na tvorbu produktov pre CR, propagáciu a destinačný manažment		
	Význam nástroja	Synergia s PB Starostlivosť o dedičstvo a zázemie a so ŠC 2.4		
	Zodpovedný za realizáciu	mesto, zodpovedné inštitúcie, podnikatelia, občianske združenia a iniciatívy		

	Potreba zdrojov	Objem	Zdroje	Väzba na programový rozpočet
		100 000,00 €	EÚ, vlastné	4.5
	Merateľné ukazovatele	Názov		
		Počet realizovaných opatrení		
		Počet návštevníkov		

3.2 INŠTITUCIONÁLNY RÁMEC, RIADENIE IMPLEMENTÁCIE

Samospráva mesta Vráble vystupuje **ako subjekt koordinujúci proces regionálneho rozvoja** v rámci územia mesta a zázemia. Je nositeľom tohto strategického dokumentu a zároveň je aj vo väčšine prípadov realizátorom projektov. Koordinuje aj ostatných aktérov v území. Mestské zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble 2025 – 2031. Následne prebehne proces hodnotenia vplyvov na životné prostredie. Následne je potrebné zabezpečiť monitorovanie, raz ročne mesto pripraví monitorovaciu správu, ktorú predkladá NSK. Primátor/primátorka má výkonnú moc, ale stanoví aj svojho zástupcu, ktorý bude dohliadať na koordináciu aktivít na napĺňanie stratégie, bude zodpovedný za prípravu podkladov pre monitorovaciu, príp. hodnotiacu, správu. Mesto Vráble má zriadených 8 komisií, ktoré môžu byť poverené niektorými úlohami v rámci implementácie PHRSR. Komisie môžu prizývať aj expertov z externého prostredia podľa potrieb. Raz ročne poverený zamestnanec pripraví monitorovaciu a hodnotiacu správu, ktorú poskytne komisiám. Ďalej ju predkladá mestskému zastupiteľstvu na schválenie. Správa okrem zhodnotenia a monitorovania napĺňania cieľov stratégie bude obsahovať aj plán na ďalšie obdobie (min. 1 roka).

3.3 SYSTÉM MONITOROVANIA HODNOTENIA STRATÉGIE

Monitorovanie realizácie projektov bude prebiehať počas celej doby implementácie, pričom monitorovacie správy budú predkladané raz ročne mestskému zastupiteľstvu. Monitorovacia správa bude obsahovať:

- Zhodnotenie doterajších aktivít v nadväznosti na stanovenú stratégiu, zdôvodnenie a návrh odporúčaní pre ďalšie obdobie min. 1 roka (ale odporúča sa aj dlhšie)
- Priebežné hodnotenie monitorovacích ukazovateľov výsledkových a dopadových. Výsledkové ukazovatele sa sledujú po ukončení projektu/ aktivity, a dopadové indikátory sa sledujú raz ročne.

Monitorovacie správy sú schvaľované mestským zastupiteľstvom raz ročne.

V priebehu implementácie PHRSR prebieha hodnotenie cca. v strede obdobia implementácie stratégie (t.j. odporúčané v 2026/2027), pokiaľ sa však vyskytnú prekážky v implementácii, ktoré mesto nijak nemohla ovplyvniť (napr. lock-down, oneskorenie v schvaľovaní žiadostí o nenávratný finančný príspevok či žiadostí o platbu), je možné tento termín prispôbiť okolnostiam. Hodnotenie sa zameriava na zhodnotenie v pokroku celkového rozvoja v meste, s ohľadom na širšie súvislosti, pričom sa vychádza z priebežných monitorovacích správ. Odporúča sa zopakovať dotazníkový prieskum verejnej mienky a následne upraviť nastavenie strategického rámca podľa nových okolností. Po ukončení implementácie stratégie (rok 2030) prebehne záverečné hodnotenie implementácie, ktoré sa zameriava nielen na vyhodnotenie, koľko projektov z implementačného plánu sa realizovalo, ale hodnotí sa najmä dopad týchto aktivít na rozvoj územia a vplyv ďalších faktorov, ktoré výrazne ovplyvnili regionálny rozvoj v

meste. Závěrečná hodnotící správa představuje zároveň vstupní správu pro přípravu nové strategie na další období. Hodnotící správy vypracovává člověk, resp. skupina lidí (odporůča sa aj expert z vonkajšieho prostredia), poverený starostom/starostkou. Hodnotící správy sú predkladané na schválenie mestskému zastupiteľstvu.

Tabuľka 49 Systém monitorovacích ukazovateľov

ŠC	Indikátory viažuce sa ku špecifickému cieľu		
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie
1.1	Schválená stratégia parkovacej politiky	výsledkový	interné zdroje mesta,
	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet novovytvorených parkovacích miest	výsledkový	interné zdroje mesta
	Počet nainštalovaných nabíjacích staníc a podporných prvkov pre elektromobilitu	výsledkový	interné zdroje mesta,
	Schválený Manuál rekonštrukcie komunikácií	výsledkový	interné zdroje mesta
	Dĺžka v km zrekonštruovaných/ dobudovaných/ vybudovaných chodníkov, lávok a miestnych komunikácií	výsledkový	interné zdroje mesta
	Dĺžka v km vytvorených cyklotrás	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Priemerná dĺžka cestovania do práce pri využití verejnej dopravy v min.	dopadový	interné zdroje mesta
1.2	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet účastníkov na aktivitách	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Schválené 2 dokumenty: Koncepcia energetického hospodárstva a Stratégia využívania alternatívnych zdrojov	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Energetická úspora v MWh/rok	dopadový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Miera skládkovania komunálneho odpadu %	dopadový	interné zdroje mesta
2.1	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Percento pripojených domácností	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet vytvorených pozemkov pre IBV	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet obsadených bytov	dopadový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
2.2	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

	Počet detí a mládeže, ktorí majú osoh z realizovaných opatrení	dopadový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet absolventov, ktorí sa uplatnia na miestnom trhu práce	dopadový	interné zdroje mesta, štatistika úradu práce
2.3	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet zapojených dobrovoľníkov a občianskych združení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet ľudí, ktorí majú osoh z realizovaných aktivít	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet klientov, ktorí majú zabezpečenú lepšiu obsluhu	dopadový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
2.4	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet občianskych združení, iniciatív, komunít, jednotlivcov, ktorí realizujú aktivity	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet návštevníkov, ktorí majú osoh z realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet občianskych združení, iniciatív, komunít, jednotlivcov, ktorí realizujú športové aktivity	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet športovcov a návštevníkov	dopadový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
2.5	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Podiel plôch so zavedeným kamerovým systémom a verejným osvetlením	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Plocha revitalizovaných verejných priestranstiev a zelenej architektúry	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Percentuálny prírastok zelených plôch v intraviláne +/-%	dopadový	interné zdroje mesta
	Počet inovovaných služieb samosprávy	výsledkový	interné zdroje mesta
	Počet klientov, ktorí využívajú inovované služby	dopadový	interné zdroje mesta
3.1	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet zainteresovaných firiem	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet vytvorených nových možností pre firmy, start-upy, centrá	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet poskytovateľov služieb	dopadový	interné zdroje mesta

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

3.2	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet vylepšených, modernizovaných atraktivít	výsledkový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov
	Počet návštevníkov	dopadový	interné zdroje mesta, štatistika nositeľov projektov

Zdroj: vlastné spracovanie

3.4 PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV VRÁTANE FINANČNÉHO PLÁNU

Pre implementáciu stratégie je potrebné analyzovať lokálne zdroje, ktoré sú k dispozícii a zistiť dostupnosť zdrojov z vonkajšieho prostredia.

Zdroje možno rozdeliť na:

- **Materiálne** – predstavujú materiálne vybavenie – tak hnutelných ako aj nehnuteľných vecí, môžu to byť napr. nevyužívané priestory (väčšinou mestské, ale budú analyzované aj iné priestory v súkromnom vlastníctve podľa charakteru projektu), ďalej hnutelné veci, ktoré sú v regióne k dispozícii – stroje, zariadenia, spotrebný tovar apod. Snaha bude využívať lokálne zdroje, jednak kvôli efektívnosti, ale aj z environmentálneho hľadiska
- **Ľudské** – najdôležitejší zdroj rozvoja. Celá stratégia je postavená na spolupráci, aktívnom prístupe a na inováciách. Nositeľom týchto princípov je vždy spoločnosť, stratégia bude vo veľkej miere využívať ľudský, sociálny aj kreatívny kapitál. Tento zdroj je však veľmi špecifický a bez zapojenia samotných ľudských zdrojov aj do rozhodovacích procesov nebude možné ho využiť. Je nutné nastaviť rámec využívania tohto zdroja.
- **Znalostné** – priamo súvisia s ľudskými zdrojmi, keďže ľudia sú nositelia myšlienok a znalostí. Budú využívané v rámci princípu inovatívnosti naprieč celým spektrom aktivít. Na využívanie znalostí je nutná spolupráca a s výskumnými a akademickými inštitúciami, s expertmi so špecifických oblastí, aby mohli byť úspešne aplikované.
- **Finančné** – existujú rôzne zdroje a v rámci nastavenia stratégie ich môžeme rozdeliť na externé (investície mimo regiónu) a interné (vlastné zdroje nositeľov projektu, granty z lokálnych zdrojov – napr. spoločný fond, rozpočty obcí); nenávratné (najčastejšie EŠIF, nadácie, granty) alebo návratné (bankové úvery). Stratégia sa snaží riešiť ich limitovanosť práve využívaním ostatných zdrojov. Tieto pomôžu znižovať potrebu finančných zdrojov, a zároveň nie sú tak limitované pre potreby stratégie, pokiaľ sa zvolí správny prístup.

Tabuľka nižšie popisuje alokované zdroje na jednotlivé ciele stratégie s tým, že výška alokovaných zdrojov sa môže meniť podľa reálnej implementácie. Odráža súčasný odhad finančných prostriedkov.

Tabuľka 50 Finančný plán využitia zdrojov

Ciele	2024/2025	2026/2027	2028/2029	2029/2030	Spolu
PRIORITA 1 ZDRAVÉ, BEZPEČNÉ A INKLUZÍVNE MESTO					44,596,231.00
ŠC 1.1	6,310,000.00	6,310,000.00	6,310,000.00	6,346,231.00	25,276,231.00
ŠC 1.2	4,830,000.00	4,830,000.00	4,830,000.00	4,830,000.00	19,320,000.00

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

PRIORITA 2 ROZUMNÉ A SOLIDÁRNE MESTO PRE ŽIVOT					40,820,000.00
ŠC 2.1	2,112,500.00	2,112,500.00	2,112,500.00	2,112,500.00	8,450,000.00
ŠC 2.2	1,927,500.00	1,927,500.00	1,927,500.00	1,927,500.00	7,710,000.00
ŠC 2.3	1,150,000.00	1,150,000.00	1,150,000.00	1,150,000.00	4,600,000.00
ŠC 2.4	1,650,000.00	1,650,000.00	1,650,000.00	1,650,000.00	6,600,000.00
ŠC 2.5	3,365,000.00	3,365,000.00	3,365,000.00	3,365,000.00	13,460,000.00
PRIORITA 3 INOVATÍVNE MESTO SPOLUPRÁČE					9,560,000.00
ŠC 3.1	1,465,000.00	1,465,000.00	1,465,000.00	1,465,000.00	5,860,000.00
ŠC 3.2	925,000.00	925,000.00	925,000.00	925,000.00	3,700,000.00
Spolu za stratégiu	23,735,000.00	23,735,000.00	23,735,000.00	23,771,231.00	94,976,231.00

Zdroj: vlastné spracovanie

3.5 RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA

V rámci manažmentu rizík boli identifikované vonkajšie a vnútorné riziká, s rôznym stupňom ohrozenia.

Tabuľka 51 Popis identifikovaných rizík

Popis rizika	Ktorej časti stratégie sa týka	Spôsob minimalizácie rizika
Vnútorné riziká		
Mestské zastupiteľstvo neschváli navrhovaný rámec	Celá stratégia	Schvaľovaciemu procesu bude predchádzať komunikácia s poslancami, kde budú vysvetlené všetky nedorozumenia.
Neochota prinášať inovatívne riešenia	Celá stratégia	Predstaviť aktérom rôzne príklady dobrej praxe, návšteva iných miest a rozvoj partnerskej spolupráce.
Neochota obyvateľov podieľať sa na plnení cieľov	Celá stratégia	Aplikovať nástroje na šírenie povedomia medzi obyvateľmi o stratégii, propagáciu. Účelové vyhľadávanie prirodzených lídrov v území a ich oslovenie, stanovenie vhodnej stratégie na komunikáciu s rôznymi typmi ľudí.
Nedostatočný záujem zo strany podnikateľov	P3	Nastavenie motivačných nástrojov ekonomického a sociálneho charakteru.
Neochota komunikovať zo strany aktérov CR	P3	Realizácia spoločných stretnutí, oslovenie a stanovenie vhodnej komunikačnej stratégie.
Nedostatok finančných prostriedkov	Celá stratégia	Diverzifikácia zdrojov, vyhľadávanie rôznych možností financovania.
Nedostatok pozemkov a budov vo vlastníctve mesta	P2, P3	Začať jednanie s majiteľmi o možnom odkúpení nehnuteľností
Vonkajšie riziká		
Legislatívne obmedzenia	Celá stratégia	Komunikácia so ZMOS-om, právne analýzy, alternatívne riešenia, audit.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÁBLE

Svetové bezpečnostné riziká (vojny, ktoré majú vplyv na globálny vývoj)	Celá stratégia	Alternatívne riešenie tých aktivít, ktoré bude možné riešiť – úprava akčného plánu. Zo strany mesta nie je možné ovplyvniť toto riziko.
Neukončený proces prípravy strategických dokumentov a implementačného rámca pre EŠIF	Celá stratégia	Hľadanie alternatívnych zdrojov, príp. časové preloženie projektu na neskoršie obdobie. Zo strany mesta nie je možné ovplyvniť toto riziko.
Neschopnosť realizovať niektoré investície v dôsledku dopadu prírodných živlov	P1	Realizáciou preventívnych opatrení, ktoré sú plánované aj v stratégií sa minimalizuje toto riziko.

Zdroj: vlastné spracovanie

ZÁVEREČNÁ SPRÁVA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble predstavuje strategický dokument zameraný na spoločné manažovanie územného rozvoja na obdobie rokov 2025 – 2031. Mesto Vráble socio-ekonomickým centrom pre širšie územie a jeho rozvoj ovplyvní aj rozvoj okolitých obcí.

Proces tvorby stratégie začal v prvej polovici roku 2024, kedy prebehli stretnutia s jednotlivými komisiami, konkrétne:

- Komisia finančná a majetková
- Komisia ochrany životného prostredia, udržateľnosti a vinohradníctva
- Komisia územného plánovania, verejného priestoru, dopravy, investícií a inovácií
- Komisia solidarity, sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania
- Komisia školstva, vzdelávania a mládeže
- Komisia kultúry, participácie a rozvoja komunít
- Komisia verejného poriadku
- Komisia športu a rozvoja telesnej kultúry

Zároveň prebiehal dotazníkový prieskum, ktorého sa zúčastnilo 175 obyvateľov. V tomto období prebiehal zber údajov a postupne bola spracovaná analýza, ktorá bola predstavená v júni 2024. Zo stretnutí v jednotlivých komisiách bol zostavený návrh projektov a aktivít, a smerovanie strategického rámca. V septembri bol zaslaný návrh strategického rámca a akčného plánu na pripomienkovanie. Po odsúhlasení strategického rámca bol dopracovaný celý dokument. Pri jeho spracovávaní boli využité primárne aj sekundárne zdroje informácií: štatistiky, dotazníkový prieskum, priamy brainstorming s predstaviteľmi mesta a zástupcov ďalších inštitúcií, aktérov z územia, údaje z mesta a ďalších organizácií.

Proces viedol k nastaveniu stratégie – vízie, hlavného cieľa, priorít a na ne nadväzujúcich strategických a špecifických cieľov. Mesto Vráble sa zameria v budúcnosti na 3 kľúčové oblasti:

Priorita 1 Zdravé, bezpečné a inkluzívne mesto

Priorita 2 Rozumné a solidárne mesto pre život

Priorita 3 Inovatívne mesto spolupráce

Dôležitými princípmi v celom procese implementácie stratégie budú KOORDINOVANOSŤ, UDRŽATEĽNOSŤ, SPOLUPRÁCA a PARTICIPATÍVNOSŤ, ktoré napomôžu synergickému efektu realizácie jednotlivých opatrení a aktivít. Mesto Vráble je spádovým územím, je regionálnym centrom, čo má vplyv aj na ďalší rozvoj. Okrem obyvateľov mesta, ktorí v meste žijú a majú trvalý pobyt, mesto zabezpečuje dostupnosť služieb, zamestnania aj pre mnoho širšiu základňu. Pre mesto to vytvára nové podnety a výzvy pre rozvoj s limitovanými zdrojmi. Spoločne, napĺňaním všetkých týchto oblastí, ktoré sú navzájom poprepájané, bude možné zabezpečiť naplnenie strategického cieľa a rozvíjať mesto Vráble.

Pre úspešnú implementáciu stratégie sú stanovené tieto odporúčania:

- Nadväzovať svojím smerovaním na nadradené dokumenty a tiež pripomienkovať smerovanie, pokiaľ sa odkloní od smerovania.
- Vyhľadávať občanov, komunity, ktoré majú záujem proaktívne sa zapájať do rozvoja a hľadať možnosti spolupráce.

Vďaka dobrej spolupráci v meste medzi rôznymi aktérmi, hľadaniu inovatívnych riešení a dodržiavania strategického rámca mesto Vráble dosiahne pokrok k rozvoji a naplní sa hlavný cieľ: „Mesto Vráble je v roku 2031 zdravým, ekonomickým centrom regiónu, ktoré úspešne zvláda nové výzvy v priemyselnom sektore s cieľom stabilizácie počtu pracovných miest, vytvára nové možnosti pre budovanie dostupného bývania pre všetky generácie občanov a poskytuje kvalitu služieb vo všetkých oblastiach života v meste.

Vráble sú mesto, ktoré na základe svojej ekonomickej stability dokáže vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj komunít, rozmanitej kultúry a dostupné možnosti pre pohyb, rekreáciu a zdravý životný štýl. Aktívna participácia verejnosti pri správe vecí verejných vytvára žičlivú atmosféru pre zavádzanie nevyhnutných udržateľných a inovatívnych riešení v oblasti mobility, životného prostredia a správy mesta.

Zároveň sú Vráble mesto solidárne a inkluzívne, ktoré si uvedomuje krehkosť pomerov v spoločnosti a vytvára podmienky pre zabezpečenie poskytovania sociálnych potrieb pre najzraniteľnejšie skupiny obyvateľiek a obyvateľov mesta.

Kľúčovým aspektom kvality života v meste sú verejné priestory, ktoré prechádzajú zmenou a uplatňujú sa udržateľné riešenia s adaptáciou na klimatické zmeny. Cestovný ruch mesta je postavený na vinohradníctve, vinárstve a lokalite Fidvár, ktorá ponúka nevyčerpatel'ný zdroj poznania o živote pri brehu rieky Žitava pred tisícročiami. „, čím sa mesto posunie k naplneniu vízie.

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Zoznam tabuliek a obrázkov

Príloha 2 Formulár dotazníka

Príloha 3 Akčný plán

Príloha 1 Zoznam tabuliek a obrázkov

Číslo tabuľky	Názov tabuľky
Tabuľka 1	Významné osobnosti mesta
Tabuľka 2	Vybrané klimatické charakteristiky klimatickej stanice Vráble
Tabuľka 3	Štruktúra využitia pôdy v katastri mesta v rokoch 2009-2023 (v ha)
Tabuľka 4	Vývoj vybraných charakteristík obyvateľstva v meste v rokoch 2003-2023
Tabuľka 5	Vývoj pohybu obyvateľstva v meste v rokoch 2003-2023
Tabuľka 6	Štruktúra obyvateľov mesta podľa stupňa ukončeného vzdelania
Tabuľka 7	Štruktúra obyvateľov mesta podľa národnosti v rokoch 2011-2021 (v %)
Tabuľka 8	Štruktúra obyvateľov mesta podľa náboženského vierovyznania v rokoch 2011-2021 (v %)
Tabuľka 9	Kultúrno-spoločenské a športové podujatia v meste Vráble
Tabuľka 10	Vývoj počtu právnických osôb podľa ziskovosti v rokoch 2005-2023
Tabuľka 11	Vývoj počtu fyzických osôb - podnikateľov v rokoch 2005-2023
Tabuľka 12	Podniky v priemyselnom parku
Tabuľka 13	Najvýznamnejší zamestnávateľia v meste
Tabuľka 14	Ekonomická aktivita obyvateľov v meste v rokoch 2011-2021
Tabuľka 15	Vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v meste v rokoch 2005 -2023
Tabuľka 16	Ekonomicky aktívne osoby podľa odvetvia ekon. činností v roku 2021
Tabuľka 17	Príjmy bežného rozpočtu mesta Vráble (mesto + RO s právnou subjektivitou) za obdobie rokov 2016 – 2023 (v tis. €)
Tabuľka 18	Výdavky bežného rozpočtu mesta Vráble (mesto + RO s právnou subjektivitou) za obdobie rokov 2016 – 2023 (v tis. €)
Tabuľka 19	Kapitálový rozpočet mesta Vráble (mesto + RO s právnou subjektivitou) za obdobie rokov 2016 – 2023 (v tis. €)
Tabuľka 20	Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia mesta Vráble (mesto + RO s právnou subjektivitou) za obdobie rokov 2016 – 2023 (v tis. €)
Tabuľka 21	Hodnota a štruktúra aktív mesta Vráble v roku 2023
Tabuľka 22	Hodnota a štruktúra pasív mesta Vráble v roku 2023
Tabuľka 23	Počet bytov v meste Vráble v rokoch 2011 a 2021
Tabuľka 24	Počet obývaných bytov v jednotlivých častiach mesta Vráble v roku 2011 a 2021
Tabuľka 25	Celková podlahová plocha trvalo obývaných bytov v m ² v roku 2011 a 2021
Tabuľka 26	Počet domov v meste v rokoch 2011 a 2021
Tabuľka 27	Počet obývaných domov v jednotlivých častiach mesta Vráble v roku 2011 a 2021
Tabuľka 28	Forma vlastníctva domového fondu v meste v roku 2011 a 2021
Tabuľka 29	Obdobie výstavby domového fondu v meste v roku 2011 a 2021
Tabuľka 30	Počet detí v materskej škole pri ZŠ Lúky
Tabuľka 31	Počet detí v materskej škole Hlavná ulica
Tabuľka 32	Počet detí v materskej škole pri ZŠ V. Záborského
Tabuľka 33	Počet detí v materskej škole v mestskej časti Horný Ohaj
Tabuľka 34	Počet detí v materskej škole Sídliisko Lúky 1121/37
Tabuľka 35	Počet detí v materskej škole YES
Tabuľka 36	Počet žiakov v ZŠ s MŠ Sídliisko Lúky
Tabuľka 37	Počet žiakov v ŠKD v ZŠ s MŠ Sídliisko Lúky
Tabuľka 38	Počet žiakov v ZŠ Levická
Tabuľka 39	Počet žiakov v ŠKD v ZŠ Levická
Tabuľka 40	Počet žiakov v ZŠ Viliama Záborského
Tabuľka 41	Počet žiakov v ŠKD v ZŠ Viliama Záborského
Tabuľka 42	Počet žiakov v ZŠ sv. Vojtecha
Tabuľka 43	Počet žiakov v ŠKD v ZŠ sv. Vojtecha
Tabuľka 44	Počet žiakov na Gymnáziu
Tabuľka 45	Počet žiakov SOŠ technickej

Príloha 1 Zoznam tabuliek a obrázkov

Tabuľka 46	SWOT analýza
Tabuľka 47	Partneri a ich úloha v napĺňaní stratégie
Tabuľka 48	Väzby na nadradené strategické dokumenty
Tabuľka 49	Systém monitorovacích ukazovateľov
Tabuľka 50	Finančný plán využitia zdrojov
Tabuľka 51	Popis identifikovaných rizík

Číslo obrázku	Názov obrázku
Obrázok 1	Geografická poloha mesta Vrábľa
Obrázok 2	Farský kostol Preblahoslavenej Panny Márie vo Vrábľoch
Obrázok 3	Erb mesta Vrábľa
Obrázok 4	Vlajka mesta Vrábľa
Obrázok 5	Pečať mesta Vrábľa
Obrázok 6	Spotreba pitnej vody v meste Vrábľa v období rokov 2007-2022
Obrázok 7	Využitie pôdneho fondu mesta Vrábľa k 31.12.2023 (v %)
Obrázok 8	Vývoj počtu obyvateľov v meste Vrábľa v rokoch 2003-2023
Obrázok 9	Podiel základných vekových skupín v meste Vrábľa v roku 2023
Obrázok 10	Veková pyramída obyvateľstva v meste Vrábľa v roku 2023
Obrázok 11	Stoličný dom
Obrázok 12	Dom ľudových tradícií
Obrázok 13	Priestory knižnice
Obrázok 14	Priemyselný park Vrábľa
Obrázok 15	Štruktúra bežných príjmov mesta Vrábľa v roku 2023 (v %)
Obrázok 16	Štruktúra bežných výdavkov mesta Vrábľa v roku 2023 (v %)
Obrázok 17	Napojenie domov na kanalizačnú sieť v % v roku 2021
Obrázok 18	Napojenie domov na plyn v % v roku 2021
Obrázok 19	Napojenie domov na verejnú vodovodnú sieť v % v roku 2021
Obrázok 20	Štruktúra respondentov podľa pohlavia a veku v %
Obrázok 21	Štruktúra respondentov podľa dosiahnutého vzdelania, sociálneho statusu
Obrázok 22	Štruktúra respondentov podľa miesta bydliska a dĺžky života v meste
Obrázok 23	Spokojnosť s poskytovaním služieb v meste
Obrázok 24	Dostupnosť a ponuka zdravotníckych a kultúrno-spoločenských služieb
Obrázok 25	Najproblémovejšie oblasti v meste
Obrázok 26	Hodnotenie susedských vzťahov a komunity
Obrázok 27	Participácia obyvateľov na živote v meste Vrábľa
Obrázok 28	Spôsob komunikácie
Obrázok 29	Hodnotenie výrokov spokojnosti a najnavštevovanejšie miesta
Obrázok 30	Zapájanie sa do triedenia odpadu a názor na potrebu zavádzať klimatické opatrenia v meste Vrábľa
Obrázok 31	Možnosti obyvateľov zapojiť sa do projektov mesta
Obrázok 32	Možnosti využitia finančných prostriedkov pre rozvoj mesta
Obrázok 33	Vízia mesta Vrábľa
Obrázok 34	Schéma identifikovaných potenciálov, výziev, problémov a limitov
Obrázok 35	Strom problémov a cieľov mesta
Obrázok 36	Schéma strategického rámca

DOTAZNÍK PRE PRÍPRAVU PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÁBLE

Vážená občianka, vážený občan,

naše mesto Vráble potrebuje vypracovať nový strategický dokument, v ktorom bude plánovaný ďalší rozvoj.

Preto sa na Vás obraciame s prosbou o spoluúčasť a spoluprácu pri získavaní Vašich názorov, skúseností, postojov a predstáv o ďalšom smerovaní rozvoja tohto územia, v ktorom žijete, pracujete a trávite voľný čas. Vďaka týmto informáciám bude možné vypracovať dokument, ktorý pomôže riešiť Vami stanovené problémy a rozvíjať oblasti, ktoré sú podľa Vás dôležité pre rozvoj.

Dotazník je anonymný, všetky informácie sú dôverné a budú slúžiť len na účel zberu podkladov pre spracovanie analytickej časti PH SR mesta Vráble na roky 2025 – 2031.

Vyplnený dotazník, prosím, odovzdajte do zberného boxu, ktorý sa nachádza na mestskom úrade pri podateľni najneskôr do 5. 4. 2024. Vaše prípadné podnety a pripomienky môžete priložiť k dotazníku a odovzdať do zberného boxu na prízemí pri podateľni MsÚ.

Dotazník je možné vyplniť aj elektronicky.

Online formulár je dostupný na webovej stránke mesta Vráble – www.vrable.sk v sekcii Oznamy.

Otvoríte ho tiež naskenovaním QR kódu.

Vašu voľbu, prosím, vyznačte v hárku znakom „X“.

A. OSOBNÉ INFORMÁCIE

V ktorej časti mesta Vráble žijete?	
Vráble – sídliská	
Vráble - uličky	
Dyčka	
Horný Ohaj	

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	
Základné	
Stredoškolské – bez maturity	
Stredoškolské – s maturitou	
Vysokoškolské – Bc., Ing, Mgr.	
Vysokoškolské – 3. st. a vyššie	

Vek	
15-18	
19-24	
25-34	
35-44	
45-54	
55-64	
65 a viac	

Pohlavie	
Muž	
Žena	

Sociálny status	
Zamestnanec/Zamestnankyňa	
Podnikateľ/ka:	
Vlastník/čka firmy pôsobiacej v meste	
Vlastník/čka firmy nepôsobiacej v meste	
SZČO (živnostník)	
SHR	
Nezamestnaný/á	
Dôchodca	
Študent/ka	
Rodičovská dovolenka	
Iné (konkretizujte):	

Ako dlho v meste žijete?	
Vyrastal/a som v meste.	
Prisťahoval/a som sa v posledných 5 rokoch.	
Prisťahoval/a som sa pred viac ako 5 rokmi.	

Máte trvalý pobyt vo Vrábľoch?	
Áno	
Nie	
V prípade Nie, prosím uveďte dôvod:	

B. ZÁKLADNÉ ŽIVOTNÉ POTREBY – čo mesto ponúka

Označte, prosím, úroveň spokojnosti s poskytovaním služieb v meste	Spokojný	Skôr spokojný	Skôr nespokojný	Nespokojný	Neviem
Dopravná dostupnosť mesta					
Technický stav autobusových zastávok					
Stav chodníkov					
Stav miestnych komunikácií					
Zimná údržba komunikácií					
Stav pouličného osvetlenia					
Kapacitný stav parkovacích plôch					
Stav cyklotrás					
Stav a upravenosť verejných priestranstiev					
Starostlivosť o mestskú zeleň					
Systém zberu komunálneho odpadu					
Možnosť separácie odpadov					
Dostupnosť zberného dvora					
Dostupnosť rodinných domov / bytov					
Dostupnosť nájomného / sociálneho bývania					
Dostupnosť a kvalita predškolských zariadení					
Dostupnosť a kvalita vzdelávania na ZŠ					
Dostupnosť a kvalita sociálnych zariadení					
Dostupnosť voľnočasových aktivít pre deti (ZUŠ, CVČ)					
Dostupnosť voľnočasových aktivít pre mládež					

Dostupnosť a kvalita voľne dostupných športovísk, ihrísk a pod.					
Dostupnosť kultúrno-spoločenských priestorov					
Dostupnosť zdravotnej starostlivosti (pediater, všeobecný lekár, zubár)					
Dostupnosť veterinárnych služieb					
Dostupnosť poštových služieb					
Dostupnosť polície					
Poskytovanie digitálnych služieb na mestskom úrade					
Komunikácia s mestom					
Možnosti pre zapájanie sa do vecí verejných (participácia)					
Úroveň komunitných aktivít vo Vašom okolí					
Možnosti komerčných služieb (napr. poštové a fin. služby, skrášľovacie sl., auto-moto servisy pod.)					
Blízkosť dostupných obchodov pre nákup potravín, drogerie (lokálne predajne, supermarket, obchodné siete)					
Možnosti stravovania a pohostinstva					

Čo Vám v rámci rozsahu ponuky zdravotníckych služieb, v rámci mesta Vrábľa, chýba?

.....

Čo Vám v rámci dostupnosti kultúrneho vyžitia, v rámci mesta Vrábľa, chýba?

.....

Čo Vám v rámci ponuky a možnosti využívania športovísk a zariadení pre voľnočasové aktivity, v rámci mesta Vrábľa, chýba?

.....

Ktoré oblasti vnímate ako najproblémovjšie v meste? (Označte max. 5 oblastí, ktoré vnímate ako problémové a mesto sa nimi malo zaoberať)	
Dopravná infraštruktúra (cesty, chodníky, cyklotrasy)	
Technická infraštruktúra (stav mestských objektov)	
Parkovanie	
Udržateľná mobilita/doprava (cyklo, pešia, auto)	
Údržba verejných priestranstiev	
Starostlivosť o mestskú zeleň	
Energetika, energetická efektívnosť	
Odpadové hospodárstvo	
Nakladanie s odpadmi	
Bytová a domová výstavba	
Nájomné / sociálne bývanie	
Územný rozvoj (kompaktné územie, vhodné umiestňovanie funkcií a služieb komerčného aj nekomerčného charakteru)	
Kultúra a umenie	
Smart riešenia a digitalizácia	
Samospráva (fungovanie mestského úradu, poskytovanie služieb)	
Inštitucionálna spolupráca	
Turizmus	
Šport a voľnočasové aktivity	
Dopady zmeny klímy	
Environmentálne vzdelávanie / výchova	
Školstvo a vzdelávanie	
Iné:	

C. SOCIÁLNY PRIESTOR

Ako by ste charakterizovali: (Prosím ohodnoťte na stupnici od 1 „spokojný“ po 5 „nespokojný“)	
medziľudské vzťahy v meste	
vaše susedské vzťahy	

Zaujímate sa o dianie v meste?			
Áno, aktívne.		Sporadicky	
Áno, často.		Nie	

Zakrúžkujte odpoveď		
Poznáte svojich priamych susedov?	Áno	Nie
Poznáte ľudí z vašej ulice?	Áno	Nie
Pomáhate si?	Áno	Nie
Máte vytvorenú vo svojom okolí svoju komunitu priateľov, známych?	Áno	Nie
Realizujete spoločné aktivity?	Áno	Nie

Ak áno, ako?:.....

Ak áno, ako?:.....

Ste ochotný(á) podieľať sa na aktivitách v meste?	
Áno, a aj som aktívny(a) v spolku, združení	
Áno, som ochotný(á), ale zatiaľ aktívny(a) nie som.	
Bol by som ochotný(á), ale neviem, ako by som sa mohol (mohla) podieľať.	
Nie, je mi to jedno.	

Aké združenia, komunity, ľudia sú aktívni vo Vašom okolí?

.....

.....

.....

Odkiaľ získavate väčšinu informácií o dianí v meste?	
Z mestských novín	
Z internetu – webová stránka mesta, sociálne siete	
Z obecného rozhlasu, úradnej tabule	
Zo zastupiteľstiev, verejných zhromaždení	
Od primátora a poslancov MsZ	
Na ulici, v obchode, od susedov, v kostole	
Iné:	

Akým spôsobom komunikujete s mestom Vy?	
Osobne	
Telefonicke	
Elektronicky	
Poštou	
Nekomunikujem	
Iné:	

D. Miesto bývania

Označte, prosím, úroveň spokojnosti s rôznymi aspektami života v meste Vrábľa	Spokojný	Skôr spokojný	Skôr nespokojný	Nespokojný	Neviem
Kvalita života v meste Vrábľa?					
Kvalita čistoty verejných priestorov v meste					
Vhodnosť využívania verejných priestorov v meste					
Bezpečnosť v meste počas dňa					
Bezpečnosť v meste v nočných hodinách					
Možnosti seberealizácie (práca, koníčky, komunitné aktivity, susedské aktivity)					
Kultúrno-spoločenské vyžitie					
Športové vyžitie					

Ktoré verejné priestory navštevujete v meste vo voľnom čase?			
Čerešňové námestie		Hrádza rieky Žitava	
Park Žitava		Vínohrady	
Park kpt. Nálepku		Vnútroblok	
Cintorín		Areál ZŠ:	
Športová hala		Iné:	

Aký druh dopravy najviac využívate na presun/mobilitu v rámci mesta?	
Peši	
Na bicykli, kolobežke	
Verejnou dopravou	
Autom	
Prečo?	
.....	

Triedite odpad v domácnosti?	Áno	Čiastočne	Nie
Papier (modré nádoby)			
Sklo (zelené nádoby)			
Plasty, kovové obaly, nápojové kartóny (žlté nádoby)			
Kuchynský biologicky rozložiteľný odpad (hnedé nádoby)			
Ak nie, tak Prečo?			

Ako veľmi vnímate nutnosť, aby sa mesto Vrábľa zaoberalo zavádzaním riešení, ktoré zmiernujú dopad klimatickej zmeny na mesto?	
Je to nutné a mesto zavádza nové riešenia.	
Je to nutné, ale mesto nezavádza nové riešenia.	
Nevnímam to ako nutnosť.	
Nezaujímam sa o to.	
Iné:	

E. Rozvoj

Na čo by ste prednostne využili finančné prostriedky obce? (Prosím, označte 5 investícií, ktoré by mali byť prioritne riešené)	
Na vybudovanie, resp. na rekonštrukciu infraštruktúry – miestne komunikácie	
Na vybudovanie, resp. na rekonštrukciu infraštruktúry – chodníky, chodník pre cyklistov	
Na rekonštrukciu námestia a blízkeho okolia	
Na výstavbu obchvatu mesta Vrábľa	
Na komplexnú revitalizáciu Hlavnej ulice	
Na dopravnú bezpečnosťnú opatrenia v okolí školských zariadení	
Na vybudovanie elektranabíjajúcich staníc	
Na vybudovanie cyklistickej infraštruktúry	
Na rekonštrukciu verejného osvetlenia	
Na vybavenie verejných priestranstiev kamerovým systémom	
Na zabezpečenie internetovej dostupnosti	
Na odkúpenie pozemkov za účelom výstavby domov	
Na výstavbu nájomných bytov	

Na obnovu a rekonštrukciu mestských budov	
Na vybudovanie kultúrneho domu	
Na vybudovanie, resp. rekonštrukciu školských zariadení	
Na vytvorenie podmienok pre kultúrno-spoločenskú vybavenosť	
Na vybudovanie športového areálu (bike park, skate park, pump track)	
Na rekonštrukciu mestskej haly T18	
Na vytvorenie oddychovej zóny - parku	
Vybudovanie múzea v lokalite Fidvár	
Na rekonštrukciu domu smútku a chodníkov na cintoríne	
Na vybudovanie urnových miest	
Na budovanie klimatických opatrení	
Na zlepšenie podmienok pre separáciu	
Na podporu rozvoja cestovného ruchu a rekreáciu	
Na rozvoj špecifických sociálnych skupín (mládež, dôchodcovia, nezamestnaní a pod.)	
Na komunitné aktivity a podporu aktívnych občanov, príp. aktívnych skupín, združení	
Iné (uveďte):	

Ako viem ja ako obyvateľ prispieť k realizácii projektov?	Mám návrhy riešení.	Zapojím sa.	Toto je oblasť, kde neviem nijako prispieť.
Ochrana životného prostredia (pôda, voda, vzduch, fauna, flóra)			
Znižovanie emisií (energetické úspory, využívanie obnoviteľných zdrojov energií)			
Znižovanie spotreby a záťaže životného prostredia			
Obmedzenie tvorby odpadov			
Separácia odpadov			
Iné v oblasti životného prostredia			
Rozvoj kultúry (hudba, tanec, divadlo, výtvarné umenie, folklór, moderné umenie atď.)			
Rozvoj športu a telesnej kultúry (kluby, organizácia športových podujatí, výchova detí a mládeže k športu)			
Rozvoj spoločenského a komunitného života (aktivizácia obyvateľov, organizovanie podujatí a pod.)			
Propagácia územia a života v obci			
Krajinotvorba, architektúra, vytváranie rázu územia (obhospodarovanie pôdy, investičné aktivity, architektonické prvky a pod.)			
Rozvoj sociálnych aktivít zameraných na špecifické skupiny obyvateľstva (nezamestnaní, osamelí, seniori, zdravotne postihnutí a pod.)			
Socializácia detí a mládeže, osвета, odovzdávanie tradícií, skúseností a praktických zručností			
Iné:			

Ak chcete prispieť k realizácii konkrétnych projektov, môžete uviesť Vaše kontaktné údaje a my Vás budeme kontaktovať. Uvedením Vašich kontaktných údajov dôjde k odstráneniu princípu anonymity. Poskytnuté údaje zostanú dôverné. *

Meno Priezvisko: _____

telefónne číslo: _____

e-mail: _____

*V súlade s Nariadením o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES a zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, potvrdzujem, že súhlasím s tým, aby Mesto Vráble spracúvalo moje osobné údaje v rozsahu: meno, priezvisko, e-mailová adresa, telefónne číslo, a to na účely spracovania údajov v rámci Dotazníkového prieskumu pre prípravu PH SR 2025 - 2031. Súhlas so spracúvaním osobných údajov udeľujem až do jeho odvolania.

Ako si predstavujete budúcnosť mesta Vráble?	
Mesto bude známym a navštevovaným mestom vďaka rozvinutému cestovnému ruchu a kultúrno-spoločenským centrom nielen regionálneho významu. Domácim obyvateľom bude poskytovať príjemný priestor pre život, ktorí budú mať dostatok príležitostí k športovému, kultúrno-spoločenskému vyžitiu, aj vďaka rozvinutým službám cestovného ruchu.	
Mesto bude regionálnym socio-ekonomickým centrom, poskytujúcim kvalitné a dostupné služby nielen pre svojich obyvateľov, ale aj pre obyvateľov celého regiónu. Moderné a inovatívne firmy etablované na globálnych trhoch budú poskytovať dostatok pracovných príležitostí pre celý región.	
Mesto bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, s bohatým kultúrno-spoločenským a komunitným životom a aktívnymi obyvateľmi, bude centrom kultúry, športového vyžitia, pre široké okolie.	
Ak máte inú predstavu, uveďte ju prosím:	

Ďakujeme za Vašu spoluprácu a Vaše podnetné návrhy. Oddelenie životného prostredia a výstavby MsÚ vo Vrábľoch

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
PRIORITA 1 ZDRAVÉ, BEZPEČNÉ A INKLUZÍVNE MESTO			
ŠC 1.1	Bezpečná a udržateľná statická a dynamická mobilita		
Statická doprava			
1.1	Zavedenie regulovaného parkovania v okolí Hlavnej ulice s výhľadom na obytné zóny	2025 - 2031	do 100 000 €
1.1	Vypracovanie štúdie realizovateľnosti parkovacieho domu alebo podzemného parkovania	2025 - 2031	do 50 000 €
1.1	Vybudovanie záchytných parkovísk	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Výstavba nových parkovacích miest a rozšírenie existujúcich kapacít na sídlisku Lúky a Kaška	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Výstavba nových parkovacích miest a rozšírenie existujúcich kapacít pri verejných budovách a na verejných priestranstvách	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Podpora elektromobility vybudovaním a rozširovaním kapacity nabíjacích staníc, predovšetkých na sídliskách	2025 - 2031	do 500 000 €
Riešenie bezpečnej dopravy			
1.1	Vypracovanie štúdie so zameraním na budúce využitie Hlavnej ulice	2025 - 2031	50 000 €
1.1	Vypracovanie Dopravnej štúdie zameranej na odklonenie dopravy z Hlavnej ulice, za účelom upokojenia dopravy v centre mesta	2025 - 2031	do 50 000 €
1.1	Rekonštrukcia Hlavnej ulice	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Riešenie mobility na Levickej, Cintorínskej, Šafárikovej a Školskej ulici	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Zjednosmernenie bočných ulíc a zníženie povolenej rýchlosti mimo hlavných ciest	2025 - 2031	do 50 000 €
1.1	Rekonštrukcia a modernizácia autobusových zastávok	2025 - 2031	> 500 001 €

Príloha č. 3 Akčný plán

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
Rekonštrukcie, dostavby miestnych komunikácií, lávok a chodníkov			
1.1	Vypracovanie manuálu rekonštrukcie komunikácií	2025 - 2031	< 10 000 €
1.1	Zlepšenie retenčnej schopnosti komunikácií v meste Vráble	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Výstavba obchvatu mesta Vráble	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Výstavba mosta cez potok Širočina	2025 - 2031	1 000 000 €
1.1	Premostenie Hostšovského potoka do novovytvoreného územia pri OC Žitavia	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Rekonštrukcia lávky na Dyčku	2025 - 2031	250 000 €
1.1	Obnova a rekonštrukcia mostných objektov	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Rekonštrukcia mostu cez Kašku na Záhradnú ulicu	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Rekonštrukcia ďalších miestnych komunikácií	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Rekonštrukcia prístupovej komunikácie k cintorínu v časti Dyčka.	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Rekonštrukcia miestnej komunikácie k zbernému dvoru.	2025 - 2031	do 100 000 €
1.1/3.2	Rekonštrukcia cesty na H. Ohaji - cesta na vinice	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Rekonštrukcia komunikácie na Poštovej ulici	2025 - 2031	do 100 000 €
1.1	Rekonštrukcia komunikácie na Orechovej ulici	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Rekonštrukcia Školskej ulice	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Rekonštrukcia Šafárikovej ulice	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Rekonštrukcia Cintorínskej ulice	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Rekonštrukcia miestnej komunikácie na Žitavskej ulici	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Rekonštrukcia miestnej komunikácie Lúčnej ulice od cesty III. triedy po spoločnú cestičku pre chodcov a cyklistov do Vrábel'	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Rekonštrukcia chodníkov pre peších na ulici Chalupkova.	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Rekonštrukcia chodníkov na sídliskách	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Rekonštrukcia chodníkov v častiach IBV	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Dostavba chodníka na Žitavskej ulici.	2025 - 2031	do 50 000 €
1.1	Výstavba chodníka pozdĺž Telinského potoka	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1/3.2	Výstavba chodníka na vinice	2025 - 2031	do 100 000 €

Príloha č. 3 Akčný plán

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
Cyklo-infraštruktúra			
1.1/3.2	Zriadenie a rozširovanie cyklotrás s napojením na regionálne trasy.	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1/3.2	Výstavba cyklotrasy prepájajúcej mesto s vinicami.	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Vytvorenie oddelených cyklopruhov v nadväznosti na zjednosmernenie ulíc	2025 - 2031	do 100 000 €
1.1	Prepojenie mesta Vráble so susednými obcami cyklotrasami - nadviazanie spolupráce so samosprávami a vytvorenie projektovej dokumentácie	2025 - 2031	> 500 001 €
1.1	Rekonštrukcia cyklochodníka v úseku: lávka priemyselný park - Ohaj	2025 - 2031	do 500 000 €
1.1	Vytvorenie cyklotrás v hlavných komunikačných koridoroch mesta (Levická, Hlavná, Staničná, Štúrova)	2025 - 2031	
1.1	Vybudovanie parkovacích kapacít pre cyklistov	2025 - 2031	684 323 €
1.1	Cyklistický chodník Nitra - Vráble, IV. Etapa - 1.časť	2025 - 2031	
1.1	Cyklistický chodník Nitra - Vráble, IV. Etapa - 2.časť	2025 - 2031	431 908 €
1.1	Cyklotrasy vo Vrábľoch S2, O2-7, D1-7	2025 - 2031	2 950 000 €
1.1	Postupné dobudovanie VO pozdĺž cyklotrás	2025 - 2031	do 500 000 €

Príloha č. 3 Akčný plán

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
ŠC 1.2	Zdravé využívanie prírodných zdrojov a ich ochrana		
1.2	Podpora aktivít ekocentra a environmentálneho vzdelávania - podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania detí, mládeže i dospelých, osвета a vzdelávanie, tvorba prítlačivých vzdelávacích materiálov pre žiakov i dospelých obyvateľov, kurzov a ich distribúcia (najmä školské zariadenia),	2025 - 2031	
Adaptácia na zmenu klímy			
1.2	Eliminácia dopadov zmeny klímy a uhlíkovej stopy v urbanizovanom prostredí mesta	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Vypracovanie protipovodňových opatrení na toku rieky Žitava /kataster Horný Ohaj, Vráble, Dyčka/	2025 - 2031	do 500 000 €
1.2	Hydromeliorácia priestoru Pončíky, medzi Dyčkou a Vráblami	2025 - 2031	
1.2	Revitalizácia vodných tokov	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Revitalizácia a vyčistenie koryta vodnej nádrže	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Realizácia protierózných opatrení na poľnohospodárskej pôde / výsadba vetrolamov/	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Realizácia vodozádržných opatrení v rámci budúcich projektov	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2/2.5	Vytvoriť dažďové záhrady	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2/2.5	Zelená strecha autobusových zastávok	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Čiastočné prinavrátenie toku Žitavy do pôvodného koryta - projekt vytvorenia poldru	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov poľnohospodárskych podnikov.	2025 - 2031	> 500 001 €

Príloha č. 3 Akčný plán

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
Energetický manažment			
1.2	Vypracovanie stratégie využitia alternatívnych zdrojov energie	2025 - 2031	< 10 000 €
1.2	Koncepcia rozvoja energetického hospodárstva mesta	2025 - 2031	< 10 000 €
1.2	Modernizácia a rekonštrukcia tepelných zdrojov a rozvodov.	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Výstavba prepojenia rozvodov tepla na sídlisku Žitava, Kaška a Lúky s centrálnou kotolňou na sídlisku Lúky.	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2/2.5	Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku mesta	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2/2.4	Zníženie energetickej náročnosti budovy Župného domu	2025 - 2031	1 500 000 €
1.2/2.3	Zníženie energetickej náročnosti budovy polikliniky Kpt. Nálepku	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2/2.3	Zníženie energetickej náročnosti budovy Klubu dôchodcov	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Vyregulovanie vykurovacích sústav v objektoch	2025 - 2031	do 500 000 €
1.2/2.5	Realizácia zlepšenia energetickej náročnosti verejných/mestských budov (fotovoltaické panely, solárne systémy, tepelné čerpadlá)	2025 - 2031	> 500 001 €
Odpadové hospodárstvo			
1.2	Výstavba mestského kompostoviska	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Obstaranie mechanizácie pre mestské kompostovisko	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Výstavba dotriedňovacieho zariadenia separovaného zberu	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Podpora triedeného zberu komunálnych odpadov	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Modernizácia systému zberu odpadov	2025 - 2031	> 500 001 €
1.2	Smart manažment odpadového hospodárstva	2025 - 2031	> 500 001 €

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
PRIORITA 2 ROZUMNÉ A SOLIDÁRNE MESTO			
ŠC 2.1	Výstavba a základná vybavenosť pre bývanie		
Dobudovanie, rekonštrukcia sieťovej infraštruktúry			
2.1	Rekonštrukcia vodovodnej siete.	2025 - 2031	> 500 001 €
2.1	Rozšírenie kapacity akumulácie vodných zdrojov.	2025 - 2031	> 500 001 €
2.1	Rekonštrukcia STL 0,1 MPa plynovodnej siete na STL s PN do 0,4 MPa a NTL na STL.	2025 - 2031	> 500 001 €
2.1/1.2	Dobudovanie a rekonštrukcia kanalizačnej siete	2025 - 2031	> 500 001 €
2.1/1.2	Rekonštrukcia, modernizácia a rozšírenie kapacity ČOV Vráble	2025 - 2031	> 500 001 €
2.1	Spracovanie technickej dokumentácie pre telekomunikačné siete	2025 - 2031	do 100 000 €
2.1	Realizácia kabelizácie miestnej telefónnej siete.	2025 - 2031	> 500 001 €
2.1/2.5	Modernizácia a rozšírenie mestského rozhlasu	2025 - 2031	do 500 000 €
2.1	zavedenie internetového pripojenia v KD Dyčka, KD H. Ohaj a v hasičskej zbrojnici	2025 - 2031	do 100 000 €
Výstavba bytov a IBV			
2.1	Vypracovanie technickej dokumentácie pre vybudovanie inžinierskych sietí pre IBV a HVB.	2025 - 2031	do 500 000 €
2.1	Vytvorenie nových lokalít pre IBV a KBV v ÚP	2025 - 2031	do 50 000 €
2.1	Výstavba nájomných bytov	2025 - 2031	> 500 001 €
2.1/2.3	Reklasifikácia bytov pre podmienky sociálneho bývania	2025 - 2031	
2.1	Obnova mestských nájomných domov a bytov	2025 - 2031	> 500 001 €
2.1	Vysporiadať pozemky, na ktorých by sa následne začala výstavba nájomných bytov.	2025 - 2031	> 500 001 €

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
ŠC 2.2	Zdravý priestor pre výchovu a vzdelávanie našich detí a mládeže		
Vzdelávacie a výchovné zariadenia a ich zázemie			
2.2	Revitalizácia detských ihrísk	2025 - 2031	do 500 000 €
2.2/2.3	Debariarizácia školských objektov	2025 - 2031	> 500 001 €
2.2	Prispôsobenie kapacít zariadení primárneho a predprimárneho vzdelávania potrebám mesta	2025 - 2031	> 500 001 €
2.2	Budovanie/modernizácia infraštruktúry predprimárneho vzdelávania v meste	2025 - 2031	> 500 001 €
2.2	Budovanie/modernizácia infraštruktúry primárneho vzdelávania v meste	2025 - 2031	> 500 001 €
2.2	Rekonštrukcia školských objektov a jedální	2025 - 2031	> 500 001 €
2.2	Revitalizácia areálov školských zariadení	2025 - 2031	> 500 001 €
2.2	Inovácie v oblasti východného systému vrátane modernizácie vybavenia predprimárneho a primárneho vzdelávania	2025 - 2031	> 500 001 €
2.2/3.1	Výstavba strediska duálneho vzdelávania technologicko - vývojové centrum	2025 - 2031	> 500 001 €
2.2/2.4	Realizácia projektu komunitného centra pre mladých, vrátane klubovne a priestoru na alternatívnu kultúru.	2025 - 2031	> 500 001 €
Výchovný a vzdelávací proces			
2.2	Zefektívniť administratívu škôl – spájanie a prepájanie niektorých pozícií	2025 - 2031	
2.2	Spoluvytvárať učebné plány a programy v spolupráci s firmami z regiónu	2025 - 2031	
2.2/3.1	Podpora duálneho vzdelávania v meste	2025 - 2031	< 10 000 €

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
ŠC 2.3	Starostlivosť o zdravie a o ľudí so špecifickými potrebami		
2.3/2.4	Podpora dobrovoľníctva a spolupráce s občianskymi združeniami	2025 - 2031	
Skvalitnenie dostupnosti sociálnych a komunitných služieb			
2.3	Výstavba domova dôchodcov	2025 - 2031	> 500 001 €
2.3	Zriadenie komunitného centra	2025 - 2031	> 500 001 €
2.3	Spracovanie technickej dokumentácie k dobudovaniu bezbariérových vstupov ku všetkým verejným budovám	2025 - 2031	do 100 000 €
2.3/3.2	Nákup elektromobilov pre potreby zabezpečenia rôznych druhov služieb v meste vrátane cestovného ruchu	2025 - 2031	do 500 000 €
2.3	Rozširovanie a stabilizácia kapacít ošetrovateľskej a terénnej sociálnej služby	2025 - 2031	> 500 001 €
2.3	Podpora rodín s deťmi ako aj osôb v nepriaznivej sociálnej a rodinnej situácii	2025 - 2031	
2.3/2.4	Podpora aktivít zdravotne znevýhodnených športovcov	2025 - 2031	
Skvalitnenie dostupnosti zdravotníckych služieb			
2.3	Rozšírenie kapacity a modernizácia zdravotníckych zariadení, najmä zabezpečenie špecialistov	2025 - 2031	> 500 001 €
2.3	Vybudovanie stanice záchrannej zdravotnej služby	2025 - 2031	> 500 001 €
ŠC 2.4	Priestor pre sebarealizáciu obyvateľov / rekreáciu a šport a kultúrny a spoločenský život		
Rozvoj kultúry, komunit			
2.4	Rekonštrukcia budovy kina s ohľadom na možnú prestavbu na iný kultúrno-spoločenský priestor	2025 - 2031	> 500 001 €
2.4	Revitalizácia vnútroblokov sídlisk	2025 - 2031	> 500 001 €
2.4/1.2	Modernizácia/revitalizácia kultúrnych pamiatok a súvisiacej infraštruktúry na území mesta	2025 - 2031	> 500 001 €
2.4	Výstavba exteriérového kultúrneho stánku	2025 - 2031	> 500 001 €
Rozvoj športu			
2.4	Rekonštrukcia futbalového štadiónu vo Vrábľoch a revitalizácia areálu	2025 - 2031	> 500 001 €
2.4	Výstavba polyfunkčného športového areálu – tenisové kurty, plážový volejbal atď...	2025 - 2031	do 500 000 €
2.4	Športovo-oddychový areál	2025 - 2031	do 500 000 €
2.4	Výstavba plavárne alebo kúpaliska pre voľnočasové aktivity.	2025 - 2031	> 500 001 €
2.4/2.2	Rekonštrukcia multifunkčných a školských ihrísk	2025 - 2031	> 500 001 €

Príloha č. 3 Akčný plán

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
ŠC 2.5	Bezpečný a príjemný verejný priestor a komunikácia		
Bezpečnosť na uliciach			
2.5	Zavedenie a rozšírenie systému na monitorovanie verejných priestranstiev (kamerový systém) na zvýšenie bezpečnosti.	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Rekonštrukcia, modernizácia a dobudovanie verejného osvetlenia	2025 - 2031	do 500 000€
Zelená infraštruktúra a verejné priestranstvá			
2.5	Vypracovanie strategických dokumentov - napr. manuál verejných priestorov, developerský manuál	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Zmena Územného plánu (ÚP) so zameraním na ochranu historického centra mesta.	2025 - 2031	10 000 €
2.5	Vysporiadanie pozemkov medzi ZŠ Lúky a riekou Žitava s cieľom vybudovanie zelenej infraštruktúry	2025 - 2031	do 50 000 €
2.5	Revitalizácia parku Žitava	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Revitalizácia parku Kpt. Nálepku	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Revitalizácia lesoparku Dyčka	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Vysporiadanie pozemkov v okolí vrábeľského rybníka	2025 - 2031	> 500 001 €
2.5	Revitalizácia okolia Telinského potoka - líniový park a peší koridor	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5/1.1	Výsadba líniovej zelene v priemyselnom parku smerom k sídlisku, ako protihluková bariéra	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5/1.1	Obnova okolia Mestského úradu, revitalizácia zelene a parkovacích plôch	2025 - 2031	> 500 001 €
2.5	Aleiová výsadba stromov Krátka ulica	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Vytvorenie možnosti nabíjania mobilných komunikačných zariadení na verejných priestranstvách (napr. lavičky na námestiach a parkoch)	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5/1.2	Revitalizácia verejných priestorov a oddychových zón v meste s dôrazom na podporu lokálnej biodiverzity	2025 - 2031	> 500 001 €
2.5	Revitalizácia mestských „symbolov“ na vstupoch do mesta	2025 - 2031	do 100 000 €

Príloha č. 3 Akčný plán

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
Investície do verejných budov			
2.5	Rekonštrukcia interiéru mestského úradu	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Zriadenia klientského centra (miesta prvého kontaktu)	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Modernizácia vybavenia DHZM	2025 - 2031	> 500 001 €
2.5	Obnova interiéru Domu smútku	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Vybudovanie prístrešku pred Domom smútku	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Revitalizácia okolia Domu smútku	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Vybudovanie kolumbárií na cintorínoch	2025 - 2031	do 500 000 €
Inovatívne spravovanie vecí verejných			
2.5/2.2	Zriaďiť poradný orgán primátora/MsZ, ktorý bude presadzovať záujmy mladých ľudí v meste Vrábľe	2025 - 2031	
2.5	Digitalizácia územného plánovania mesta	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	GenAI asistenti pri aktivitách MsÚ	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Mobilná aplikácia mesta Vrábľe	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Systém na nahlasovanie a sledovania problémov a komunikáciu s MsÚ	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Zavedenie komplexnej elektronickej evidencie odpadového hospodárstva na území mesta Vrábľe	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5/2.2,2.3	Pokrytie verejne dostupných miest komunitného života wifi vrátane zdravotných a vzdelávacích inštitúcií	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Redizajnestskej webovej stránky	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Vybudovanie elektronických informačných tabúl (námestie, cintoríny a pod.)	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Modernizácia verejnej správy a uplatňovanie Smart riešení v oblasti plánovania a implementácie projektov	2025 - 2031	> 500 001 €
2.5	Zabezpečenie kybernetickej bezpečnosti verejných služieb a infraštruktúry mesta	2025 - 2031	do 500 000 €
2.5	Moderný a komplexný informačný systém mesta pre zdieľanie informácií v širokej škále služieb v rôznych oblastiach a pri mimoriadnych situáciách	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Rozšírenie elektronických služieb - eGov, spustenie portálu moje mesto, spustenie využívania služieb "moja zóna", zavedenie platieb elektronickými spôsobmi	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Zavedenie rezervačného systému pre klientov	2025 - 2031	do 100 000 €
2.5	Zavedenie elektronického zastupiteľstva (prepojený systém hlasovacieho zariadenia poslancov, streamovania a ukladania záznamov v súčinnosti s automatickým prepisom hovoreného slova do zápisníc)	2025 - 2031	do 500 000 €

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
PRIORITA 3 INOVATÍVNE MESTO SPOLUPRÁČE			
ŠC 3.1	Mesto ako regionálne ekonomické centrum		
Podpora podnikania, spolupráce s podnikateľským prostredím, inovácie			
3.1	Vytvorenie územia pre centrum inovácií. Vznik zóny pre Výskum a Vývoj a Start-up	2025 - 2031	do 50 000 €
3.1	Zriadenie podnikateľského inkubátora pre začínajúcich podnikateľov, prípadne Coworkingového centra	2025 - 2031	do 500 000 €
3.1	Revitalizácia brownfieldov - podpora a orientácia potenciálnych nových subjektov na tieto lokality	2025 - 2031	> 500 001 €
3.1	Podpora spolupráce medzi univerzitami a miestnymi firmami.	2025 - 2031	do 500 000 €
3.1	Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí firiem, pôsobiacich v meste	2025 - 2031	< 10 000 €
3.1	Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu - najmä na báze inovatívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov	2025 - 2031	
3.1	Rozšírenie priemyselného parku	2025 - 2031	> 500 001 €
3.1	Výstavba Technologicko - vývojového centra (polyfunkčná časť)	2025 - 2031	> 500 001 €
3.1	Revitalizácia areálov PD/Kýreš, areál na Tehlianskej ulici, priestor medzi Žitavou a hranicou zastavaného územia na Dyčke/na zónu ľahkého priemyslu	2025 - 2031	> 500 001 €
Rozvoj komerčných služieb			
3.1	Podpora rozširovania poskytovaných služieb v meste	2025 - 2031	
3.1	Výstavba a rozvoj obchodného centra Žitavia	2025 - 2031	> 500 001 €
3.1	Výstavba stanice technickej a emisnej kontroly	2025 - 2031	> 500 001 €

Príloha č. 3 Akčný plán

Priradenie k cieľom	Projekt	Termín realizácie (od - do)	Predpokladaná suma (intervaly)
ŠC 3.2	Využitie kultúrneho a prírodného dedičstva		
Starostlivosť o dedičstvo a zázemie			
3.2	Výstavba archeoparku Fidvár	2025 - 2031	> 500 001 €
3.2	Rekonštrukcia, resp. pamiatková obnova pamiatok mesta Vráble	2025 - 2031	> 500 001 €
3.2	Revitalizácia historických hrobov na mestskom a židovskom cintoríne	2025 - 2031	do 500 000 €
3.2	Usporiadanie vlastníckych vzťahov mestských cintorínov a židovského cintorína	2025 - 2031	do 100 000 €
3.2	Využitie potenciálu lokality „Kopčeky“, Kýreš, Lesopark Dyčka	2025 - 2031	
3.2	Rekonštrukcia kaplniek a sakrálnych stavieb	2025 - 2031	> 500 001 €
3.2	Budovanie náučných chodníkov - vinohrady, rieka Žitava, mesto	2025 - 2031	do 500 000 €
3.2	Podpora vinárstva a vinohradníctva	2025 - 2031	do 100 000 €
3.2/1.1	Zavedenie možnosti nabíjania elektrobicyklov na verejných priestranstvách v turisticky atraktívnych lokalitách	2025 - 2031	
Propagácia, tvorba komplexných produktov			
3.2	Podpora a propagácia tradičných remesiel v meste	2025 - 2031	
3.2	Integrácia kultúry horizontálne aj vertikálne (prepájanie gastroturizmu, vinohradníctva), aj spolupráca v rámci regiónu	2025 - 2031	
3.2	Označenie historických budov a doplnenie informačných tabúl QR kódmi s väzbou na príslušné webstránky	2025 - 2031	do 50 000 €
3.2	Rozvíjanie a propagácia udržateľného cestovného ruchu v spolupráci širšieho regiónu	2025 - 2031	do 50 000 €
3.2	Podpora lokálnych certifikovaných produktov a vínneho turizmu	2025 - 2031	